Ateitis

GEGUŽĖ—BIRŽELIS 1992-3

Ateitis

Nebijokime viešai kalbėti apie opius dalykus
D. Bindokienė 89

Birželio mėn. trėmimams paminėti (eil.)
Rasūnas; Adriana Karkaitė 91

Kas yra ateitininkas?
A. Maceina 92

Sekminės Lietuvoje (eil.)
Faustas Kirša 94

Šventas laukų berželi (eil.)
Janina Degutytė 94

Šveicaro meilė Lietuvai
D. B. 95

Motinos diena ir mes
D. B. 100

Pavasaris lyg motina (eil.)
Danutė Augienė 101

Motulei (eil.)
Vaida Kaminskytė 101

ATEITININKAI LIETUVOJE 102

TIKIU 112

KALBOS SKYRIUS 113

LIAUDIES LOBIAI 114

KNYGOS-LEIDINIAI 115

Lietuvybė, ateitininkai ir „Lithuanian diaspora"
Dr. Juozas Meškauskas 115

ATEITIES SPINDULIAI 119

ĮVYKIAI IR ŽMONĖS 121

MŪSŲ VEIKLA 124

KREIVOS ŠYPSENOS 128

Viršelio nuotrauka Jono Kuprio

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos lietuviškos orientacijos žurnalas

GEGUŽĖ—BALANDIS
1992 m.
VOL. LXXXII NR. 3

REDAKTORĖ:
Danutė Bindokienė
7155 S. Homan Ave.
Chicago, IL 60629. USA
Telef. (312) 776-2036

REDAKCIJOS NARĖS:
Ramunė Kubiliūtė
Viktutė Siliūnienė

TECHNINIS REDAKTORIUS:
Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS:
Juozas Polikaitis
7235 South Sacramento Ave.
Chicago, IL 60629, USA
Tel.: (312) 434-2243

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol. išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published by-monthly, by the Lithuanian Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629, USA. Yearly subscription in the US and Canada $12.00. Single copy $2.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois.
© 1992 by the Lithuanian Catholic Federation *Ateitis.* All rights reserved. POSTMASTER: Send address changes to ATEITIS, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Illinois 60629, USA.

NEBIJOKIME VIEŠAI KALBĖTI APIE OPIUS DALYKUS

Danutė Bindokienė

Gyvename „pasirinkimo" laikotarpį, kai reikia rimtai pakratinėti lietuviškųjų vertybių kraičio skrynią ir pasirinkti: kas svarbu, ką turime pasilikti, o ką galime ir prarasti. Beveik 50 išeivijos gyvenimo metų šis procesas savaime vyko — vienos organizacijos užbaigė savo egzistenciją, susikūrė kitos; sustojo ėjęs tas ar kitas laikraštis, atsirado naujas; išnyko lituanistinė mokykla, bet didžioji visuomenės dalis to per daug sau galvos nelaužė. Svarbiausia, kad visi tie, kurie dirbo lietuviškąjį darbą, jį dirbo tėvynės labui, o veikla išeivijoje vis dėlto atrodė pakankamai gaji ir gyva. Tuo metu mes nepastebėjome (arba bent stengėmės nepastebėti) pagrindinio trūkumo: didžiausią veiklos (spaudos, organizacijų ir kitokios) naštą tempė gana nedidelė grupė žmonių, kai kurie užsikrovę net po kelias pareigas. Ir visa tai atrodė kažkaip natūralu. Juk visuomet yra vienas tvirtas garvežys, kuris traukia ilgą vagonų eilę. Jie mielai rieda paskui, kooperuodami su garvežiu ir atlieka savo funkcijas, nes ne kiekvienas vagonas gali būti garvežys. Tačiau be garvežio vagonai yra tik negyvos dėžės su ratais.

Ir štai atsitiko stebuklas: mūsų Tėvynė tapo vėl nepriklausoma. To stebuklo laukėme, jam ruošėmės, dėl jo dirbome ir aukojomės, o, kai atėjo, tarytum pasimetėme. Šiuo metu laisvoji Tėvynė iš mūsų reikalauja ne tik balso, šaukiančio į viso pasaulio ausis, ne tik materialinių ir kultūrinių lobių, bet ir žmonių, kurie padėtų jai vėl įsirikiuoti į modernių, XX-jo amžiaus pabaigos tautų gretas. Išeivijos lietuviai džiaugiasi ir didžiuojasi, galėdami ir norėdami tuos savo tautos poreikius patenkinti.

Deja, kai kuriems mūsų pačių veiklos „traukiniams" pradeda jau trūkti „garvežių", nes ypač jaunesnio amžiaus ir veiklesnieji žmonės skuba už jūrių marių padėti atbundančiam savo kraštui. Svetimųjų šalių lietuvius pradeda apnikti pesimistinė nuotaika: organizacijoms jau stoka veikliausių narių, spaudai — bendradarbių, skaitytojų ir net redaktorių. Su šiomis problemomis mėginama kovoti įvairiais būdais. Vieni daug dūsauja ir grąžo rankas, pranašaudami lietuvybės (arba bent veiklios, sąmoningos lietuvybės) greitą išnykimą svetimuosiuose kraštuose; kiti tyliai kenčia (lyg viešas problemos iškėlimas būtų kažkokia gėda) ir eventualiai nustoja egzistuoti.

Pastarasis atvejis ypač pasireiškia lietuviškosios periodinės spaudos ir kitų leidinių darbo dirvonuose. Čia geras pavyzdys yra (daug ką nustebinęs savo staigumu) kultūros žurnalo „Aidų" pernai metų pabaigoje sustabdymas. Žinoma, buvo ir yra tvirtinama, kad „Aidai" tik perkeliami Lietuvon ir sujungiami su „Naujuoju židiniu". Vadinasi, visiškai neišnyko. Ir taip, ir ne. Žurnalas „Aidai" yra grynai išeiviškosios krikščioniškosios kultūros kūrinys, savo užuomazgą gavęs Miunchene 1944 metais, 1949 m. persikėlęs į šią Atlanto pusę ir Amerikoje ėjęs 42 metus. „Aidų" puslapiuose per visą tą metų eilę galėjome tikėtis rasti mūsų krikščioniškojo spaudos darbuotojų elito straipsnius, prozą, poeziją, meno kūrinius ir pagal „Aidus" net nustatyti visų kitų išeivijos žurnalų kriterijų.

Nors „Aidai" visiškai nenustojo aidėti, o perkelti į Lietuvą ir prijungti prie kito leidinio, tačiau jie vis tiek jau nebebus tas, mums pažįstamas, žurnalas. Be to, su spaudos gavimu iš Tėvynės yra susijusios kelios aštrios problemos, kurių opiausia — pašto nepatikimumas. Jau ir su laiškų kelionėmis į ten ar į čia turime nemažai vargo, o dar blogiau su laikraščiais bei žurnalais. Net užsisakius juos oro paštu, siuntos dažnai labai vėluoja, neretai ir visiškai dingsta pakeliui. Kai kurie išeivijos lietuviai, pradžioje labai entuziastiškai sutikę, užsisakinėję ir laukę spaudos iš Lietuvos, dabar jau dėl minėtos ir kitų priežasčių „atvėso", tvirtindami palauksią iki viskas kiek sunormalės.

Dabar vėl pasklido žinios, kad ir „Eglutės" dienos suskaitytos. Dar iki šių metų galo žurnaliukas paruoštas spaudai, o paskui... Dabartinė redaktorė ses. Onutė Mikailaitė jau nebegali „Eglute" rūpintis, nes jos viena koja taip pat Lietuvoje. Tiesa, Nekaltojo Marijos Prasidėjimo seselės neatsisako „Eglutės" leidimo ir net žada toliau administruoti, bet neranda jai redaktoriaus (ar bent redakcinio kolektyvo).

Juk mes visi pažįstame „Eglutę", ar ne? Daugeliui išeivijos lietuviukų tai buvo pirmoji intymesnė pažintis su lietuviška spauda, pirmasis jų vardu į namus ateinantis žurnalas. „Eglutę" jiems skaitė mama, tėtė, močiutė; vėliau ir patys skaitė, o kai kurie net ir bendradarbiauti jos puslapiuose pradėjo. Išaugę iš „Eglutės" skaitytojų amžiaus, jau buvo įpratę skaityti lietuvišką spaudą. „Eglutė" buvo tarytum pirmasis laiptelis lietuviukui skaitytojui: po „Eglutės" skaitė „Ateitį", „Aidus", „Laiškus lietuviams", „Draugą", „Tėviškės žiburius" ir kitus, kitų organizacijų leidinius. Net jau nebebūdami „Eglutės" skaitytojai, ją kartas nuo karto prisimename, nes tai neatskiriama mūsų vaikystės

Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

dalis, lyg rūbinėje ant lentynos paslėptas aptriušęs meškiukas, ar vaikystės žaidimų ištikima draugė — lėlė.

Jeigu ir „Eglutė" „nudžius", kas įves mūsų būsimąsias išeivijos lietuviukų kartas į tuos nuostabiuosius laukus, kur „juodos avys ganosi baltose lankose"? Ar jau tikrai mums tai nebesvarbu?

Sakysite, kad Lietuvoje išeina keli laikraštėliai vaikams. Jie gražūs ir patrauklūs, taip pat reikalingi mūsų finansinės paramos, todėl geriau juos užsakyti savo vaikams ir vaikaičiams, o ne mėginti atgaivinti bemirštantį išeivijos vaikų laikraštėlį. Čia vėl galime vartoti ankstyvesnius argumentus, pridedant dar vieną, labai svarbų: Lietuvoje leidžiami laikraštėliai yra pritaikyti labai gerai mokantiems lietuvių kalbą ir lengvai ja skaitantiems. Ir tėvai, ir lituanistinių mokyklų mokytojai puikiai žino, kad vaikai skaityti (ypač sunkius lietuviškus tekstus) nemėgsta ir yra sunkiai priprašomi ar priverčiami paimti knygą, žurnalą, laikraštį į rankas. Tik labai retas vaikas pats domisi skaitymu ir jį pasirenka vietoj televizijos, žaidimų ir kitų pramogų. Be to, reikia pakalbėti ir apie prenumeratos mokesčio surinkimą. Kai vietinei spaudai pakanka tik išrašyti čekį ir įmesti į voką, tai prenumeratos persiuntimas į Lietuvą kol kas gana komplikuotas. Mūsų žmonės jau yra pripratę prie kasdieninių patogumų ir labai nenoriai keičiasi. Jeigu kur reikia daugiau pastangų, tai geriau numoja ranka ir visiškai nieko nedaro.

Galbūt tikrai gyvename tam tikrame „persilaužimo" laikotarpyje ir viskas pamažu nusistovės, sunormalės. Tačiau, pirmajam džiaugsmui dėl Lietuvos laisvės atgavimo kiek nuslūgus, kyla rūpestis ir išeivijos lietuvių ateitimi. Deja, ne kiekvienas galės tuoj persikelti ir gyventi Lietuvoje. Tikriausiai toks žygis nebūtų naudingas ir pačiai Lietuvai, nes visais laikais ji rėmėsi svetimuose kraštuose gyvenančių savo tautiečių talka, pagalba ir net politine jėga. Be to, Lietuvos ateitis kol kas dar nelabai tvirta ir aiški. Nepriklausomybės paskelbimas 1918 metais dar nereiškė automatiškai užtikrintą valstybės laisvę, reikėjo daug pastangų, lėšų ir net kraujo praliejimo, kol žodis „nepriklausomybė" tapo kūnu ir tauta galėjo tikrai savarankiškai savo žemėje tvarkytis. Neužtikrina laisvės ir 1990 m. kovo 11 d. deklaracija, juo labiau, kad valstybės teritorijoje tebestovi svetima kariuomenė, kad ją valdančiųjų tarpe vyksta nuolatiniai tarpusavio kivirčiai ir nesutarimai, kad kaimynai vis kėsinasi į tą ar kitą Lietuvos žemės kampelį.

Tautos dalis, gyvenanti laisvuose ir turtinguose kraštuose, yra nemažiau naudinga, kaip aukso atsargos, sukrautos kurios neutralios svetimos valstybės bankuose. Tačiau nemažiau svarbu, kad tie tautiečiai svetimuose kraštuose būtų ir susipratę, išsilavinę lietuviai, pasiruošę savo tautai ištiesti pagalbos ranką. Čia jau jokiu būdu negalima apsieiti be tvirtos ir sąmoningos savos spaudos, be organizacijų ir visuomeninės veiklos.

Kur rasti išeitį? Ką daryti šiuo netikrumo ir blaškymosi laiku, kad išeivijos lietuvių ateitis neatrodytų tokia blausi?

Pirmiausia turime būti atviri. Kalbėkime, diskutuokime, rašykime, viešai kelkime šiuos opius klausimus. Tai kas, kad susigičysime, kad atsiras daug nuomonių skirtumų! Gal tokiu būdu savaime atsiras gerų, įgyvendinamų ir tinkamų išeičių. Tik jau netylėkime, lyg pjauti vedamos avelės. Tik jau nenuleiskime rankų ir nepasiduokime pesimizmui, nors tai tikrai lengviausias kelias. Nežinia, kaip bus ateityje, bet šiuo metu yra nepaprastai svarbu visomis jėgomis stengtis persiorganizuoti, išlaikyti spaudą, stiprinti lituanistines mokyklas, organizacijas. Kiekvieno laikraščio ar žurnalo uždarymas, kiekvienos organizacijos sunykimas labai neigiamai veikia visą lietuvišką visuomenę ir stumia į dar tamsesnį pesimizmą. Laiko dar turime. Dar nėra vėlu. Pradėkime nuo savęs, neieškodami, kokia man iš tos lietuvybės nauda, o greičiau — ką aš galiu duoti lietuvybei. Stenkimės pasiekti (asmeniškais kontaktais tai padaryti lengviausia) ir įtraukti tuos, kurie anksčiau laikėsi pasyviai, atokiai nuo visuomeninės veiklos. Juk visuose tuose šimtuose tūkstančių lietuvių, gyvenančių JAV, Kanadoje, Australijoje ir kitur, turime tikras lietuvybės „aukso kasyklas", tik netingėkime jų paieškoti ir jomis pasinaudoti.

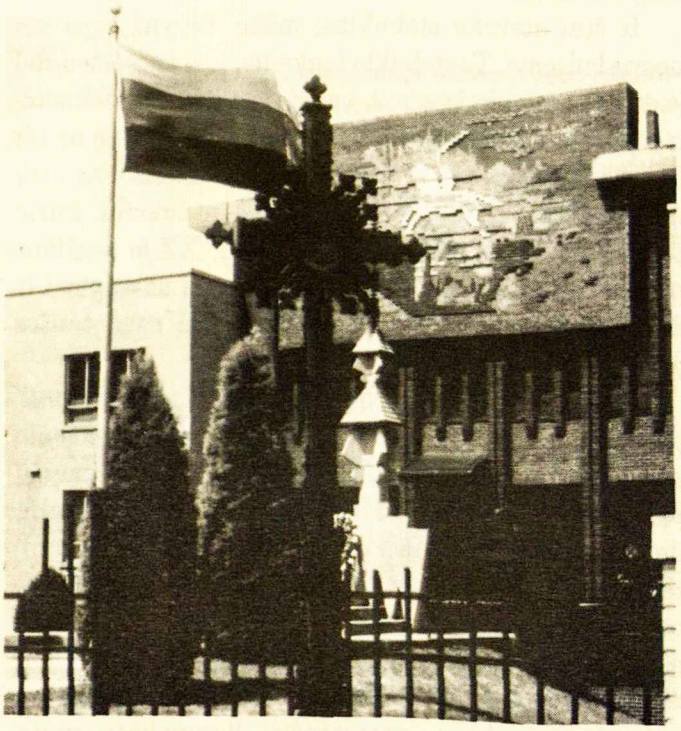

Jaunimo centras Čikagoje. Nuotr. J. Tamulaičio

SKIRIAME BAISIŲJŲ BIRŽELIO DIENŲ TRĖMIMAMS PAMINĖTI

Rasūnas

* * *

Sibiro upės
ne vandenį neša —
lietuvių ašaras

Sibiro žemėje
ne rūdos slūgso —
sukrešėjęs
lietuvių kraujas

Sibiro pusnys
ne „raganos smegenim"
žiba —
seserų kaulais

Ir vis dėlto —
„Tėve, atleisk —
mums atleisk —
kaip ir mes atleidžiame
savo kaltininkams"

Kaunas, 1992.04.24

Adriana Karkaitė

* * *

Pabiro rožančiaus šventieji žiedai
Ant partizanų kapų,
Vėjo jėga juos smėlin užkasė
Apaugo spygliuota viela...

Suplyšo pergyvenimų užrašai
Vėjas toli juos nunešė
Džiaugsmo ašaros pavirto krauju,
Bedančių senelių liežuviai sustingo.

Nuo beržų kabėjo sušaudyti žvirbliai,
Pusšimtmetį negiedoję
Jų akyse atsispindėjo žydrioji šviesa,
Kuri iki šiol neužgęso.

Staiga už kalnų pasirodė liepsna,
Kuri kapines sušildė,
Spygliuota viela lėtai sutirpo
Paskendo šiltame smėlyje...

Vaikas atbėga prie močiutės kapo
Padėti baltą žvakelę.
Suranda ant žemės rožančiaus grūdelius,
Nesumindžiotą kryželį.

KAS YRA ATEITININKAS?

Antanas Maceina

Pastaba: šiuo vardu straipsnis buvo išspausdintas *Ateities* nr. 1, 1949 m. Čia pateikiame tik to straipsnio ištraukas, tikėdami, kad jos padės susimąstyti ir tvirčiau žengti ateitininkiškuoju keliu.

Savo kilme ir savo esme ateitininkai yra kovotojai už Dievą. Tai žmonės, kuriems ne vis tiek, ar pasaulyje bus įsteigta Kristaus, ar antikristo karalystė. Tai žmonės, kurie aiškiai ir ryžtingai stovi Kristaus pusėje ir eina į visas gyvenimo sritis, josna nešdami Jo dvasią. Todėl jų šūkis ir yra — „Visa atnaujinti Kristuje". Ateitininkai nestovi nuošaliai ir nestebi pasyviai, kaip antikristo dvasia gyvenime rungiasi su Kristaus dvasia. Ateitininkai patys stoja į šias rungtynes; jie pasilieka Dievui ištikimi; jie pažymi savo kaktas bei rankas kryžiaus ženklu ir jo vardu eina perkeisti pasaulio.

Vadinasi, būti ateitininku visų pirma reiškia būti Dievo kariu. Būti ateitininku, reiškia būti aktyviu dalyviu kovos už Dievo Karalystę. Šiuo atžvilgiu ateitininkas nėra tik paprastas tikintysis, paprastas eilinis katalikas. Jis nėra tik Dievo Karalystės gyventojas, bet jos kūrėjas ir gynėjas. Savo mokslu ir menu, savo darbu ir gyvenimu, savo žodžiu ir raštu jis skelbia bei rodo Dievą visiems ir visur. Tai yra pirmoji ateitininkiškoji žymė, kurią nešioja visi ateitininkai: ir moksleiviai, ir studentai, ir sendraugiai. Kiekvienas ateitininkas turi kurti ir ginti Dievo Karalystę, kaip sugeba ir išmano pagal savo išsilavinimą, pagal savo vietą visuomenėje. Tačiau tai yra tik laipsnio ir būdo, bet ne esmės skirtumas. Esmė yra ta, kad ateitininkas yra aktyvus katalikiškosios visuomenės narys: moksleivis aktyvus tarp moksleivių, studentas tarp studentų, sendraugis tarp jo gyvenime pasitaikančių žmonių. Kiekvienas ateitininkas yra savotiškas Dievo Mykoliukas. Vardas paprastas, tačiau turįs nepaprastos reikšmės, nes jis atskleidžia ateitininkų nusistatymą aktyviai skleisti žemėje Viešpaties vardą. „Coeli et terra enarrant gloriam Dei" (dangus ir žemė skelbia Dievo garbę) — sako psalmė. Ateitininkai ne pasyviai klausosi šito skelbimo, bet jį priima, neša toliau ir perduoda kitiems. Dangaus ir žemės skelbimas randa atgarsio ateitininkų širdyse. Ateitininkai virsta Viešpaties garbės šaukliais. Tuo būdu jie kaip tik ir išsiskiria iš visos minios, kuri yra pasyvi, kuri pati tik stebi ir klauso, kartais susižavi, bet neveikia ir neperteikia toliau. Tuo tarpu ateitininkai eina visur, kur tik juos Viešpats pašaukia. Jie yra religininkai arba apaštalai tikrąja šio žodžio prasme, nes per Krikštą ir per Sutvirtinimą Viešpats yra pasakęs: „Eik su manimi!" Būti ateitininku, reiškia eiti su Kristumi, nesvyruojant ir nedelsiant. Kristus kviečia visus. Tačiau daugelis atsiprašo: Viešpatie, leisk man dar palaidoti mirusius! Viešpatie, leisk man dar išmėginti pora jungų jaučių, Viešpatie, leisk man aparti ką tik nupirktą dirvą ir t.t. Tuo tarpu ateitininkas tokių išsikalbinėjimų nežino. Jis eina nesvyruodamas ir nedelsdamas, nes jis iš pat pradžios yra pasiryžęs būti Dievo kariu, Jo Karalystės kūrėju ir gynėju.

Šitas ryžtingumas bei narsumas religiniame gyvenime yra ryškiausias kiekvieno ateitininko bruožas. Ateitininkija gimė iš kovos. Kova paženklino jos lopšį; kova lydėjo jos augimą bei brendimą; kova pasiliks jos gyvenime ir toliau, nes liuciferiška dvasia taip pat yra kovos dvasia. Ji kovoja prieš Dievą visais laikais ir visose tautose. Reikia tad, kad taip pat visais laikais ir visose tautose būtų kovotojų už Dievą. Tokie kovotojai mūsų Tautoje ir yra ateitininkai.

Ką tad reiškia būti ateitininku? Būdami Dievo kariai ir Dievo Karalystės statytojai bei gynėjai, ateitininkai turi veikti ir nesidomėjimo metu. Nesidomėjimas yra tik vienas būdas, kuriuo amžinoji liuciferiška dvasia sukyla prieš Dievą. Todėl ateitininkai turi stoti kovon su šituo nesidomėjimu, turi jį pergalėti bei sulaužyti. Sėkmingai gynę Dievą ir Bažnyčią tiesioginio puolimo metu, jie taip pat sėkmingai turi rungtis ir su nesidominčiais žmonėmis.

Vis dėlto šios rungtynės bus visai kitokios. Puolimo metu reikėjo Dievą bei Bažnyčią ginti. Nesidomėjimo metu reikės Dievą ir Bažnyčią rodyti. Kovojantieji žmonės Dievą bei Bažnyčią mato ir puola. Nesidomintieji žmonės praeina pro šalį nepastebėdami. Todėl reikės šituos žmones Dievu bei Bažnyčia sudominti. Reikės patraukti jų žvilgsnį, juos praeinančius pakalbinti, prabilti į juos jiems suprantama ir patrauklia kalba. Kaip kinta sukilimas prieš Dievą, taip lygiai turės kisti ir Dievo gynimo forma. Kas tad turi sudaryti šios naujos formos esmę? Kuo ateitininkai šiuo metu ir ateityje turės pasireikšti religinėse grumtynėse?

Šitoje vietoje mums pavyzdžiu gali patarnauti pirmieji krikščionys. Negalime manyti, kad senovės stabmeldžių susidomėjimas krikščionybe būtų buvęs didesnis, negu naujųjų pagonių. Mes žinome, kad pirmaisiais amžiais krikščionybė buvo laikoma nereikšminga žydiška sekta; kad jos išpažinėjai buvo laikomi asilo galvos garbintojais; kad kryžiaus ženklas žydams buvo papiktinimas, o stabmeldžiams — kvailybė. Ir vis dėlto pirmieji krikščionys nepabūgo šito nesidomėjimo, net niekinimo ir persekiojimo, nes jie jautėsi esą pašaukti duoti pasauliui tai, ko jis neturėjo ir negalėjo turėti. Krikščionybė pergalėjo senovinį nesidomėjimą ne kuo kitu, kaip išvidinio savo grožio atskleidimu. Nesidominčiam žmogui reikia kalbėti ne apie religiją, bet rodyti pačią religiją; rodyti, kaip ji reiškiasi gyvenime, kaip ji šitą gyvenimą keičia ir iš naujo pertvarko. Tuščios yra kalbos apie šventumą, jeigu nėra šventų asmenybių. Tuščios yra kalbos apie įtaką mokslui ir menui, jeigu nematyti, kokį mokslą ir kokį meną krikščionys kuria. Tuščios yra kalbos apie palaimingą religijos vaidmenį socialiniam gyvenimui, jeigu patys krikščionys savo praktikoje šitą gyvenimą padaro nepakenčiamą. Nesidomėjimas Dievu ir Bažnyčia yra dvasinė tamsa, kurią praplėšti gali ne stiprus žodžio garsas, bet tiktai galinga pavyzdžio šviesa. Kad naujieji stabmeldžiai galėtų mūsų religija susidomėti, mes turime išsiskirti iš kitų, mes turime būti kitoki, negu tie, tarp kurių gyvename bei veikiame.

Mūsų religija yra ne tik asmeninė, bet ir visuomeninė. Ji ne tik išgano kiekvieno mūsų sielą, bet ir kuria Dievo Karalystę žemėje. Todėl niekas negali būti tikras krikščionis, kuris pamiršta savo sielą, nes jam nieko nepadės net ir viso pasaulio laimėjimas, jei jis pražudys save. Tačiau iš kitos pusės taip pat niekas negali būti tikras krikščionis, kuris rūpinasi tik savimi, pamiršdamas kitus.

Mes kasdien savo maldose prašome: „Teateinie Tavo Karalystė". Tačiau šitas prašymas sykiu reiškia ir mūsų įsipareigojimą dirbti, kad ši Karalystė įvyktų ne tik kiekvieno mūsų širdyje, bet ir visame objektyviniame pasaulyje. Kristus atėjo į žemę tam, kad savo mirtimi bei prisikėlimu išvaduotų mus iš nuodėmės ir sykiu pagrįstų Dievo Karalystę, turinčią galutinai įvykti laikų pabaigoje. Jo atnešta religija yra naujojo kosmo religija; tai nauji žmogaus ir pasaulio santykiai su Dievu-Kūrėju. Todėl kiekvienas Kristaus mokinys ir jo apaštalas prieš Krikštą ir sutvirtinimą įsipareigoja plėsti šituos atnaujintus santykius savoje aplinkoje ir tuo būdu kurti Viešpaties Karalystę vargingoje mūsų žemėje. Kaip senasis neatpirktasis pasaulis skiriasi nuo naujojo atpirktojo kosmos, taip lygiai ir krikščionys skiriasi nuo nekrikščionių. Vadinasi, praktinis Dievo Karalystės vykdymas žemėje yra ženklas, kuris krikščionį išskiria iš visų kitų.

Tačiau kaip mes šitą Dievo Karalystę galime praktiškai vykdyti? Kas yra pagrindas, ant kurio šita Karalystė gali būti statoma? Šis būdas ir šis pagrindas yra ne kas kita, kaip paties Kristaus paskelbtas Meilės dėsnis. Paskutinės Vakarienės metu Kristus pasakė: „Aš jums duodu naują įstatymą, kad mylėtumėte vienas kitą... Pasaulis iš to pažins, kad esate mano mokiniai, jei turėsite meilės kitas kitam". Vadinasi, meilės vykdymas yra tasai naujumas, kuriuo krikščionybė yra būdinga savo santykiuose su senuoju stabmeldiškuoju pasauliu. Meilės vykdymas yra sykiu ir Dievo Karalystės vykdymas. Žemė nėra dangus todėl, kad joje pilna netiesos, skurdo, kančios, nuodėmės; kad joje žmogus žmogui yra ne artimas, bet priešas; kad joje vyrauja ne meilė, bet neapykanta. Vykdydami Dievo karalystę žemėje, mes kaip tik esame pašaukti šalinti vargą ir skurdą, lengvinti kančias, vengti nuodėmės. Argi Kristus netaip elgėsi?

Šiuo atžvilgiu ateitininkams lyg visai kitokių uždavinių dabar, negu jų būta anksčiau. Seniau ateitininkai pateisino savo vardą, gindami Dievą ir Bažnyčią nuo stabmeldiškųjų puolimų. Dabar ir ateityje jie galės pateisinti savo vardą tik tada, kai vykdys meilės dėsnį ir tuo būdu aktyviai kurs Dievo Karalystę, nes tik šitokiu būdu jie išsiskirs iš kitų ir tik šitokiu būdu jie sulaužys naujųjų stabmeldžių nesidomėjimą krikščioniškuoju Dievu. Per meilės darbus mes atskleisime moderniam pasauliui savos religijos grožį ir galią. Todėl šitie meilės darbai turi būti įrašyti į visų ateitininkų programas. Jie turi būti mūsų tikėjimo pratęsimas į praktiką.

Šiandien pasaulis meilės darbų yra kuo labiausiai reikalingas. Mes jau turime tomų tomus Bažnyčios istorijos, dogmatikos ir etikos. Mes jau turime giesmių ir apeigų rinkinius iš tolimiausių šimtmečių. Mes jau turime įstatymus ir tobuliausią organizaciją. Tačiau mums dar vis labai stinga meilės dvasios ir meilės darbų. Kai suserga senutė, nėra kam jos prižiūrėti; kai yra motina su daugeliu vaikų, nėra kam jai pagelbėti; kai stovykloje gyvena viengungis vyras, nėra kam išvirti jam valgio ar sulopyti skalbinių. Neretas ligonis nesulaukia lankytojų. Neretam elgetai atsakomas duonos kąsnis. Ir visa tai vyksta tarp krikščionių!

Būti kataliku, juo labiau būti ateitininku, reiškia ne tik eiti Mišių ir išpažinties, ne tik kalbėti kasdienines maldas, bet ir gyventi visiškai kitaip, negu aplinkui mus gyvena supagonėjusi minia. Būti ateitininku reiškia giliai suprasti, dar giliau pajusti ir galiausiai vykdyti Kristaus paskelbtą meilės dėsnį, kurio pasaulis šiandien neturi ir dėl kurio stokos žemė jau baigia virsti pragaru.

Ateitininkija yra pašaukta atgaivinti šį meilės dėsnį ir vykdyti meilės darbus. Vien tik teisingumo mums neužtenka, nes ir kiekvienas padorus stabmeldis yra teisingas. Mūsų gyvenime reikia meilės pareigos; reikia geradarybės ir pasigelbėjimo dvasios; reikia, kad artimo meilė virstų Dievo meilės išraiška, nes kitaip mes būsime melagiai: sakysime, jog mylime Dievą, kurio nematome, o nemylėsime artimo, kurį matome. Meilės kelias yra vienintelis kelias į pagoniškąjį pasaulį. Šiuo keliu ėjo pirmieji krikščionys, šiuo pačiu keliu turime eiti ir mes. Kai naujieji stabmeldžiai apie mus sakys: „Žiūrėkite, kaip jie myli vienas kitą", — tuomet mes būsime sulaužę naująjį nesidomėjimą mūsų Dievu ir būsime vėl laimėję, kaip laimėjome kovos ir persekiojimo metu.

Baigdami šiuos ilgokus svarstymus, galime dabar atsakyti į klausimą: kas yra ateitininkas?

1. Ateitininkas yra Dievo karalystės žemėje kūrėjas ir gynėjas.
2. Ateitininkas yra Kristaus meilės dėsnio vykdytojas praktiniame gyvenime.
3. Ateitininkas yra modernios kultūros jungėjas su krikščionybe, atnaujindamas šią kultūrą Kristaus dvasia.

Dėlto galima suprasti, kodėl aukščiau buvo sakoma, kad ateitininkas nėra paprastas tikintysis arba vadinamasis kasdieninis tikintysis. Ateitininkas yra sąmoningas ir veiklus katalikas: sąmoningas savo tikėjime ir veiklus savo krikščioniškosios meilės darbuose. Ateitininkų Federacija nėra paprasta organizacija šalia daugybės kitų. Į ją ateina žmonės, vedami ne kurio nors intereso, bet gyvosios religinės dvasios, kad čia sustiprėtų, pasiruoštų ir pradėtų vykdyti didžiuosius savo apaštalavimo uždavinius.

Mes norime visų pirma savoje tautoje, o per ją ir visame pasaulyje, atbaigti Kristaus žygį, kuris prasidėjo Betliejuje, ėjo per Kalvarijos kalną ir šiandien plinta visoje žmonijoje. Šiame žygyje dalyvauti mes turime ir kiekvienas skyrium, ir visas sąjūdis kartu. Apaštalavimo darbas yra uždėtas mums ne tik individualiai, bet ir bendruomeniškai. Šiame visuotinės stabmeldybės potvynyje ateitininkija turi išlikti ne tik nepaliesta, bet galinga šį potvynį užtvenkti ir jo bangas nustumti atgal, pirmoje pasaulio istorijos scenoje pastatydama Kristaus Šviesą.

Faustas Kirša

SEKMINĖS LIETUVOJ

Mes pirmąkart šiltai į vandenį įkritom:
Daug saulių nardėsi tarp mėlynų bangų,
Nuo bičių oras dūzgė tą Sekminių rytą
Ir vainikus nešiojo jaučiai ant ragų.

Išlipę iš vandens, kaip Nojaus gyvulėliai,
Drebėjom svaiguliu ir rinkome gėles...
Palaiminti visi takai žiedais sužėlę,
Linguojantys įvairiaspalves galveles.

Janina Degutytė

* * *

Šventas laukų berželi,
palytėk pievom pakvipusią žemę
žaibo žvaria ugnim.
Prasiskleisk lietum —
rože sidabro
ant lauko, sūraus
nuo mūsų prakaito.
Tenuplauna mūsų akis,
kad regėtų žolyno spindėjimą.
Tenuplauna mūsų kojas,
kad ilgą kelionę pakeltų.
Šventas laukų berželi,
palaimink mūsų rankas —
kad neišsektų upės,
kad neišmirtų medžiai,
kad griežlė nenutiltų
šviesų vakarą
avižų lauke.

ŠVEICARO MEILĖ LIETUVAI

Kai kalbame apie didžiuosius mūsų tautos žmones, ypač tuos, kurie pasižymėjo veikla ateitininkijoje, prof. Juozo Ereto pavardė atsiduria beveik pačiame sąrašo viršuje. Jis mylėjo Lietuvą, nepavargdamas visą gyvenimą dirbo ir aukojosi jos labui, net ir tuomet, kai jo darbas bei auka nebuvo įvertinta. Jis buvo vokiečių literatūros profesorius, publicistas, visuomenininkas. Gimęs 1896 m. Bazelyje, Šveicarijoje, ten ir mirė 1984 m. „Su Juozo Ereto mirtimi Lietuva ir jos išeivija neteko nepaprastai brangaus asmens, didžiausio, koks kada užsienietis buvo atėjęs iš tolimos šalies ir tiek padaręs, dirbęs iki paskutinio atodūsio. Jaunimui verta su jo veikla plačiau susipažinti, juo pasekti ir juo žavėtis" (Č. Grincevičius, „Lietuvos legenda", *Ateitis,* nr. 4, 1984).

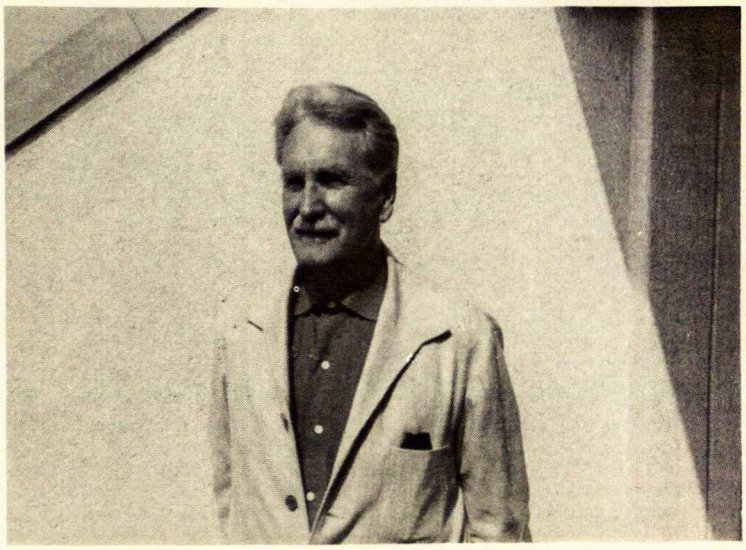

Prof. Juozas Eretas

Kaip tik dėl to, kad mūsų jaunimas šia kilnis asmenybe susižavėtų, o tie, kurie turėjo progos ją pažinti ir net kartu darbuotis, prisimintų, čia pateikiame šiek tiek medžiagos apie prof. Juozą Eretą. Net ir iš šių kelių puslapių bei straipsnių ištraukų galime susidaryti vaizdą, koks neeilinis žmogus buvo tas kalnuotosios Šveicarijos sūnus, kodėl jis ryžosi atsisakyti labai šviesios karjeros kitur (pvz. Italijoj) ir vykti į, vos bepradedantį nepriklausomą gyvenimą, skurdų Europos užkampį; kodėl tą kraštą pasirino naująja tėvyne ir visą gyvenimą dirbo jo gerovei, nors dažnai darbas nebuvo įvertinamas, kritikuojamas ir dėl to pasiaukojimo profesoriui teko gerokai nukentėti.

Pradžioje leiskime apie tai papasakoti pačiam Juozui Eretui („Kaip šveicaras patenka į lietuvių tautą", *Ateitis* nr. 7, 1977):

„Tai buvo 1917 m. Friburgo universitete studijavau filologiją, ir profesorius sakydavo: ‚Turit studijuoti indogermanistiką, kuria niekas jau nebekalba. Bet jeigu norit žinoti, kaip tai buvo anais laikais, prieš tūkstančius metų, išmokit lietuviškai!' Profesorius davė keletą pavyzdžių. Man pasidarė labai įdomu. Profesorius, pamatęs, kad aš tuo stebiuosi, pasakė, kad Friburge yra visa kolonija lietuvių, kad galima išgirst, kaip jie kalba. Man pasidarė labai įdomu, nes žinojau, jog lietuvių kalba yra sanskrito kalbos, senų indų kalbos sesuo. Tokia retenybė! Kokia laimė patekti į lietuvių kompaniją! Buvau supažindintas ir pirmą kartą išgirdau tą kalbą, kurią paskui išmokau šiaip taip. Lietuviai taip pat džiaugėsi, kad šveicaras nori išmokti lietuviškai. Spausdintos gramatikos nebuvo. Tat jie man išrašydavo lekciją vieną po kitos. 1917 metais bestudijuojant, prieš ir po susirinkimų lietuviai mane klausdavo, ar išmokau savo lekciją. Tokiu būdu pradėjau išmokti lietuviškai. Tada jie mane paklausė, ar nenorėčiau praktikuoti tos kalbos Lietuvoje. Ten esą netrūksta gražių mergaičių, kurios su malonumu išmokytų daugiau. Tai buvo neblogai, ir taip susirišau su šita kalba. Tai ir buvo mano didžiausias filologinis pergyvenimas — susipažinti su sanskrito sesute ir ją „vesti", jeigu taip galima pasakyti.

Vėliau, 1917 m., Lozanoj įsitaisė Lietuvių spaudos biuras. Dar Lietuvos valstybės nebuvo. Jiems reikėjo sekretoriaus, nes lietuviai nemokėjo gerai Vakarų kalbų. Biuras pakvietė ir mane — mokantį kalbas — į sekretorius, kad, su jais bendraudamas, dar geriau lietuviškai išmokčiau. O ir studijuoti toliau galėsiu. Persikėliau iš Friburgo į Lozaną ir ten, dar karo metu, sekretoriavau. Tokiu būdu ten įaugau į lietuvišką atmosferą.

Vieną gražią dieną atvyko vienas liesas, išdžiūvęs studentas, Mykolas Ašmys iš Klaipėdos krašto. Man buvo 21 metai, jam — 28.

Ašmys mane paprašė padėti jam truputį kalbos atžvilgiu: tokiu būdu jis išmoko daugiau vokiškai, o aš

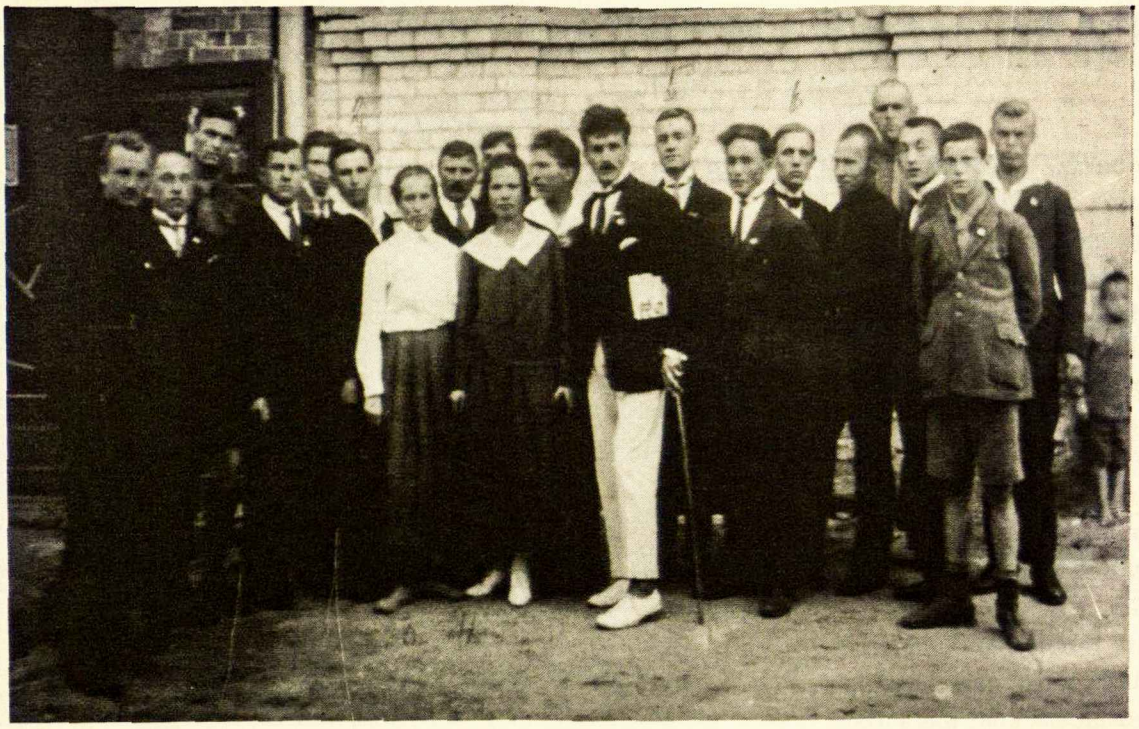

Ši „istorinė" nuotrauka atvaizduoja tą komitetą, kuris 1924 m. vasarą Šiauliuose suorganizavo pirmą Pavasarininkų kongresą. 1. St. Lušys, 2. Pr. Samolionis, 3. Ona Labanauskaitė, 4. Ona Jakaitytė (mano sužadėtinė), 5. Ignas Skrupskelis, 6. J. Grinius. Toks paaiškinimas yra užrašytas antroje nuotraukos pusėje paties prof. J. Ereto. Nuotrauką „Ateičiai" maloniai paskolino dr. Alina Skrupskelienė; šalia D. Jakaitytės (kairėje) — prof. J. Eretas.

daugiau lietuviškai. Mes labai džiaugėmės. Deja, 1918 metų rudenį užėjo pirmą kartą ta baisi liga — gripas. Epidemija apėmė visą Europą ir nušlavė tūkstančių tūkstančius žmonių. Ir Ašmys, kuris studijavo un-te ir gyveno sanatorijoj virš Lozanos, buvo paguldytas į lovą. Tuomet jis, mane pasišaukęs, sakė: ‚Žinai, Juozai, mirsiu'... Ir man taip graudu buvo atsisveikint tuo metu, kai Lietuva kaip tik atsistojo ant kojų, atgavo vėl po 123 metų laisvę... ‚Dabar, kaip aš būčiau pasiruošęs dirbti! Suprask mano situaciją. Juozai, jeigu aš mirsiu — prisiek, kad tu mano vietoj važiuosi į Lietuvą...' Kas man daryti? Aš turėjau kitą pakvietimą. Italai buvo mane kvietę — karui pasibaigus į Paduos-Venecijos un-tą germanistikai dėstyti. Norėjo šveicaro, kuris kiek neutraliau atpasakotų istoriją. Pagunda buvo labai didelė važiuoti. Man tada buvo tik 23 meteliai. O čia kviečia profesoriauti! — Na jau būtinai! Bet, kai dabar man prietelius ištiesė šąlančią ranką, negalėjau ištvert. Jis man pasakė: ‚Važiuok nors vieneriems metams ir liksi visą amžių'. Norėdamas palengvinti jam mirtį, sutikau. Jis mirė gruodžio 6, 1918 m. ir jį palaidojom trigubam karste, kad vėliau būtų galima perkelt į nepriklausomą Lietuvą.

O aš išvykau vieneriems metams į Lietuvą, o iš vienerių pasidarė dvidešimt vieneri metai... Ir dabar būčiau Lietuvoj, kur aš radau sau žmoną, kur sukūriau šeimą ir kur aš šiandien dar turiu savo žemės — tai yra kapai dviejų sūnelių, vaikelių, kurie ten mirė. Aš turiu dar teisę į Lietuvos žemelę!

Kai atvažiavau, jaunas šveicaras, 1919 m. spalio 18 d., mane apgyvendino „Metropolio" viešbuty. Pasakė: čia visi diplomatai, dideli ponai. O man tik 23 metai! Deja, tada dar žiurkės bėgiojo po geriausią Lietuvos viešbutį, bet niekam negalėjai parodyti, kad esi nepatenkintas.

Taip mes pradėjom kurti Lietuvą iš nieko. Kai kada negaudavome algos. Iš amerikiečių armijos algos vietoj gaudavom kaklaraiščių, apvalkalų, marškinių, kostiumų. Ir visi buvom patenkinti. Laisvę reikia statyti aukščiau už viską.

Lietuvoj turėjau laimės organizuoti toliau ELTA ir jaunimą. Buvo tai visokių — ateitininkų ir pavasarininkų. Pavasarininkų šefas kun. Kapočius mane pakvietė į metinį suvažiavimą. Nuvykau kaip svečias, ir išėjau kaip pirmininkas... Kaip jie mane taip bematant išrinko į pirmininkus, nė nepajutau. Matyt, kun.

Kapočius taip greit pravedė rinkimus, kad neturėčiau galimybės atsisakyti. Na, su džiaugsmu reikia pasakyti — gražus buvo jaunimas! Idealizmas to jaunimo neišpasakytas. Man, žmogui iš Vakarų, kur visi turi laisvę ir nemoka jos tinkamai branginti — tas idealizmas Lietuvoj mane taip nustebino, sukrėtė. Prieš akis turėjau Mykolą Ašmį, priimdamas pirmininkavimą, nors man buvo ir garbė būti jų pirmininku. Šveicaras — visur laisvės žmogus. Toj sąjungoj turėjau ir nemalonumų. Matot, laisvę įkurti yra sunku. Žmonės, kurie ilgai gyveno caristinėj vergijoj, kai kada turi autoritetinių palinkimų. Kai pavasarininkai 1932 m. norėjo suruošti didžiulį jubiliejų, kongresą, tuometinė autoritetinė valdžia uždraudė. Pagaliau leido padaryti Marijampolėje regionalinį suvažiavimą. Ir įvyko suvažiavimas. Tas suvažiavimas baigėsi tuo, kad kalbėję trys žmonės: prof. Pranas Dovydaitis, dr. Juozas Leimonas (kuris tuo metu buvo pirmininkas) ir aš, po trijų dienų toj pačioj Marijampolėj vėl susirinkom kalėjime...

Mes juk krikščioniškos laisvės ir krikščioniško humanizmo idėjų žmonės suvažiavime paprašėm ir pareikalavom laisvės, kaip visur Vakarų Europoj, prie kurios priklausė Lietuva ir Estija bei Latvija. Dovydaitis šventasis — truputi su ironija, o kiti energingai — Leimonas ir aš, kaip šveicaras, kuris laisvėj užgimęs ir kitaip negali gyventi, kaip laisvas žmogus! Taip ir pasakėm savo žodį. Na, ir sėdėjom visi kalėjime, mažame kambarėly. Turėjom vieną privilegiją — mūsų durys nebuvo užrakintos... Vadinasi, jei nori į išvietę, nereikia prašyti direkcijos leidimo...

Vieną gražią dieną ateina į mūsų kambarį sekretorius ir sako, kad išimties keliu direktorius leidžia man įteikti telegramą iš Šakių miesto: ‚Sveikinu, šiandien Jums Šakių ligoninėj gimė duktė'. Tada Dovydaitis mane apkabino, ir mes gavom leidimą pusę valandos pasivaikščioti kalėjimo kieme. Sutarėm, kad dabar tos dukros nekrikštysim, o krikštysime tada, kai mes visi būsim laisvi. Ir paskui mes sukviesim tiktai „žulikus", tai tokius, kurie kada nors yra buvę kalėjime... Dovydaitis pasakė, kad naujagimė yra išlaisvinta dabar, ji pasiekė laisvę. Ir mes ją krikštysim Laisve".

Penkiolikos metų darbavimosi Lietuvoje proga prof. Stasys Šalkauskis išleido knygelę: „15 metų kultūrinėje Lietuvos tarnyboje. Prof. J. Ereto atvykimą Lietuvon minint" (Kaunas, 1934). Tų pat metų *Ateities* nr. 11 prof. Dovydaitis rašo apie knygelę ir apie Juozą Eretą („Profesorius Juozas Eretas"):

„Juozas Eretas gimė iš neturtingų tėvų katalikų Bazelyje 1896 m. spalio 18 d. Tėvas mirė jam labai anksti; jis ėjo tuomet vos ketvirtus metus. Motina, palikusi be lėšų su dviem vaikais, sunkiai vertėsi fiziniu darbu. Tokiose aplinkybėse jaunam Eretui sunku buvo eiti mokyklą ir gauti aukštenįjį mokslą. Bet veržimasis prie šviesos ir pasiryžimas pergalėti sunkenybes atsiekė savo tikslo: 1915 m. rudenį jis pabaigė Bazelyje realinę mokyklą. Šitame pirmame stambesniame savo gyvenimo laikotarpyje jaunas Eretas įgavo du paraginimus, būtent: kovoti su socialinio nelygumo neteisybėmis ir ginti savo religinę pasaulėžiūrą. Matydamas savo motiną sunkiai kovojant už duonos kąsnį ir dažnai kenčiant skriaudas iš darbdavių, jis buvo realiai patyręs sunkų socialiai nuskriaustųjų likimą. O gi eidamas mokyklą, kur katalikai sudarė nežymų nuošimtį tarp dominuojančio gaivalo protestantų, jis įsitikino, kaip yra svarbu respektuoti svetimą pasaulėžiūrą ir būti pilnateisiu kataliku piliečiu".

Pr. Dovydaitis teigia, kad tokia prof. Ereto jaunystės socialinė ir pasaulėžiūrinė aplinka, „padaro jį mums visai artimą, kadangi ir nevienas mūsų esame augę, mokęsi ir mokomės tokiose arba labai panašiose aplinkybėse. Šitai patyrus, jau niekam negalės kilti galvoj vaizdas, kad Juozas Eretas yra galbūt koks Šveicarijos piniguočių išlepintas vaikelis, kuris vyko į Lietuvą naujų avantiūrų ieškoti, kai Šveicarijoj gyvenimas jam buvo nusibodęs ir pasidaręs neįdomus.

Dar Šveicarijoje būdamas, Eretas parašė didelį (arti 500 psl.) veikalą apie Lietuvą. Jis išleistas vokiečių ir prancūzų kalbomis (1919 m.) buvo labai aktualus Vakarų Europai ir labai naudingas atgimstančiai Lietuvai, kadangi kaip tik tuo metu kūrėsi nepriklausoma Lietuva".

Prof. Šalkauskis minėtoje knygelėje taip apibūdina J. Ereto pasiryžimą vykti į Lietuvą: „Palikęs savo gimtąjį kraštą, dr. Eretas perėjo iš geografinių Šveicarijos ribų į vadinamąją ketvirtąją Šveicariją, kuri eina kultūrinę tarnybą visose pasaulio dalyse. Neturėdami tautybės, kuri būtų neatjungiamai surišta su kuria kalba, šveicariečiai, kad ir turi aiškiai išreikštas kultūringos nacijos žymes, palyginti lengvai sugeba įsijungti į kitos tautos kultūrinį darbą ir įsigyventi jos valstybėje susipratusiais pilnaverčiais piliečiais. Pripratę nuo amžių kovoti už žmogaus ir tautos laisvę, jie veikiau ir giliau atjaučia kitiems daromas skriaudas ir lengviau už kitas tautas ryžtasi kovoti už svetimas teises ir laisvę. Besiryždamas vykti į Lietuvą ir stoti ten į visuomeninį, kultūrinį darbą, dr. Eretas ėjo tradiciniu savo kompatriotų keliu".

Toliau apie J. Eretą vėl kalba Pr. Dovydaitis:

„Politikos sūkurio pagautas, kun. Krupavičiaus asmenybės patrauktas, Eretas įstojo į tą politinę grupę, kuri labiausiai atitiko jo socialinę ir religinę pasaulėžiūrą — į krikščionių demokratų partiją, sutiko būti renkamas į Seimą ir buvo išrinktas (1923 m.). Seime dr. Eretas daugiau-

1947 m. Reino konferencijoje. Iš k.: geografas Antanas Bendorius, dr. Adolfas Damušis, Alina Grinienė, istorikas Zenonas Ivinskis, žurn. Julius Butėnas, prof. Antanas Maceina; priekyje — teis. Vytautas Vaitiekūnas.

sia atstovavo tokiems kultūriniams reikalams, kaip jaunuomenės globa, blaivybė, švietimas, o buvo mažiau aktyvus grynai politiniuose klausimuose.

Daug sėkmingiau dr. Eretui sekėsi dirbti visuomeninis kultūrinis darbas. Čia vyriausios jo darbo sritys buvo blaivybė, sportas ir jaunimo organizacijos, ypač pavasarininkų, žymiai mažiau ateitininkų.

1926 m. dr. Eretas, kaip Lietuvos katalikiškosios jaunuomenės atstovas, buvo nuvykęs į Eucharistinį Kongresą Čikagoj, su prakalbomis važinėjo po lietuvių kolonijas, lankė Vyčių kuopas. 1928 m. jis dėl susilpnėjusios sveikatos atsisakė nuo Pavasario sąjungos centro valdybos pirmininko pareigų, bet dalyvavo Sąjungos gyvenime kaip jos garbės pirmininkas.

1932 m. vasarą dėl Marijampolėj pavasarininkų kongresėly pasakytos kalbos dr. Eretas policijos liudijimu ir komendanto nutarimu buvo nubaustas sykiu su prof. Pr. Dovydaičiu ir dr. J. Leimonu trimis mėnesiais kalėjimo... Bet prof. Eretas, to nepaisydamas, dirbo ir labai daug nudirbo. Jo spausdintų darbų šiandien yra daugiau kaip pustrečio tūkstančio puslapių! Greta su mokslo darbu ėjo ir mokymas, germanistų mokytojų ruošimas, seminarinių sukaktuvių rengimas, važinėjimas po užsienius mokslinės medžiagos rinkti, fakulteto žurnalo *Athenaeum* redagavimas ir kiti darbai.

Ką prof. Eretas Lietuvoje laimėjo už visą savo akademinį darbą ir mokslinius veikalus? Nagi, kad jis, dėliai 1931 m. rudenį įvykusios Teol.-Filos. fakulteto „reformos", neteko profesoriaus vietos, 9 mėn. visai buvo be profesoriaus darbo ir nuo 1932.X.1 d. tą darbą kad ir vėl dirba, bet jau tik vyresniojo asistento teisėmis. Ta nenormali padėtis ir iki šiol dar nėra tinkamai atitaisyta".

Baigdamas savo ilgą straipsnį, Pr. Dovydaitis vėl cituoja S. Šalkauskio knygą:

„Jaunas daktaras, simpatijos atgimstančiai lietuvių tautai ir sentimentalaus pažado savo mirštančiam draugui vedamas, apsisprendžia dirbti kultūrinį darbą svetimam krašte svetimos tautos naudai. Tuo pačiu jis tikisi ten rasti tinkamą savo gabumams ir pajėgoms pritaikymą. Jis atiduoda naujajai savo tėvynei 15 geriausių savo amžiaus metų ir pritaiko savo jėgas ten, kur to reikalauja iš jo visuomenės gyve-

nimas. Bet jis tam tikros pasaulėžiūros žmogus ir vieną laiką tam tikros partijos narys, ir to pakanka, kad priešingų šitai pasaulėžiūrai ir šitai partijai žmonių nusistatymas, motyvuojamas apskritai nereikšmingais jo paklydimais, duotų neigiamą toną bendram jo darbų vertinimui net tada, kai jis per 15 metų yra praaugęs savo partikuliarumą ir tinkamai susipratęs savo pašaukimo ir elgimosi linijos atžvilgiu.

Gabus profesorius su tikru akademiniu pašaukimu, perėjęs visus kilimo laipsnius iki ordinatūros slenksčio ir praturtinęs mokslinę lietuvių literatūrą tokiu laipsniu, kad labai nedaug iš ordinarinių mūsų universiteto profesorių galėtų su juo lygintis, dirba akademinį darbą vyresniojo asistento teisėmis, kurios neduoda jam nė galimumo tinkamai išlaikyti savo šeimą".

Prof. J. Eretui mirus 1984 m., tų metų *Ateities* nr. 4, Česlovas Grincevičius rašo:

„Laimingu atveju daug kam iš mūsų kartos teko būti liudininku, kartu darbuotis, būti nuolatinėj artumoje su tuo, kuris į mūsų istoriją įeis kaip legenda. Taip, tai profesorius daktaras Juozas Eretas, kuris kovo 13 dieną mirė savo tėvyškėje, Bazely, Šveicarijoj, sulaukęs 87 metų.

Anomis pirmomis nepriklausomybės dienomis, 1918 metais ir kiek vėliau, Lietuva buvo be galo suvargusi. Po 120 ir daugiau barbariškos rusų okupacijos metų iš gražios, didingos senų laikų Lietuvos buvo nieko nelikę: nei mokyklų, nei mokslo židinių, nei vadų. Visa, kas buvo geriausio, buvo išplėšta, išvežta, žmonės palikti beraščiai. ...Vienas kitas jaunuolis, per jėgą siekęs aukštojo mokslo, dideliu vargu sugebėjo pasiekti universitetą Šveicarijoj. Tarp jų buvo ir klaipėdiškis M. Ašmys. Jis taip norėjo savo žiniomis padėti atsikeliančiai Lietuvai, bet jo liga buvo galingesnė...

J. Eretas, mirštančiam draugui pažadėjęs metus padirbėti Lietuvoje, atvyko ir dirbo, sutapo su lietuviais; Lietuva jam pasidarė antroji tėvynė iki pat gyvenimo pabaigos.

Prieš mirdamas savo gerą studijų kolegą J. Eretą išprašė, kad jo vietoj bent metams nuvyktų į Lietuvą ir kuo nors jai padėtų. Taip Eretas mirštančiam draugui pažadėjo, taip ir ištesėjo. Tik ne metus, ne dvejus, bet iki savo gyvenimo paskutinės dienos, visus 65 metus. Atvyko, dirbo, sutapo su lietuviais, juos pamilo. Lietuva jam pasidarė antra tėvynė.

Eretas tikrai buvo „kitoks". Jį labai mėgo jaunimas. Jis atnešė vakarietiško entuziazmo, energijos, elegancijos ir parodė tikro džentelmeniškumo pavyzdį, tolerancijos su kitaip galvojančiais. Bolševikams užėjus, Eretas vos išvengė suėmimo ir sunaikinimo. Jam pavyko į savo seną tėvynę repatrijuoti. Ten įsikūręs, Šveicariją panaudojo kaip platformą ginti Lietuvos reikalus. Nedaug yra tokių, kurie vėl taip intensyviai, su didele energija kėlė okupantų žiaurumus, Lietuvos ir Pabaltijo nelaimę. Rašė tuo reikalu daug brošiūrų, laikraščiuose straipsnių, skaitė paskaitas. Jis buvo dažnas paskaitininkas ir lietuviams Europoje, po karo porą sykių lankėsi ir Amerikoje".

Apie prof. Ereto laidotuves tame pačiame *Ateities* numeryje trumpai rašo M. Dambriūnaitė-Šmitienė:

„Dar prieš dvejus metus prof. dr. Juozas Eretas skaitė paskaitą Vokietijos Vasario 16 dienos centriniame minėjime ir vėliau tą pavasarį vėl atvyko į Vokietiją pakalbėti Vasario 16 gimnazijos jaunimui. Ir taip netikėtai, eidamas 88 metus, šių metų kovo 13 d. Profesorius atsiskyrė su šiuo pasauliu. Palaidojo jį kovo 19 d., šv. Juozapo dieną, Bazelyje, Šveicarijoje. Pamaldose ir laidotuvėse dalyvavo arti 30 lietuvių iš Šveicarijos, Vokietijos ir Prancūzijos, ir apie 150 šveicarų. Šv. Juozapo bažnyčioje 10 val. ryto gedulingas pamaldas laikė prof. Ereto geras draugas t. dekanas dr. E. Troesch iš Šveicarijos. Pamaldos vyko vokiečių kalba. Joms pasibaigus, Vakarų Europos lietuvių vysk. A. Deksnys sukalbėjo lietuviškai maldas, pakalbėjo apie a.a. prof. Eretą, o lietuviai sugiedojo keletą giesmių".

Šį minčių pluoštą apie didįjį Lietuvos draugą, šveicarą profesorių, kuris tiek daug gero mūsų tautai padarė, baigiame jo paties pranašiškais žodžiais (*Ateitis* nr. 7, 1977):

„Brangieji lietuviai, nebūkime taip jau žemažiūriai ir pesimistai. Nesakykim — aš esu paprastas žmogus — ką aš padarysiu? Jei kiekvienas savo vietoje, kur jis yra pastatytas, ta kryptimi save ir kitus išjudins, visą savo aplinką — tai susidarys srovė, prieš kurią nei Sovietų Rusija neatsilaikys".

MOTINOS DIENA IR MES

Motina — gimdytoja; moteris, pagimdžiusi vieną ar daugiau vaikų; moteris, kuri motiniškai rūpinasi savo ar kitų vaikais.

Motina gerbiama visose tautose, kaip gyvybės nešėja, puoselėtoja. Senosiose religijose ypač garbinama ir gerbiama deivė motina, dievų motina. Ją nuoširdžiai mylėjo ir lietuviai. Tai Motina Žemė, Žemyna, Žemynėlė, Saulė motulė... Dievų motinos kultas buvo žinomas visiems aisčiams.

Teigiama, kad senojoje, priešistorinėje Lietuvoje buvusi matriarchato valdymo sistema, t.y. paveldėjimo teisė perėjusi iš motinos dukteriai, šeimos turtas priklausė motinai, o ne tėvui. Ištekėjusi moteris, o ypač motina lietuvių tautoje visais amžiais buvo gerbiama ir vertinama. Istoriniais laikais, jau pirmojoje Lietuvos statuto laidoje (1529 m.) įrašyta, kad vaikai turi globoti senus tėvus, ypač motinas. Už motinos-žmonos sužeidimą ar nužudymą skiriama du kartus didesnė bausmė, negu už vyro nužudymą ar sužeidimą. Kadangi Statutas paremtas tradicija, tad šie nuostatai ateina per kartų kartas ir buvo giliai įaugę lietuvių tautoje.

Nepriklausomosios Lietuvos pirmojoje konstitucijos laidoje 1922 m. (ir vėlesnėse jos laidose) taip pat įrašyta, kad motinystė yra ypatingoje valstybės globoje ir primenama vaikams, kad jų pareiga rūpintis tėvais senatvėje.

Motinos gerbimas Lietuvoje atsispindi liaudies kūryboje — dainose, pasakose, ir mūsų poetų-rašytojų kūriniuose. Galima teigti, kad net lietuvio meilė bitėms savotiškai susijusi su motinos kultu: juk bitės labai saugoja ir prižiūri savo motinėlę. Jai pražuvus, išnyksta visas avilys.

Kiek daug gražių žodžių skirta tautos didvyrių motinoms — savanorių, knygnešių, partizanų, tremtinių... Lietuvė motina, tai tikėjimo, gimtosios kalbos ir tėvynės meilės saugotoja. Motulė prie ratelio su knyga ir vaikeliu prie šalies — tautos išlikimo, atsparumo, švietimo simbolis. Ir šiais laikais (ypač svetimuose kraštuose gyvenant) ta motulė tebesėdi prie ratelio tebesirūpina savo vaikų lietuvišku švietimu, tik jos „ratelis" — automobilio vairas, kai veža vaikus į šeštadieninę mokyklą, į tautinių šokių repeticijas, į organizacijų susirinkimus.

Sakoma, kas kam daugiausia rūpi, tai ir ant liežuvio tupi! Eskimų tauta turi per 100 žodžių ledui ir sniegui pavadinti; dykumų beduinai vadina savo kupranugarius net 160 žodžių; arabai turi apie 200 žodžių žirgui pavadinti, o lietuviai motinos vardą gali tarti apie 80 kartų ir nepavartoti to paties žodžio! O Motinos vardu vadinama tai, kas pasaulyje brangiausia: Tėvynė, žemė, saulė...

Visai nenuostabu, kad lietuviai, visais amžiais gerbę, mylėję ir vertinę savo motiną, labai greitai įsisavino Motinos Marijos kultą. Nors jie paskutiniai Europoje apkrikštyti, nors ir labai nenoromis atsisakė senųjų savo dievų, pamaldumas Dievo Motinai išplito labai greitai: ji tautai pasidarė sava, brangi ir net užtarnavo Lietuvai Marijos žemės vardą.

Beveik galima tvirtinti, kad lietuvių tautoje nuo neatmenamų laikų kiekviena metų diena yra ir Motinos diena. Dirbtinių priemonių skatinti meilę motinai ar ją prisiminti nereikėjo. Tačiau Motinos dienos šventę tauta priėmė, įsisavino ir noriai šventė. Motinos dienos gimtinė yra Amerika. Pirmą kartą ji švęsta Filadelfijoje 1908 metais. Šventė greitai plito, buvo populiari ir nuo 1914 m. antrasis gegužės sekmadienis jau paskirtas motinoms pagerbti. Turbūt tik Kalėdos susilaukia tiek dėmesio, kaip čia Motinos diena. Žinoma, ji yra gerokai sukomercinta, bet paskirtis nuo to nepasikeičia.

Nepriklausomoje Lietuvoje Motinos diena pirmiausia pradėta švęsti įvairiose organizacijose, pagerbiant daugiausia narių motinas. Vėliau šventė perėjo į mokyklas, kurios ruošė viešus renginius platesnei publikai. Nuo 1929 m. nutarta Motinos dieną švęsti visame krašte ir šventei skirtas pirmasis gegužės mėnesio sekmadienis.

Kaip ji buvo švenčiama? Taip, kaip ir visur kitur: vaikai stengėsi pareikšti savo meilę, dėkingumą mamai, padovanoti jai gėlių, kuklią dovanėlę, padėti ir būti geri. Daugiau šventei dėmesio buvo skiriama mieste, kur ji propaguota per mokyklas, organizacijas, viešuosius renginius. Kaime iš viso mažiau dėmesio skiriama „naujosioms" šventėms, o liaudis kur kas iškilmingiau švenčia tradicines, ypač bažnytines šventes (ypač Velykas ir Kalėdas). Gegužės mėnuo taip pat skirtas Dievo Motinai Marijai ir kiekviena šio mėnesio diena, tiek mieste, tiek kaime, buvo Marijos šventė.

Antrosios bolševikų okupacijos metu Motinos diena uždrausta, o vietoj jos įvesta vadinamoji moters diena kovo mėnesį. Joje pagerbiama kiekviena tarybinė moteris: nesvarbu, ar ji motina, ar ne. Galime tvirtinti, kad lietuviai Motinos dieną slaptai šventė ir tais tam-

siaisiais laikais, kaip jie šventė Kalėdas, Velykas ir kitas, komunizmui „nepageidaujamas", šventes. Žinoma, grįžus į Lietuvą nepriklausomybei 1990 m. kovo 11 d., sugrįžo ir ištremtoji Motinos diena. Vėl ji su meile ir pagarba švenčiame visoje tautoje.

Įdomu pastebėti, kad rusai motiną daugiausia mini savo keiksmažodžiuose, o lietuviai — dainose apie motulę apie sengalvėlę, dukružėlės guodėją, sūnelio užtarėją. Nėra nė vieno lietuvio poeto, kuris nebūtų eilių motinai rašęs, nėra nė vieno rašytojo, kuris gražiausių sakinių apie motiną nebūtų sudėjęs. Mūsų tauta visuomet išliks gyva, kol jos sargyboje stovi motina su rožiniu vienoje rankoje ir lietuviška knyga kitoje.

D. B.

Vaida Kaminskytė

MOTULEI

Neliūdėk, mamyte, kad keliai vingiuoja,
Kad vaikai išeina iš gimtų namų.
Nesisielok, mama, jie sugrįš namolio,
Vėlei tau bus gera, linksma ir smagu.

Tu nepyk, motule, jeigu mes nuklysim,
Jei tave įžeisim kartais žodeliu.
Mama, tu atleiski, tu atleisk mums viską,
Ir pamirški skausmą, būsim vėl kartu.

Vėl drauge sėdėsim po seklyčios langu,
Vėl kartu svajosim tyliai vakarais.
Bei... negrįžt jaunystei, svajom apsidengus,
Neprišaukt motulės... Ji jau nepareis...

Danutė Augienė

PAVASARIS LYG MOTINA

Pavasaris lyg motina, lūkesčių pilna, spėliojimų ir baimės.
Pavasaris lyg motina — šildo, glosto, apkabina ir migdo nerimą širdies.
Pavasaris lyg motina — draskoma audrų; apiberia žiedais ji žemę purviną ir žmogų gimdo.
Pavasaris lyg motina, keliauja nerami, dalina širdies sulą ir glosto verkiantį lyg vėjas paukštį.
Pavasaris lyg motina — daina ir juokas, svaiginančios sūpuoklės atviram jos glėby.
Pavasaris lyg motina — pritvinkę pumpurai ir žodžiai neišsakyti; užčiauptų lūpų skausmas.
Pavasaris lyg motina — palydi žemės vieškeliais skubančius į gyvenimo šventę, žegnoja ir moja tolstantiems į brandžią vasarą.
Pavasaris lyg motina — ja džiaugiamės trumpai, nes ji trapi, kaip žiedas.

„Palaimink, Viešpatie, šias dovanas..." Etnokultūros dalyviai ruošiasi pasistiprinti, o vaišių stalą laimina Panevėžio at-kų dvasios vadas monsj. J. Antanavičius. Nuotr. S. Bagdonavičiaus.

Iš gilios palėpės

TOKIŲ VARDŲ LAIKO VĖTROS NEUŽGESINS

Saulės nužertas ir gėlėmis iškaišytas 1966 metų birželis. Vieną tokį rytą pabudino mane labai ryškus sapnas. Rodos, praplėšiu iš gilaus miego akis ir pamatau — ant mano lovos, prie manęs, sėdi kun. Alfonsas Sušinskas, buvęs mano kapelionas ir mokytojas. Su sutana ir paltu. Nieko nekalba, tik liūdnu veidu žiūri į mane. Aš labai džiaugiuos, kad jis sugrįžo ir kartu apgailestauju, kad taip netikėtai. Jei būtume žinoję, didžiulis būrys būtume nubėgę į geležinkelio stotį su gėlėmis jo pasitikti. Bet jis tylėjo. Filmas nutrūko, ir aš nubudau. Sapną tuojau papasakojau savo draugei Aleksandrai. Po poros dienų ta pati draugė iš miesto parnešė naujieną: „Mokyt. R. Vėbrienė (Račiūnaitė) prašė tau pasakyti: Vatikano radijas pranešė, kad mirė kun. Sušinskas". Vadinasi, tą pačią naktį aš jį sapnavau?! Taigi jis grįžo į Lietuvą ir buvo atėjęs manęs aplankyti! Šio sapno aš jau neužmiršiu visą gyvenimą.

Amerikoje turbūt dar tebevyko budynės, kai aš sėdau ir, nuotaikos pagauta, vienu ypu parašiau neva nekrologą. Geresnio pavadinimo niekaip nesugalvojau, kaip:

NEKROLOGAS, KURIS ŠIUO LAIKU NEGALI BŪTI IŠSPAUSDINTAS

„Amerikos balsas" ir Vatikano radijas pranešė, kad JAV Pitsburge birželio 18 d. mirė kun. Alfonsas Sušinskas.

Mielas ir brangus Kunige Kapelione, Mokytojau, Direktoriau!

Ir mes, už geležinės uždangos be teismo pasmerktieji, jau žinome. Liūdime kartu su visais, kurie gali matyti Tave, kurie ateina nusilenkti Tau paskutinį kartą, kurie atneša gėlių ar vainiką. Mes negalime pas Tave nueiti atiduoti paskutinės pagarbos. Verkiame čia. Verkiame, nes likome našlaičiai. Daug metų mes negirdėjome Tavo balso ir neskaitėme nė eilutės Tavo parašytųjų žodžių, bet mes žinojom ir jautėm, kad už storos geležinės

uždangos, už Atlanto yra uola, į kurią gali atsimušti pikčiausios bangos, o sutrupinti jos nepajėgs. Įveikti Tave galėjo tik mirtis.

Anuomet, mirus mūsų šviesiajam Vaižgantui, V. Mykolaitis — Putinas rašė, kad be Vaižganto pasidarė kažkaip liūdniau ir sunkiau gyventi. Ne taip seniai mirė vysk. K. Paltarokas. Iš Amerikos atėjo balsas iki mūsų, kad ir ten liūdniau pasidarė: „Mes žinojom, kad Lietuvoje yra uola — tai vysk. Kazimieras Paltarokas". Panašios uolos mes pasigendame šiandien ten, pas Jus.

Praėjo beveik ketvirtis šimtmečio, kaip Tavęs čia nėra, bet Tavo vardas čia dar labai gyvas. Mini Tave buvę Tavo mokiniai, draugai. Žinoma, labai siauruose rateliuose, apsidairę tylomis taria Tavąjį vardą. Niekaip negali Tavęs pamiršti ir Tavo priešai. Spaudoje jie nesiliauja šmeižę, iš adatos vežimą priskaldydami, nebūtas pasakas pramanydami, tardydami Tavo mokinius... Kas Tave arčiau pažino, tas mato, kokios tuščios pastangos yra sumenkinti Tavo vardą. Vis dėlto ir jie pripažino, kad „buvai moksleivių karštai mylimas".

Ne kiekvienas supras, kas Tu buvai mūsų tautai. Norint Tave teisingai įvertinti, reikia pačiam būti buvus moksleiviu ketvirtajame ir penktajame šio šimtmečio dešimtmetyje. Kai kas sakė, kad Tu buvai egzaltuota, dar nesusiformavusi asmenybė, dar nežinia, kas galį iš Tavęs išeiti ir t.t. Sakė tie, kurie Tavęs arba visai nepažino, arba toji dauguma, kurios lūpomis kalbėjo pavydas...

O mes didžiuojamės buvę Tavo mokiniai, auklėtiniai. Didžiuojamės Tave matę, pažinę, klausę Tavo turiningų, vaizdingų ir įdomių kalbų, nekantriai laukę spaudoje pasirodant stilingų ir giliu jaunimo psichologijos pažinimu pasižyminčių talentingos plunksnos straipsnių ar knygų.

Aukojaisi jaunimui, pamiršęs save, nesirūpindamas savo trapia sveikata. Dalijaisi su juo net paskutiniais materialiniais ištekliais. Kaip Vaižgantas ieškojai jame deimančiukų, troškai, kad jis išaugtų doras ir giliai patriotiškas.

Nedaug buvo pedagogų, taip pranašiškai įžvelgiančių mūsų mažajai Tėvynei gresiantį raudonąjį pavojų. Dar klieriku būdamas, išvertei J. Douillet „Maskvą be kaukės". Moksleiviams rekomenduodavai perskaityti ir pats skolindavai tik pasirodžiusias A. Rachmanovos knygas („Studentai, meilė ir čeka" ir kt.). Savo ugningose kalbose ir tokiuose pat straipsniuose nuolatos apie tą pavojų kalbėjai. Tave kaip rašytoją ir reto talento kalbėtoją pažino ne tik Panevėžys, bet ir visas Lietuvos mokslus einantis jaunimas. Tau būnant Panevėžio vyskupijos Jaunimo direktoriumi, vyskupijoje, ir ypač Panevėžyje, labai išaugo kiekybiškai ir kokybiškai ateitininkų kuopos, taip pat gausi ir stipri buvo

Vilma Banytė

IR VĖL

Ir vėl alyvos skleidžias,
Vėl medumi pakvips
Dulkėtos miesto gatvės
Ir tylinti naktis.

Kris žiedlapiai balti
Nuo purpurinės vyšnios
Ir lengvo vėjo nešami,
Linksmai sau krykštaus.

Padengs lyg balta antklode
Šaligatvį pajuodusį,
Ir baltu sniego blizgesiu
Ilgai dejuos jie...

Dejonių neišgirdę,
Pro žiedlapius praeisime
Ir baltą spindesį
Į nebūtį nužersime.

Ir vėl vėjuota bus diena,
Kvepės alyvom miestas,
Ir kris nuo vyšnių žiedlapiai balti, —
Tik jau kiti, tik jau kiti...

LIETUVA

Paukščio čiulbesy,
Pasakoj senoj,
Girios pakrašty,
Protėvių dainoj,
Saulės spinduly —
Tėviškė mana.
Ji — tai vyturių
Amžina daina.

Vilma Banytė gyvena Marijampolės raj., Ažuolų Būdos parapijoje, mokosi Marijampolės J. Jablonskio vidurinės mokyklos 12 klasėje. Į ateitininkų gyvenimą įsijungė prieš 2 metus, aktyviai dalyvauja Marijampolės Pal. J. Matulaičio kuopos veikloje. Jos eilėraščiai jau buvo spausdinti „Sūduvos ateity" ir miesto rajoniniam laikrašty.

Panevėžio at-kai linksmai švenčia savo 3 metų gyvavimo sukaktį. Į ratuką įsijungė dvasios vadas monsj. J. Antanavičius; atrodo, kad ir Kristus — jau ištiesęs rankas — mielai prisidėtų prie jaunimo. Nuotr. S. Bagdonavičiaus.

„Pavasario" sąjunga. Štai kodėl raudonojo teroro vykdytojai taip ilgai Tavęs niekaip negalėjo pamiršti. Bijos jie Tavęs ir mirusio.

Puikiai žinodamas, kokia nelaimių nelaimė 1940 birželį užgriuvo mūsų Tėvynę, neskubėjai trauktis į Vakarus. Slapta perėjai sieną tik tada, kai įsitikinai, kaip reikės Tėvynę gelbėti. Netrukus ir vėl grįžai atgal, nes reikėjo čia josios gelbėjimą organizuoti. Bandei vėl grįžti į Vakarus. Deja, klastingos akys Tave sekė, ir atsidūrei Kauno kalėjime. Karo audros stebuklingai išgelbėtas, parašei „Gyvenimas mirtyje".

Prieš 31 metus per tikybos pamoką Ramygaloje sakei savo mokiniams, kad mirti reikia būti visada pasiruošus. Sakei, nenorėtum ilgai sirgti, būti našta kitiems: „O kad taip numirus pareigas beeinant, na, kad ir mokiniui dvejetą besukant..." O numirei daug romantiškiau. Paskutinis Tavo darbas, kurį matė Tavo parapijiečiai, sako, buvęs rožių laistymas. Nors buvo vėlu, 1 valanda nakties, bet Tu, grįžęs iš kelionės (vedė kunigams rekolekcijas), matyt, buvai jų pasiilgęs ir panorai trokštančius žiedus pagirdyti. Mylėjai rožes ir nuėjai ten, kur jos amžinai žydi...

Negalime mes šiandien nueiti su Tavimi atsisveikinti, parymoti prie Tavo karsto, palydėti Tave į Amžino poilsio vietą. Mintimis mes sekame paskui Tavo karstą, paskui Tave. Tylūs ir susimąstę, mes einame ilgoje liūdnoje procesijoje (turbūt ji daug kartų ilgesnė būtų čia), braukiame graudžią ašarą kartu su visais. Mes tylime ir klausomės, nes Tu ir miręs mums kalbi. Kalbi, dar kartą primindamas, kad nevalia palūžti, nedera kariui iš mūšio lauko bėgti. „Juo velnias labiau puola Kristų, tuo karščiau Jį angelai garbina", — sakei juk mums, pogrindžio moksleiviams ateitininkams.

Nerandu Tau, brangus Mokytojau, išraiškesnio simbolio Tavo paminklui, kaip Lietuvos girių ąžuolą su per anksti nulaužta viršūne. Juk tas ąžuolas tik 58-uosius beeinąs — Lietuvos girių ąžuolas, už jūrų marių audrų nublokštas. Šaknys ir gilės Tėvynėj likusios...

Mielas ir brangus Kunige, Mokytojau ir didis ateitininkijos Vade! Žemiškuos keliuos sugebėjai ir mirtyje didvyriškai gyventi, o dabar, tikrame gyvenime, te maršas jaunystei nepaliaus Tau per amžius skambėjęs.

Visų čia, už geležinės uždangos likusių,
Jūsų auklėtinių vardu

Panevėžys, 1966 m. birželis **Elena Gabulaitė**

VILNIAUS JAUNIMO IŠKYLA

Nėra nei lenko, nei lietuvio, nei ruso — mintyse perfrazuoju Šv. Raštą — yra tik viena šeima, kuri, susėdusi į „Lietuvos" dainų ir šokių kolektyvo autobusą, suka ratus Vilniaus krašte. O ta šeima — tai Vilniaus Palaimintojo Jurgio Matulaičio ir lenkų Šv. Dvasios parapijų jaunimas su mokyt. V. Toleikiu ir broliu Darijum priešaky.

Nuvingiuojam į Nemenčinę, o ten mus sutinka kun. V. Jakutis. Jis — aistringas paveikslų kolekcionierius. Ant sienų tirštai prikabinėta šiųlaikinių lietuvių dailininkų darbų. Juos apžiūrinėdama, akies krašteliu spėju žvilgtelėti į asmeninę kunigo biblioteką. Ocho! — beveik reikia sušukti iš pavydo...

„Nežinau, kaip gyvenčiau be paveikslų", sako išlydėdamas kolekcionierius. Kai aplink spalvose gyvena kitų žmonių emocijos, atradimai, gal taip geriau — pagalvoju — nevienišas savo ieškojimuose jautiesi.

Pravažiuojam Buividiškes, Mostiškį, kitus kaimukus, vis trumpai stabtelėdami šio to pažiūrėti. Kvepia dar šalta, bet jau bundanti žemė, kaimiečiai triūsinėjasi savo sodybose. Mažytė, geltona, panaši į kaime matytus avilius naujoji Mostiškio bažnytėlė. Į mus sužiūri senutės, nešinos iš parduotuvės duoną, ir murzini, dviračius iš palėpių išsitraukę, pavasariu besidžiaugią, vaikai. Juk retai ekskursijos lanko mažytes, visų užmirštų kaimų bažnyčias...

Šumskas... Paskutinis Lietuvos domininkonų ordino mochikanas, tėvas Grigaitis... Medininkai... kryžius žuvusiems... pilies griuvėsiai. Ir ten — draugiškas „saldaus tepalo" valgymas: turėjom didelę skardinę šokolado ir tris šaukštus, o mūsų — apie keturiasdešimt.

Birutė man aiškina, kad žodis „ropog" (miestas) kilo iš žodžio „oropog" (aptvertas). Lenkė seselė, važiavusi kartu, pasilypėjusi ant plačios sienos griuvėsių, kažką rodo šalia stovintiems. Vėjas pliekia jos abitą... Jurgita bando užlipti aukščiau už visus...

Kai po pietų aplankom nuošalų kaimelį Tabariškes, kur gyvena didžiulę skaidrą savin sukaupusi dail. Anna Kupškul, visi neįučia prityla. Ši moteris nuo 13 metų nebevaikšto, nes lūžinėja silpni kaulai. Liga vis progresuoja, bet ir dabar, jau šešiasdešimt metų sulaukusi, ji vis dar kuria. Kūryba — tai jos gyvenimas. Gyvena viena mažoj jaukioj Kupškulių sodyboj ir piešia: portretus, peizažus, madonas, gėles. Dailininkės asmenybė paveikia pritilti triuškmingą mūsų minią...

Pagaliau stovime visi Tabariškių bažnyčioj. Šv. Mišios, giesmės ir nauji suvokimai... Nebaigsiu šio trumpo pasakojimo tradiciškai: grįžom linksmi ir laimingi, dėkojom, spaudėm vieni kitiems rankas. Taip, žinoma, buvo. Tačiau baigsiu primindama, kad tai buvo dar vieno pastolio įkasimas tiltams tarp žmonių statyti. O tai jau daug!

Danguolė Gervytė
Vilniaus un-to žurnalistikos
spec. studentė

Aistė Diržytė

MŪSŲ IDEALŲ ŽVAIGŽDĖS

Užgesus žarija,
Išblėsęs laužas,
Kur amžiais saugota ugnis šventa.
Paparčio žiedas,
Laimės kūdikio belaukiąs
Vidurnaktį ties miško šventykla...

Nuliūdę akys —
Tiltas virš bedugnės,
Aušroj parimusi jauna diena
Ir Dievo rankos —
Dvi kraujuotos ugnys...
Jas jungia meilėje širdis viena.

Ant delno
Ašara sustingus —
Kristalas gyvas, nes jame
Nuo amžių motina palinkus
Prie lopšio,
Kuriame — tauta.

Tautos būty —
Sparnai praskrist bedugnei;
Tautos širdy —
Šventu aliejum patepta kakta,
O mūsų idealų žvaigždės,
Kaip nemarios ugnys:
Viena ir jų — Dangaus Esybė,
Kita — Tėvynė Lietuva!

Antalieptės klebonas ir at-kų dvasios vadas kun. A. Dauknys kalba Panevėžio at-kų 3 m. jubiliejaus proga (š.m. sausio 21 d.). Nuotr. S. Bagdonavičiaus.

NEĮPRASTAS RENGINYS ALYTAUS 9-OJE VIDURINĖJE MOKYKLOJE

„Mūsų tautinio atsilaikymo instinktas mums neleidžia eiti europiškos civilizacijos užpakaly. Vardan išsigelbėjimo mes turime veikiai, nė kiek negaištant, prasiskverbti į pirmąsias kultūringų tautų eiles" (prof. St. Šalkauskis). Mano kartą daug kas vadina prarastąja ...dvasiniam Lietuvos atgimimui. Pakalbėjus su mokyklų vadovais, susidarai nuomonę, kad dar ne viena jaunesnė moksleivių karta gali būti prarasta, jei laiku nebus imtasi žygių, iš esmės keičiančių dvasinę atmosferą mokykloje. Dar prieškarinės Lietuvos laikais Šalkauskis rašė: „Žiūrint tiesiai į tai, kas vyksta mūsų pasaulyje, mes negalime neįžvelgti, kad mūsų senas buržuazinis pasaulis... eina neišvengiamo pairimo keliais. Tai yra neišvengiama, nes civilizacija, atsipalaidavusi nuo dorinio principo ir nustojusi kilimo linkmės nuo žemės į dangų, yra pasmerkta savo esmėje..." Neatrodo, kad šiandieninė dvasinė visuomenės padėtis būtų pagerėjusi. Tad suprantama, kokia didžiulė atsakomybė ir kokios plačios galimybės dar labiau prisidėti prie Lietuvos dvasinio atgimimo tenka pedagogams. Dvasinį atgimimą siejame su kultūros, žmogaus doriniu atgimimu, tikėjimo puoselėjimu. Daug vilčių dedame į tikybos dėstymo įvedimą, jaunimo organizacijų steigimo mokyklose galimybes bei reikšmę. „Tauta be kultūrinio apsiginklavimo yra didžiausiame pavojuje ir, jei nesugebame kultūriškai apsiginkluoti, yra pasmerkta mirti" (St. Šalkauskis). Apie visa tai buvo kalbama moksleivių rūmuose vid. mokyklų vadovų pasitarime, kuris, atrodo, neliko be atsako. Be katalikų mokytojų sąjungos organizuotų paskaitų pedagogams Alytaus 9-oje vidurinėje mokykloje įvyko dar vienas renginys, kuris tikriausiai įeis į Lietuvos ateitininkijos istoriją. Balandžio 10 d. čia rinkosi vaikai su tėveliais — vyko pirmasis Alytuje (galbūt ir Lietuvoje?) ateitininkų kuopos prie mokyklos steigiamasis susirinkimas. Iki šiol ateitininkai daugiausia įsikūrę prie parapijų. „Vaikai labai noriai ruošėsi šiam renginiui, išklausė keletą paskaitų iš ateitininkijos istorijos, todėl, nors laukia nelengvas kelias kopiant tobulumo laipteliais, ruošiantis įžodžiui, viskas turėtų sektis", linkėdamas sėkmės sveikinimo kalboje, pasakė visų labai gerbiamas šios mokyklos direktorius Kęstutis Miliauskas. Vaikai parodė puikią meninę programą. Jų vadovei katechetei Irenai Motuzienei vadovaujant, buvo paruošta puokštės, suvenyrai dalyviams. Vaikai dalyvavo viktorinoje iš Lietuvos ir ateitininkijos istorijos, giedojo giesmes, vaidino scenoje. Buvo paruoštas ir vaišių stalas. Geriausieji apdovanoti. Kiekvienas jaunuolis yra pa-

šauktas stoti gėrio pusėje, tačiau jam reikia įsigyti ir pastoviai palaikyti idealo meilę, dorinį jautrumą, protinį gyvumą, optimizmą, pasiryžimą nuolat tobulintis. Juk abejingas gėrio, tiesos, grožio idealams, neišvengiamai tarnaus geiduliams. Vaikai čia stengsis palaikyti dvasioje gerus jaunystės psiryžimus, stiprins juos gilesnių principų įsisąmoninimu ir realaus gyvenimo pažinimu, mokysis neatsisakyti nuo tobulimosi kelio. Tikėsime, kad šia gera tradicija paseks ir kitos mokyklos, kur sąlygos tam yra pribrendusios. Šiandien, kaip ir Šv. Augustino laikais, senasis pasaulis griūva, o kur išganymas? Jis tegali ateiti iš krikščionijos. Mūsų žemėje nėra kitos pajėgos, kuri įstengtų atstatyti lemtą pusiausvyrą tarp prigimties, kultūros ir religijos, sustabdyti pasibaisėtiną triumfalią ištvirkimo eigą. Uždavinys didelis ir atsakingas — kurti krikščioniškąją civilizaciją, pritaikytą mūsų laikų aplinkybėms, toliau statyti Dievo pilį, atremtą pamatu į žemę, o viršūne į dangų.

Almantas Geležius
Vilkaviškio Vyskupijos ateitininkų valdybos pirmininkas.

1992.04.21

Gediminas ir Petras linksmina studentų Žiemos akademijos dalyvius. Nuotr. Dariaus Preibio.

LAIŠKAS IŠEIVIJOS STUDENTAM ATEITININKAM

Mieli Sesės ir Broliai Kristuje,

Istorijos vėtra prieš daugel metų išblaškė Lietuvos ateitininkiją, tačiau maldoje, gyvenimo kely mes esame drauge. Dešimtmečiais švietusi išeivijoje „Ateitis" vėl grįžta į Lietuvą — tą pačią ir kartu kitą. Dėkojame tiems, kurie pirmieji atrado kelius atgal ir darbavosi kartu su mumis, atstatant Lietuvą.

Prieš 80 metų Ateitininkija gimė iš meilės ir pareigos jausmo Tėvynei, iš jaunų žmonių pasiryžimo nešti į tautą ir pasaulį Kristaus šviesą. Tada ji didžiulio uždavinio akivaizdoje drąsiai priėmė iššūkį. Po priespaudos dešimtmečių prisikėlusios tautos kūne tebežymūs randai. Ypač skaudžios dvasios žaizdos. Todėl jaučiamės esą tokio pat svarbaus uždavinio akivaizdoje — visa atnaujinti Kristuje ir nešti gyvąją dvasią į pasaulį ir Bažnyčią.

Atsikūrusi Lietuvos ateitininkija pirmiausia pasireiškė moksleivijoje. Studentai ir jaunieji sendraugiai daugausia jėgų skyrė darbui su moksleivija stovyklose, kuopose. Tačiau, gausėjant studentų ateitininkų būriui, atsirado vis didesnis poreikis studentijai pradėti savarankišką veiklą. Nesant nusistovėjusiam informacijos tinklui studentų tarpe, turėjome sunkumų suvienyti jaunimą, išsibarsčiusį po įvairias aukštasias mokyklas. Gal kiek sėkmingiau tai sekasi Vytauto Didžiojo universitete, kur jau antri metai veikia studentų ateitininkų kuopa.

Svarbus įvykis buvo š.m. sausio mėnesį įvykusi ateitininkų žiemos akademija Plungėje, kurioje progos susitikti turėjo studentija iš visos respublikos. Akademijos tema, „Tikėjimas, mintys, veikla — dvasinio brendimo psichologija" Šimtą sykių sakome ačiū seselei Onutei Mikailaitei, skaičiusiai pagrindines paskaitas. Kiekvieną dieną turėdavome po keletą pamokų mokyklose. Buvo daug įspūdingų dalykų: statėm operą, vyko teatrų festivalis, dalinomės savo talentais, šokom, dainavom... Gaila, kad Jūsų drauge nebuvo.

Stengiamės prisidėti prie bendrų Federacijos renginių. Draugaujame su ypatingais vaikais, turinčiais fizinių ar protinių negalių. VDU rektoratas davė kam-

Studentai klauso paskaitos Žiemos akademijoje Plungėje. Nuotr. Dariaus Preibio.

barėlį, kuriame įrengėme Studentų Šalpą (remia CARITAS).

Kauno vyskupijoje pradėjo veikti keliaujančioji at-kų moksleivių mokykla, kurioje dalį paskaitų ruošia studentai at-kai. Tikimės, kad šią idėją parems ir kitos vyskupijos. Tai būtų konkretus mūsų apaštalavimas.

Bandome sukurti informacijos tinklą, kuris apimtų visą kraštą ir visuose Lietuvos kampeliuose esantis jaunimas galėtų greitai gauti ir perduoti informaciją. Reikalingas abipusis ryšys, galimybė suvienyti jaunuomenės jėgas ir idėjas. Iki šiol jaučiame informacijos stoką, o tai trukdo jaunimui įsitraukti į organizuotą veiklą.

Plungėje padarę pradžią akademiniam gyvenimui, ruošiamės ir toliau jį palaikyti: bent kartą metuose rengdami akademinę stovyklą ir kiek dažniau — savaitgalių kursus. Iki šiol Lietuvos jaunuomenė neturėjo galimybės kartu su pasaulio jaunimu atsiliepti į Šv. Tėvo ir Bažnyčios raginimus, iniciatyvas, todėl dabar, pasikeitus situacijai, mes taip pat pasiryžę prisidėti prie šių akcijų įgyvendinimo Lietuvoje. Stengsimės išplatinti Šv. Tėvo laišką jaunimo tarpe ir informaciją apie Pasaulinę jaunimo dieną. Norėtume prisidėti prie šios dienos šventimo Lietuvoje.

Pasirinkome šūkį: „Visą atnaujinti Kristuje". Tuo savo veikimo lauku pasirinkome visą pasaulį, tačiau stengiamės nuolat sau priminti, kad, ką bedarytume, viskas turi liudyti Tą, kuris yra Kelias, Tiesa ir Gyvenimas. Dirbdami susiduriame su kai kuriais sunkumais: trūksta patyrimo organizaciniame darbe bei akademinių studijų ruošime. Mums labai praverstų Jūsų patirtis. Laukiame Jūsų pačių atvykstant į Lietuvą: į stovyklas, akademijas pasidalinti savo patyrimu ir idėjomis. Jaučiam trūkumą literatūros apie šį darbą tiek lietuvių, tiek ir anglų kalba; taip pat literatūros, kurią galėtume naudoti studijoms (naujausi Vatikano dokumentai, teologų, psichologų veikalai). Trūksta šiuolaikinės religinės literatūros, kuri tiktų jaunimui. Iš kitos pusės susiduriame su šios literatūros platinimo sunkumais. Šiuo metu Lietuvos spaustuvėse dėl brangumo ir popieriaus stygiaus nėra galimybės daug ką išleisti. Jei Lietuvos at-kų federacija turėtų pakankamai našų „Xerox", tai labai palengvintų darbą ir galėtume daug efektyviau darbuotis. Taip pat Lietuvos studentams, jų Informacijos centrui bei aplinkraščiui ir kitų leidinių leidimui labai pasitarnautų kompiuteris. Kiekviena Jūsų parama mums yra labai svarbi ir teikia žymią pagalbą Lietuvos jaunuomenei.

Mieli Sesės ir Broliai, nors mus skiria tūkstančiai kilometrų, tačiau jungia tai, kad Jūs viename, mes kitame pasaulio pusrutulyje visą naujiname Kristuje. Ir nėra svarbu, ar mes turėsime dauginimo aparatus ir

kompiuterius, daug svarbiau, kad mūsų veikimas kiltų iš neužgesinamos meilės Kristui ir troškimo įvykdyti Jo valią. Būkime vieningi maldoj. Dar kartą kviečiame Jus visus į Lietuvą ir dėkojame už kiekvieną Jūsų gerą pastangą.

Garbė Kristui!

Su meile, Vytauto Didžiojo Universiteto studentų vardu —

Vygantas Malinauskas

Mums rašykite:
Studentams Ateitininkams
Teologijos — filosofijos fakultetas
Karaliaus dvaro 4
Kaunas, Lietuva

TAUTA IR LAISVĖ
Tiesos ir Meilės šviesoje

Š.m. kovo mėn. 25-29 d. (nuo trečiadienio iki sekmadienio) Klaipėdoje vyko MAS Pavasario akademija, organizuota Lietuvos Ateitininkų federacijos. Moksleiviams kalbėjo: LAF pirm. dr. A. Žygas, mons. Kazlauskas, P. Plumpa, kun. R. Gudelis, t. Astijus, V. Gluoksnis, kun. Boruta, kun. Saulaitis, taip pat aktoriai V. Kochanskytė ir P. Venclova. Daug diskutuota būreliuose. Štai kai kurių paskaitų temos: „Laisvė, tai Dievo balsas žmogaus prigimtyje", Tikėjimo vieta tautos ir asmens laisvėje", „Antropologinis laisvės įvertinimas", „Laisvosios kultūros uždaviniai", „Ateitininkijos paskirtis, vykdant laisvosios tautos uždavinius", „Išeivijos misija Lietuvos laisvės kelyje", „Laisvė prasideda atsakomybe" ir kitos.

Troškūnų ateitininkai atgijo

Pas mus paskutiniu laiku įvyko kelios permainos, kuriomis noriu pasidalinti su „Ateities" skaitytojais. Pagaliau ir mūsų Troškūnų ateitininkai pradėjo keltis iš letargiško miego. Kiekvieną antradienį ir sekmadienį būna jaunimo Mišios. Jose mes skaitome Šventą Raštą, giedame, išsakome maldavimus. Antradieniais po Mišių renkamės pas kleboną, svarstome jaunimo problemas, diskutuojame, nagrinėjame Šv. Raštą, bandome įsigilinti į skaitomos pastraipos esmę. Neseniai pas mus vyko gavėnios rekolekcijos. Mes — ateitininkai — išsiuntinėjome kiekvienam savo parapijos gyventojui kvietimą dalyvauti gavėnios rekolekcijose ir Didžiosios Savaitės renginiuose.

Tai tokia šiuo metu mūsų kuopos veikla, nors kol kas kažkuo pasigirti negalime. Manau, kad toliau viskas dar geriau seksis.

Algirdas Vaicieka
Troškūnai

Nuostabus susitikimas

Atėjo daugelio laukta valanda: Troškūnų vidurinę mokyklą aplankė gerb. vysk. Paulius A. Baltakis ir prelatas Steinrich Eudenbach. Susitikimą pradėjo mūsų — Troškūnų — parapijos klebonas kun. S. Filipavičius. Po to žodį tarė svečias iš užsienio, vysk. Baltakis. Jo klausytis buvo tikrai įdomu, juolab, kad svečias yra mūsų kraštietis ir mokėsi šioje pačioje mokykloje. Vėliau mus pasveikino preletas. Kadangi mokykloje mokomės prancūzų kalbos ir nemokame vokiškai, mums vertėjavo klebonas. Stebint besiklausančius draugus, man darėsi džiugu, nes buvo nepaprastai susidomėję, tarytum pakilę nuo kasdienybės. Po trumpų svečių pasisakymų pabiro klausimai. Tiesiog net nepagalvojome, kad jų šitiek pasipils. Atsakymai buvo įvairūs, įdomūs, kai kurie net humoristiniai. Mes dar daugiau sužinojome apie jaunimo organizacijas užsienyje, apie baisias, visus jaudinančias, AIDS epidemijos problemas ir daug, daug daugiau.

Mes, kelios mokinės, padėkojome svečiams už malonų susitikimą ir padainavome mūsų mokykloje jau tradicine tapusią dainą „Lietuva". Atsisveikindamas vysk. P. Baltakis kiekvienam padovanojo po šventą paveiksliuką, o po to kartu su prel. Eudenbach juos autografavo. Ir vėl suskambo dainos...

Šis susitikimas ilgai neišdils mūsų atmintyje. Norėčiau, kad susitikimo metu mūsų sielose užsidegusios vilties ir meilės liepsnelės degtų iki kito panašaus susitikimo.

Kitą dieną Troškūnų ateitininkų kuopos nariai turėjo progą plačiau susipažinti su prelatu. Buvo labai įdomu. Susipažinę pradėjome pokalbį. Pradžioje prelatas mums papasakojo apie Pelenų dienos reikšmę (kadangi

Klaipėdiškiai etnokultūros konferencijoje Panevėžyje š.m. vasario mėn. Nuotr. Stanislovo Bagdonavičiaus.

susitikimas vyko kaip tik tą dieną), vėliau — apie savo kelionę po Afriką. Stengdamiesi kuo daugiau sužinoti, gerb. svečiui uždavėme nemažai klausimų. Paklaustas, kaip vertina konfesijas, sektas, jis atsakė: „Apskritai ta tendencija auga. Daugybė sektų atkeliauja iš Amerikos, kur sektantai tikėjimo skelbimui skiria daug lėšų. Kartais atrodo, kad sektantai daug geriau supranta tikėjimą negu mes. Mūsų pastangos skleisti tikėjimą yra daug mažesnės. Štai kodėl turime save stiprinti. Turi būti tikėjimo vienumas. Mes turime dažniau skaityti evangeliją, Šv. Raštą. Neužtenka tik pasiklausyti pamokslo sekmadienį".

Tad aukime, stiprėkime dvasia ir stiprinkim savo tikėjimą, neleiskime jam pražūti. Tokia buvo mūsų to pokalbio išvada.

Jūratė Eivaitė
Troškūnai, Kun. A. Lipniūno kuopa

Bendruomenės atsinaujinimo keliu

Savo prigimtimi būdamas visuomenine būtyje, gyvendamas bendruomenėje ir turėdamas plačias tobulėjimo galimybes, žmogus savo asmeniu turi įtakos ir visuomenei. Jis savo veikla gali padėti žmogui eiti savo pašaukimo keliu, bet tuo pačiu pastumti jį ir į blogį.

Mokslo ir technikos pagalba yra užvaldžius gamtą, žmonijai tapus tarsi vienai, visą pasaulį apimančiai, bendruomenei, kyla daugelis klausimų. Juk iki šiol nesugebama deramai pasidalinti materialinėmis vertybėmis, dvasinė pažanga ryškiai atsilieka nuo materialinės, žmogus ne visuomet pasirenka tai, kas jam pačiam atrodo geriau ir kilniau.

Vis daugiau žmonių šiandien klausia: kas yra žmogus, koks jo gyvenimo tikslas, kokia neišvengiamo blogio, kančios ir mirties prasmė? Pasaulis ieško savo grynai žmogiškų kelių į tiesą, laisvę ir vienybę, tačiau, juo labiau žmogus užsisklendžia, sudievindamas pats save, tuo giliau grimsta į melą, vergiją ir neapykantą. Tik didinga tikėjimo jėga, įgyvendinama meilėje, gali suteikti tai, ko veltui ieško žmogus savo sukurtuose stabuose.

Daug tūkstančių jaunuolių iš viso pasaulio (ir iš Alytaus) patyrė evangelinės dvasios gaivinantį veikimą,

maldos keliančią ir ugdančią jėgą, brolybės dvasią Kristuje per Taize vienuolių organizuotą Europos jaunimo susitikimą Budapešte šių metų sausio mėn.Ten būdamas supranti, jog įmanomas ir būtinas radikalus žmogus širdies pasikeitimas ir gyvenimas, einant Kristaus pėdomis. Pasaulio nuodėmė glūdi tame, kad Dievu, — kaip Kūrėju — nesidomima. Užmiršęs maldą, didžiadvasiškumo darbus, todėl negalėdamas pažinti Dievo plano kiekviename iš mūsų, žmogus neskiria gėrio nuo blogio, nesuvokia nuodėmės. Kas gali matyti tamsą pro tamsą, suprasti melą pro melą? Atėję iš visuomenės, kurioje buvo varžomas laisvas žmogus apsisprendimas, šiandien mes turime sau užduoti tuos pačius klausimus, kaip ir prof. Pranas Dovydaitis, kuris, pradėdams moksleivių ateitininkų organizavimą, pirmajame *Ateities* numeryje, straipsnyje „Trys pamatiniai klausimai", rašė: „Kas mes esame, ką mes matome aplinkui, kokie mūsų tikslai, uždaviniai?"

Kaip tik šiuos klausimus apmąstyti ir rinkosi ateitininkų pakviestas jaunimas į II-ją Alytaus vidurinę mokyklą (direktorė — Buinevičiūtė), kur š.m. balandžio 4 d. vyko susikaupimo diena, „Jaunuomenės uždaviniai Lietuvos laisvės aušroje". Skoningai papuošta salė, Alytaus muzikos mokyklos VIII-ojo B. Dvariono konkurso dalyvių bei laureatų pasirodymas pertraukos metu, konferencijos, agapė, giedojimas, jungė visus į darnią, pasiryžusią tobulėti jaunimo šeimą.

Pirmoje konferencijoje kalbėjęs Šv. Kazimiero parapijos klebonas Juozas Gražulis atkreipė dėmesį į tvirtumo dorybės reikšmę žmogaus gyvenime. „Kaip rudens vėjas blaško sausus medžio lapus, kaip palenkta nendrė išsitiesia, kaip ežero bangos ir vilnys per audrą dūžta pakrantėje, nejučia pagalvoji — taip blaškosi šių dienų žmogaus širdis, tarsi ta nepastovioji žydų minia: kai laikosi Dievo įsakymų, šaukia „osana!", kai eina nuodėmės keliu — „ant kryžiaus jį!" Kelias į dorybės aukštumas panašus į kopimą kalnų viršūnėn: daug vargo, kol prisiruoši. Jei kalnų viršūnės taip sužavi žmogaus sielą, tai ką ir bekalbėti apie dorybių aukštumas, kurios ją tiesiog sudievina. Šiandien mums reikia asmenybių, kuriose būtų suderinta XX a. technika ir Evangelija, nes tūkstančiai išvargusių širdžių, blaškomų gyvenimo, ieško tvirtybės bokštų, į kuriuos galėtų atsiremti..." Aplink kunigą pilna salė ratu sėdinčio jaunimo, atrodo, suprato, dar pradžioje jo iškeltą, šūkį šio susikaupimo dienai: „Įeik visas, pasilik vienas, išeik naujas".

Vėliau buvo diskusijos pateiktais klausimais: „Kaip gali pasireikšti tvirtumo dorybė kasdienybėje?", „Kaip suprantate tvirtumo dorybę, siekiant tautinio idealo?" Galbūt ne vienam tai padėjo susidaryti ateities viziją, ryžtantis kopti tobulumo viršūnėn.

Antrosios konferencijos tema: „Kaip suprantame žodį minia?" Ją pravedė klierikas Algis Gudaitis. Mąstėme, kaip svarbu nebijoti išsiskirti iš kitų, susivaldyti, kai minią užvaldo blogio jėga. Kaip tik čia ir bus reikalinga tvirtumo dorybė.

Susikaupimo diena baigėsi vakare Šv. Kazimiero bažnyčioje, kur per šv. Mišias tą dieną buvo šventinama rokerių vėliava ir motociklai. Gražu, kad ir modernus jaunimas siekia Dievo palaimos.

Pabaigoje norisi prisiminti prof. Žygo mintis, pasakytas St. Šalkauskio 50 metų mirties sukakties minėjime Alytuje: šiandien yra iššūkis mūsų bendruomenei, kuris jau pravestas Vakaruose. Turime atsisakyti puikybės, net jei esame labai protingi, turime „mirti" sau, jei tai tarnauja bendruomenei. Esame labai skirtingi, bet turime išlaikyti Bažnyčios vienybę, turime tapti pirmąja jaunimo karta, pasiryžusia atnaujinti Lietuvos dvasinį veidą...

Almantas Geležius

Kun. Robertas Grigas padeda at-kų vasaros stovyklai. Nuotr. Jūratės Navikaitės

TIKIU

MALDA

O, Angele Sarge! Tu mane globoki,
Ir saugok, valdyki, laikyki ir vesk,
Kad mokėčiau suprast šį neramų pasaulį,
Kad visad man šviestų tikėjimo saulė,
Niekada, niekada neprarasčiau vilties!
Ir padėk įgyvendinti mamos svajones.

Rimantas Valiukevičius

1992

* * *

Jis labai mėgo vaikus.
Vaikučių akyse turbūt matė žvaigždes:
pasitikėjimą, neapgaulę —
tai, ko pats turėjo apsčiai.

Gal juose įžvelgė kažką tai savęs,
kažką, kuo buvo Jis pats:
pasitikįs, be apgaulės...
Ir Visas — iš Kito.

Tikrai, Jis Amžinasis Kūdikis,
viską — net patį save —
gavęs iš Tėvo kaip Dovaną.
Visas — iš Tėvo malonės.
Tėvas Jam Viską davė.

Už Jį viską tvarko.
Veda už rankos.
Sūnus iš meilės priima Viską.
Pritaria Tėvui.

Bet koks Sūnaus gerumas!
Kokia geležinė valia!
Įsitikinimas žodžiais!
Kokia Būties platuma!
Koks gyvenimo aukštis!

Viską gavęs,
dėl to Viskuo Esąs.

Lygus Tėvui dėl to, kad Sūnus.
Dieviškai Suaugęs, nes amžinai Kūdikis.

Kęstutis Trimakas
„Ieškančiojo pėdsakai", 1989

Malda į šv. Paulių *(vyresniųjų globėja)*

Apaštale, tu pirmas ištarei: atnaujinti visa Kristuje! Tu nuo rytų lig vakarų skelbei šį šūkį. Tu pirmas pasakei: aš visa galiu tame, kurs mane stiprina.

Šv. Pauliau, tu mums esi Globėjas mūsų kovoje. Išmelsk drąsos bei atilsio pašvęsti savas jėgas už Kristaus karalystę. Mokyk mus ryžto viską paaukot vienam aukščiausiam Gėriui, kaip tu darei. Rikiuoki mus po savo šūkio vėliava ir vesk į Kristų, mūsų Viešpatį. Amen.

Į šv. popiežių Pijų X *(studentų globėja)*

Šventasis Pijau, kurs savo šūkiu pažadinai mūsų tėvynėje naują Ateities sąjūdį, laimink jį iš savo dangiškos garbės aukštybių, ugdyk jį, rikiuok mūsų eiles, kad būtume verti visa atnaujinti Kristuje.

Pažadink mūsų dvasioje naujų jėgų, įkvėpk jaunos dvasios, kad eitume kur tu vedi, ir vestume kitus — per Kristų Viešpatį, žmonijos atnaujintoją. Amen.

Į šv. Kazimierą *(moksleivių globėja)*

Šventasis Kazimierai, tu pirmas savo jaunoj širdy ištarei: pašventinsiu tėvynės vardą! Tu ilgesio maldas siuntei Marijai, mūsų žemės Karalienei. Gražiausius darbo ir aukos metus tu skyrei Lietuvai. Be žodžių tu pradėjai skinti Kristaus ateičiai barus, nes tu tikėjai švento pavyzdžio galia.

O šventas mūsų Drauge, jaunas, kaip ir mes, mūsų kovą užtarki danguje pas Kristų ir Mariją. Tu būki mūsų ateities jauniausio daigo ugdanti ranka. Amen.

Prašant šventojo, šventosios iš ateitininkų tarpo

Tiek daug mums žiburių, o Viešpatie, davei. Tiek kankinių ir tiesos išpažinėjų išaugino mūsų gretos. Argi neleisi, maloningas Dieve, sušvisti bent vienam, vienai iš jų šventųjų garbėje? Mes meldžiam, ženklinki stebuklu bent vieną tų, kurie, praėjo mūsų keliais pilni aukos, gyveno kaip šventi kariai ir Tavo vardą skelbė mūsų tautai.

Maldaujam, siųsk mums šventąjį-šventąją iš mūsų kraujo ir kovos draugų, kad šviestų mūsų keliams, vestų mus iš sąmyšio, netikrumo ir baimės. Per Tave, mūsų Viešpatie, Jėzau Kristau. Amen.

„Rinkinėlis stovyklai",
1991 m.

KALBOS SKYRIUS

Lietuvių kalbos tarmės

Rodos, Lietuva — nedidelis kraštas. Nėra jame neperlipamų kalnų, neperplaukiamų upių, nepereinamų dykumų, kad gyventojai negalėtų tarp savęs lengvai susisiekti ir susišnekėti ta pačia kalba. Tačiau lietuvių kalba suskaldyta į daugybę tarmių, patarmių, šnektų, šnektelių.

Tos mūsų kalbos tarmės yra labai svarbios kalbų mokslui ir praktikai. Jose randama nemažai duomenų, padedančių suprasti ne tik įvairius baltų, bet ir indoeuropiečių kalbų istorijos klausimus.

Lietuvių kalbos tarmėmis pradėta daugiau domėtis XIX a. viduryje, nors jas klasifikuoti pirmasis mėgino Danielius Kleinas savo gramatikoje *Gramatica Lituanica,* 1653), išskyręs šias to meto Lietuvos ir Rytų Prūsijos tarmes: *vilniečių, kauniečių, žemaičių* ir *kuršių.* Vėliau — 1857 m. — didesnį tarminių tekstų rinkinį paskelbė A. Šleicheris. Tarmių tekstus rinko lietuvių kalbininkai: Antanas Baranauskas, Kazimieras Jaunius, Kazimieras Būga, Jonas Jablonskis ir kiti. Jie taip pat nuolat ragino kitus kalbininkus, savo studentus ir moksleivius rinkti, užrašinėti įvairių Lietuvos vietovių tarmes. Daug šioje srityje nusipelnė A. Baranauskas. Jo rūpesčiu buvo sudarytas ir iki šiol tebėra pilniausias lietuvių kalbos tarminių tekstų rinkinys.

Detaliau lietuvių kalbos tarmes klasifikavo F. Kuršaitis (jis Lietuvoje išskyrė dvi pagrindines tarmes — *žemaičių* ir *lietuvių),* bet XIX a. gale A. Baranauskas (tai tas pats poetas, sukūręs nuostabųjį „Anykščių šilelį) išskyrė 11 didesnių lietuvių kalbos tarmių, daugiausia tarminių duomenų surinkęs tik iš to meto buvusios Kauno gubernijos ploto. Tas pačias tarmes kiek kitaip klasifikavo K. Jaunius, buvęs A. Baranausko mokinys. Pagal senovinių junginių *tj, dj* ir balsių *ė, o* nevienodą tarimą jis skyrė dvi pagrindines tarmes: *aukštaičių* ir *žemaičių.* Kiekvieną jų dar dalijo į 3 didesnes patarmes. Šią klasifikaciją vėliau dar patobulino kiti kalbininkai, ypač K. Būga ir Antanas Salys, o naują klasifikacijos variantą pasiūlė A. Girdenis ir Z. Zinkevičius 1966 m.

Štai kaip dabar skirstomos lietuvių kalbos tarmės.

Žemaičiais vadinami vakarienės Lietuvos dalies — Skuodo, Mažeikių, Akmenės, Kretingos, Plungės, Telšių, Kelmės, Klaipėdos, Šilalės, Raseinių, Šilutės ir Tauragės apylinkių gyventojai. Nuo aukštaičių juos skiria kitoks literatūrinės kalbos dvibalsių *ie, uo* ir senovinių junginių *tja, dja* tarimas.

Pati žemaičių tarmė dar skyla į 3 patarmes: *duoninių, dūninių* ir *donininkų.* Tie vardai padaryti iš žodžio *duona* tarminių atitikmenų: *duona, dūna, dona.*

Šios trys patarmės taip pat skaldomos į kelias šnektas, šnekteles, kurias vartoja kartais labai nedidelis gyventojų skaičius.

Aukštaičių yra skiriamos 4 pagrindinės tarmės: *vakarų, vidurio, rytų aukštaičiai* ir *dzūkai.*

Pagal nevienodą nekirčiuotų galūninių balsių *ė, o* tarimą skiriamos 3 didesnės vakarų aukštaičių patarmės: *šiauriniai vakarų aukštaičiai, veliuoniškiai* ir *pietiniai vakarų aukštaičiai.* Kaip ir žemaičių patarmėse, kiekviena šių patarmių dar skirstoma į kelias šnektas. Pvz.: pietiniai vakarų aukštaičiai skiriami į *zanavykus* ir *kapsus;* veliuoniškiai taip pat skiriami į *rytinius* ir *vakarinius veliuoniškius,* o rytų aukštaičiai — į *pantininkus, pontininkus, puntininkus* (pagal literatūrinio žodžio *pantis* tarmišką atitikmenį: *pán'tis, pón'tis, pún'tis).* Vidurinių puntininkų šnektų grupę kalbininkai dažniausiai vadina *rotininkų* vardu, padarytu iš žodžio *ratai* tarminio ištarimo *(rotai).*

Dzūkais vadinami į rytus ir pietus už linijos Turmanas-Labanoras-Kietaviškės-Alytus-Būdvietis gyvenantys aukštaičiai. Jie *č, dž* taria *c, dz,* o priebalsius (ar jų junginius) *t/v/, d/v/* prieš *i /į, y/* ir *ie* verčia į *c/v/, pvz.: cikras-tikras, dziena-diena, dzvi-dvi, kecvirtas-ketvirtas.* Žinoma, ir dzūkų tarmė skiriama į patarmes (vakarų dzūkai, rytų dzūkai), o tos — į dar smulkesnes dalis. Dažnai prie ribos, kur susikerta dvi skirtingos tarmės, gyventojams besimaišant, išsivysto naujos patarmės.

Net ir iš šios trumpos apžvalgos galime matyti, kokia įvairi ir turtinga yra lietuvių kalba. Kalbininkai rūpinasi, kad tarmės pamažu nyksta, kalba suvienodėja, kai vis daugiau žmonių vartoja literatūrinę (arba bendrinę) lietuvių kalbą, išmoktą mokyklose. Taip pat nuolat vyksta gyventojų kilnojimasis iš kaimo į miestą, iš vienos geografinės Lietuvos vietovės į kitą. Manoma, kad nelabai tolimoje ateityje tarmių pavyzdžiai išliks tik kalbotyros leidiniuose, senuose raštuose ir gal dar seniau užrašytoje tautosakoje.

Šaltinis:

Lietuvių kalbos tarmės. Chrestomatija, „Mintis", Vilnius, 1970 m.

Kaip rašyti: kartu ar atskirai?

Dalelytė *per* rašoma atskirai nuo kitų žodžių: *per ilgai, per mažas, per daug, per toli, ne per toli, ne per daugiausia, ne per trumpas, per sunkus...*

Kai per yra priešdėlis, visada rašomas drauge su veiksmažodžiu: *perskaityti, perpjauti, perlipti, perplaukti, perversti, perkirpti, perplėšti...*

LIAUDIES LOBIAI

Kaip mūsų liaudis žinojo, kad bus svečių?

Jei katei užmynei ant uodegos, lauk svečių.

Jei katė prausiasi, bus viešnia. Jei besiprausdama kojele vis už ausies užmeta, bus svečias vyras, su ūsais.

Kada du žmonės vienu kartu ištaria tą patį žodį, bus svetys, kuris mėgsta meluoti.

Jei ant žemės nukrinta peilis — ateis vyriškis, o jei nukrenta šakutė — bus viešnia (jei numestum ir šaukštuką, atsives mažų vaikų).

Kai naktį braška medinis stalas, tai ženklas, kad bus svečių ir reikės kelti pokylį, juos vaišinti.

Kai šaukštas nukrenta ant žemės ir apsiverčia kniūbsčias, ateis pavalgęs svečias — jo vaišinti nereikės. Jeigu šaukštas nukrenta aukštielninkas — ateis alkanas svečias.

Kai valgydamas paspringsti, tai reiškia, kad ateina kas nors alkanas.

Dar apie svečius ir pasisvečiavimus

Ateik laukiamas, išeisi mylimas.

Ateik prašomas, išeik nevaromas.

Ne kiekvienam svečiui keptuvę šveičia ir kiaušinienę kepa.

Svečias, neilgai buvęs, meilesnis.

Svečias ir žuvis trečią dieną dvokia.

Namie privalgius, ir svečiuose gausi.

Ateik neprivalgęs, ir čia negausi.

Svečių valgis iki vartų.

Visko buvo, tik raginimo stigo.

Einu kitų pažiūrėti, savęs parodyti.

Prisiuliojau kaip šuo šulinyje.

Liaudiški patarimai

Guldamas dešinės kojos didžiuoju pirštu pastuksenk į lovos galą tiek kartų, kurią valandą reikia pabusti, tą valandą tikrai nubusi.

Jeigu šukuojiesi galvą šventą dieną per Mišias, tai visą savaitę skaudės galvą.

Iššukuotų plaukų negalima numesti žemėn ar pro langą: tada paukščiai juos surinks, susisuks į lizdą, ir plaukai slinks. Iššukuotus plaukus reikia sudeginti.

Negalima spjauti į vandenį: numiręs tą vandenį turėsi vienu gurkšniu išgerti. Žmonės sako: „Nespjauk į vandenį, gersi!"

Jeigu kojų padai niežti, bus kelionė.

Jei niežti dešinės rankos delną — sveikinsiesi, jei kairės — pinigų gausi.

Kai nosį niežti — išgirsi apie krikštynas.

Jei prie stalo to paties kąsnelio siekia du žmonės, tai jie yra tą patį asmenį įsimylėję.

Kai nagai žydi (kai juose atsiranda nedideli balti taškeliai): jeigu žydi nykštis — gausi turtą; jei smilius — ištiks laimė; jei vidurinis nagas — gausi dovanų; jei bevardis — būsi pakviestas į vestuves, o jei mažasis — pakvies į laidotuves.

Neduok rankos per tvorą ar slenkstį (kai reikia pasisveikinti), nes reikės susipykti.

Nešvilpauk kambaryje — namas sudegs.

Jei, šluojant kambarį, apšluos tau koją, nekvies į kūmus. Taip pat nekvies į kūmus, jeigu kas nors muš su mazgote.

Jei vaikščioji viena apauta, kita basa koja, mirs tėvas ar motina.

Jei ant liežuvio atsiranda spuogas — kas nors apkalba. Taip pat tave apkalba, jei batų raišteliai atsiriša: jeigu dešinysis — gerai apie tave kalba, jei kairysis — ką nors bloga sako.

Jei atsisėdęs supi koją, tai ant kojos tupi velniukas ir jį supi.

Iš ryto reikia autis pirma dešinę koją, tai viskas gerai seksis.

Jei sapnuoji ugnį, bus giedras oras.

Patarlės su žmonių pavardėmis

Kiekviena Lietuvos vietovė turi patarlių, kuriose minima tikro žmogaus pavardė. Būtų tikrai įdomu sužinoti, kaip jos atsirado, kas buvo tas žmogus, kurio pavardė įamžinta tautosakoje. Jeigu kas iš skaitytojų žino daugiau tokių patarlių (o gal ir jų atsiradimo istoriją), būtume labai dėkingi, jei atsiųstumėte „Ateities" redakcijai.

Išlepęs kaip Pučkos motutė.

Vaipos kaip Zabaro kumelė.

Spokso kaip Bungarda į slieką.

Taikosi kaip Bestrėnis prie varškės.

Išėjo kaip Zablodskiui su muilu.

Prisidirbo kaip Žaliagiris alaus.

Ištižęs kaip Marytės varškė.

Ir čiupinės, kaip Gelumbauskas riestainį.

Sugriuvo kaip Dargio ratai.

Išbalęs kaip Kražių vienuolė.

Lekia kaip Dabravolę uždegęs.

Šaltiniai

E. Dulaitienė-Glemžaitė, *Kupiškėnų senovė*, Vilnius, 1958; *Lietuvių tautosaka*, V tomas, „Mintis", Vilnius, 1968

LIETUVYBĖ, ATEITININKAI IR „LITHUANIAN DIASPORA"

Dr. Juozas Meškauskas

Dažnai mūsų dainuojamas posmas: „Lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būt", darosi gili ir komplikuota problema. Tautiškumas ir lietuviškumas mums nuo seno yra ištisas problemų kompleksas. „Lietuva — istorinių paradoksų šalis", sako Stasys Šalkauskis. Ir šitų paradoksų laikotarpiuose vienų lietuviškumas buvo smerkiamas ir slėgiamas, o kitų — puoselėjimas ir vertinamas. Tautiškumas, arba tautybės esmė ir vertė, taip pat daugelio nagrinėjama, svarstoma ir įvairiai vertinama. Šalkauskis sako: „Tautybė yra viešoji individo reiškimosi lytis ir todėl, gerbdami žmogiškąjį individą apskritai, turime taip pat gerbti ir prigimtą jam šitą lytį. Asmens tautybė yra neliečiamoji jo individualybės teisė ir vesti asimiliacijos politiką kieno nors atžvilgiu, reiškia nusižengti prieš šitokią tiesę". Šitaip suprasta, tautybė liepia asmeniui rūpintis savo tautybės visuotine gerove, kultūra, tradicijomis ir tobulėjimu. Tas taip pat kartu sako, kad reikia mylėti ir suprasti visas kitas tautybes, nes visos jos yra lygios, turi lygias teises kultūrėjimui ir tobulėjimui. Tas pats pasakytina ir apie vienos ar kitos tautos atskirus narius. Paskutiniaisiais laikais šitoks tautų ir jų narių supratimas bei svarstymas įgauna daugiau realumo. Pagal tai vyksta ekonominis, kultūrinis ir politinis tautų bendradarbiavimas. Kūrėsi ir kuriasi įvairios tarptautinės organizacijos: NATO, laisvoji prekyba, kelionės be vizų, bendro pinigo projektas, tarptautinės profesionalų organizacijos (pvz., pasaulinė psichiatrų organizacija) ir t.t.

Nežiūrint sunkaus kelio, lietuvių tauta gyvuoja ir eina atgimimo keliais. Tradicijų, kultūros, demokratinės santvarkos supratimas ir puoselėjimas yra labai svarbūs dalykai. Demokratinės respublikos klestėjimas priklauso nuo bendro demokratinių masių kultūringumo, bendro darbo supratimo ir nuo tautos vadų sąžiningumo, kilnumo, savo piliečių vertinimo.

Drausmingumas, teisingumas, solidarumas ir vieningumas pagrindiniuose tautos bei valstybės gyvenimo principuose yra tas pagrindas, kurį turime įsigyti, jei norime išlikti ir egzistuoti kultūringųjų tautų tarpe. Drąsi iniciatyva, platūs užmojai, tautinis atsparumas reikalauja didelio tautinio susipratimo, tvirto kultūrinio apsisprendimo ir kūrybingo pajėgumo. Dabartinėj situacijoj ir tarptautinėje konjunktūroje minėti dalykai yra labai reikalingi, svarbūs ir skubūs.

Du pasauliniai karai aiškiai parodė, kad lietuvių tauta gyvena ant įvairių tautybių ir besigrumiančių kultūrų slenksčio. Tautos išlikimas šitokioj situacijoj reikalauja sąmoningo tautinio apsisprendimo, kultūringumo ir stipraus tautinio atsparumo. Kaip Šalkauskis teigia: „Lietuvis yra sintetinis tipas", ir jis gali atlikti sintetinį uždavinį tarp Rytų ir Vakarų. Bet tam reikalinga daug pastangų. Reikia suprasti savo tautos funkciją ir savo kultūra pasiekti europinį lygį.

Kultūros lobių didinimas, tautinio susipratimo, tautinių aspiracijų palaikymas bei puoselėjimas yra būtinas ir privalomas. Tai būtina lietuviams, ne tik gyvenantiems tautinės valstybės ribose, tuo turi rūpintis ir esantieji svetimuose kraštuose. Tikrai suprasta tautybė ir lietuviškumas mus visus ir visur įpareigoja.

Politinis Lietuvos valstybės pašaukimas reikalauja suprasti ir tarnauti tarptautinės pusiausvyros reikalams, tuo pačiu užtikrinant ir savo nepriklausomą buvimą. Geografinė padėtis — ant Rytų ir Vakarų Europos slenksčio — ir istorinių įvykių aplinkybės mus įpareigoja ieškoti dviejų pasaulių pusiausvyros ir į tą pusiausvyrą atremti savo egzistenciją. Šiuo metu reikia labai gudrios politikos, kad išvengtume vienašališkumo, kuris gali neigiamai atsiliepti ateityje. Mūsų diplomatai ir ekonomistai turi ruošti Lietuvai garbingą vietą kultūringų tautų tarpe.

„Kultūrinis lietuvių tautos pašaukimas yra kurti savo individualybės lytyse pilnutinę Rytų ir Vakarų pasaulio sintezę ir tuo laiduoti tautinį ir kultūrinį savo nepriklausomumą", sako Stasys Šalkauskis. Šitam tikslui yra įpareigoti visi lietuviai, nežiūrint, kur begyventų.

Tikslas ir uždavinys aiškus, bet kaip išlikti tautos nariu iš esmės, gyvenant už Lietuvos valstybės ribų — tai jau didelė ir komplikuota problema.

Amerika yra imigrantų kraštas. Lietuvių kilmės piliečių Amerikoje yra apie vieną milijoną, t.y. apie ketvirtadalį visos lietuvių tautos. Tai labai svarbi tautos dalis, kuri nutausta ir asimiliuojasi su amerikiečiais. Šia problema daugelis sielojasi, apie tai rašo, kalba ir diskutuoja.

Realiausiai, plačiausiai ir išsamiausiai šitą problemą nagrinėja Antanas J. van Reenan savo knygoje *Lithuanian Diaspora Königsberg To Chicago* (Lietuviškoji diaspora nuo Karaliaučiaus iki Čikagos), išleistoje 1990 m. (šiais metais laida antrą kartą pakartota).

Žodis „diaspora" gali būti įvairiai aiškinamas. Kun. V. Bagdanavičiui žodis „diaspora" yra „Laukos būklė,

kuri yra išvietinta ir kuri neturi savo politinės organizacijos". Man, skaitant minėtą van Reenan knygą, žodis „diaspora" reiškia tautiškumo atsparumą įvairiomis įtakoms ir įvairiose sąlygose. Antanas J. van Reenan šitą problemą svarsto, pradedant XVIII šimtmečiu ir baigiant šių dienų paskutiniaisiais įvykiais.

Lietuviškumo, tautiškumo, lietuvių kalbos reikšmę išeivių tarpe ir nutautimo bei asimiliacijos problemas jis svarsto labai originaliai, gyvai ir įdomiai, taip pat gana drąsiai ir atvirai. Knygos *Lithuanian Diaspora...* aš čia plačiau nenagrinėsiu, nes tai neleistų žurnalo apimtis. Tą yra padaręs kun. V. Bagdanavičius *Tėviškės žiburiuose* (1991 m. birželio 18 ir 25 d. laidose). Prieš skaitant knygą, patartina tą recenziją paskaityti.

Antanas J. van Reenan savo knygoje plačiau ir giliau nagrinėja lietuvius seniau ir ypač atvykusius po II pasaulinio karo. Jis nagrinėja senųjų — atvykusių prieš II pasaulinį karą, ir naujųjų lietuvių, t.y. atvykusių po II pasaulinio karo, darbus, santykius ir nesutarimus. Naujai atvykusieji dirbo ir gyveno Nepriklausomos Lietuvos piliečių nuotaikomis, o seniau atvykusieji lietuviai buvo tik kita etninė grupė amerikiečių visuomenėje. Po II pasaulinio karo atvykusių lietuvių veikloje jis ypatingą reikšmę skiria ateitininkams. Kadangi šis straipsnis skirtas *Ateičiai,* todėl pasitenkinsime tiktai tuo, kur kalba eina apie ateitininkus.

Autorius gana teisingai aprašo ateitininkijos kilmę ir reikšmę lietuviškumui, katalikybei bei jų — t.y. katalikiškumo ir lietuviškumo — santykį. Jis teigia, kad po II pasaulinio karo imigrantai buvo labai stiprioje ateitininkų įtakoje, nes ateitininkija turėjo daug tvirtų intelektualų su stipriu diasporos mentalitetu. Šalkauskis, formuluodamas ateininkų ideologiją, labai tampriai siejo lietuviškumą, intelektualumą ir religingumą. Tą pat darė A. Maceina ir M. Krupavičius. Analizuodamas Pasaulio Lietuvių Chartą, kuri buvo paskelbta 1949 m. birželio 14 d., van Reenan sako, kad šios chartos principai yra ne kas kita, kaip Ateities sąjūdžio (t.y. ateitininkų) principai. Čia, esą, atstovaujama ateitininkiškam šeimyniškumui, tautiškumui, katalikiškumui, visuomeniškumui ir inteligentiškumui. Ir jis taip pat tvirtina, kad tie patys principai yra ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje. Pagal van Reenan, tai nenuostabu, nes M. Krupavičius buvo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės, ir Pasaulio Lietuvių Chartos iniciatorius.

Lietuviškumo ir religijos — katalikiškumo — junginį, kurį Šalkauskis protegavo, autorius laiko pranašumu („superiority"). Šio junginio silpnėjimą jis laiko to pranašumo praradimu, nes tuomet individas tampa individualistu ir universalistu. Tokiu atveju lietuviškumo atsparumas sumažėja ir galimybės greitai asimiliacijai padidėja.

Nukrypimas į politinę veiklą, pvz., L. Kojelio buvimas ar darbas Baltuosiuose Rūmuose, važinėjimas su pranešimais ateitikinkų susibūrimuose, kun. Stasio Ylos veikla ir jo *Ateitininkų vadovas,* skelbiąs pan-katalikiškumą, nutolo nuo Šalkauskio skelbtos ateitininkų ideologijos ir atidarė duris asimiliacijai. Dėl tos priešasties, esą, nuo 1978 m. ateitininkai pradėję Dainavoje organizuoti lietuviškai nekalbančiųjų stovyklas.

Van Reenan taip pat randa, kad ateitininkai, ypač moksleiviai, ideologijoje gana susimaišę. Pagal autorių, statistiniai duomenys rodo, kad lietuviškumas jiems kol kas dar įdomus, bet religijos atžvilgiu yra gerokai nutolę nuo Šalkauskio, kuris lietuviškumą labai tampriai rišo su katalikiškumu. Moksleiviai ateitininkai yra linkę prie pankatališkumo ir tai veda į asimiliaciją. Jie nebepabrėžia lietuvių kultūros ir tradicijų, bet laiko svarbiu politinį aktyvumą. Tas, pagal autorių, nutolina nuo ideologijos ir priartina prie civilinės asimiliacijos.

Lietuviškumo išlaikymui emigrantų tarpe autorius labai daug reikšmės teikia ateitininkams, kurių idealai bazuojasi lingvistiniu nacionalizmu ir katalikų tikėjimu. Jei autorius randa, kad čia, Amerikoje, savo veikla ateitininkai nukrypsta nuo savo ideologijos, tai ateitininkijos vadovai ir visi ateitininkai turi tuo rimtai susirūpinti.

Dabar ateitininkai vėl atsikūrė Lietuvoje. Jei Lietuvos ir išeivijos ateitininkija pradės skirtis savo ideologija, tuomet kils klausimas, kaip mes bendradarbiausim ir kaip mes vieni kitiems padėsim.

Aš siūlau, kad apskritai lietuvybės išlaikymu ir ateitininkijos principų bei ideologijos išlaikymu ateitininkai sendraugiai, studentai bei moksleiviai savo susirinkimuose pradėtų daugiau domėtis, diskutuoti ir spręsti šias problemas. Studijų pagrindu siūlau van Reenan knygą *Lithuanian Diaspora Köningsberg To Chicago.* Ji nepasiūlo naujų principų ar naujų originalių būdų toms problemoms spręsti, bet ji drąsiai, nuoširdžiai ir originaliai tas problemas iškelia, skatindama jų neužmiršti ir jas spręsti.

Mūsų tauta po ilgo dvasinio, kultūrinio, ekonominio teroro ir priespaudos išeina į laisvės takus ir imasi tvarkyti savo dvasinį, kultūrinį bei ekonominį gyvenimą iš naujo, iš pagrindų. Valdžios žmonėms, teroro ir priespaudos sistemoj išaugusiems, tas darbas yra be galo sunkus ir painus. Tvirta mūsų tautinė ir ideologinė laikysena jiems gali daug padėti.

Van Reenan, nebūdamas ateitininkas, ateitininkų ideologiją yra gana išsamiai išstudijavęs ir su ja

susipažinęs. Jis pastebėjo ateitininkijos įtaką Pasaulio Lietuvių Chartoje, Pasaulio LB ir Lietuvių Fonde. Taip pat ir tolimesniam lietuvybės išlaikymui Amerikoje autorius teikia ateitininkijai labai daug reikšmės. Jis mano, kad yra pastebėjęs nukrypimus nuo Šalkauskio suformuluotų ateitininkų principų. Principai nėra amžini. Principai yra dvasios, laiko ir situacijos išdava. Tais nuo savo principų (anot autoriaus) nukrypimais mes — ateitininkai — turime susirūpinti. Gal jie reikalingi, gal jie neišvengiami, gal kokia nors kryptimi taisytini, bet tolesnės ateitininkijos veikla Amerikoje, Lietuvai tapus nepriklausoma, mes turim susirūpinti ir labai rimtai pasvarstyti.

Atsiųsta paminėti

ATEITININKAI KOMUNISTŲ IR NACIŲ KANKINIAI Redagavo: Leonardas Kerulis, Pilypas Narutis ir Juozas Prunskis. Išleido Krikščionis gyvenime leidykla 1991 m. Rinko laužė ir apipavidalino Teresė Bogutienė, KOVAS Desktop Publishing, Cicero, IL; lietuviškas raidynas Jono Bogutos. Kalbą peržiūrėjo Česlovas Grincevičius.

Knyga yra 246 psl., iliustruota nuotraukomis. Kaina nepažymėta. Sudarytojai įžangoje pažymi, „kad šis leidinys bus pradžia istorinio paminklėlio net ir tiems, kurių kūnai užkasti be jokio kryželio Sibiro taigose ar sunaikinti nacių lageriuose". Tačiau be reikalo knyga vadinama „kukliu paminklėliu" — tai jau didžiulis ir svarbus paminklas lietuvių tautos kankiniams. Įvertinant knygos svarbą, pernai jai ir jos sudarytojams paskirta religinės knygos premija, kurią globoja Ateitininkų Federacija. Premija įteikta sukaktuviniame „Ateities" vakare pernai lapkričio 16 d. Čikagoje. Tuo metu vienas iš trijų redaktorių — Leonardas Kerulis — jau buvo miręs.

Ateitininkai komunistų ir nacių kankiniai padalinta į dvi dalis. Pirmoji — „Komunistų kankiniai", turi per 200 abėcėlės tvarka sudėtų pavardžių su ilgesnėmis ar trumpesnėmis biografijomis, daugelis ir su nuotraukomis. Ir nuostabu, kaip kruvinoji komunizmo mašina negailestingai traiškė, ant jos kelio pasitaikiusius, žmones: kiek čia įvairaus amžiaus, įvairių profesijų mūsų idėjos sesių ir brolių! Kiek čia ateities palaimintųjų ir šventųjų, mūsų tautos ir ateitininkų organizacijos užtarėjų! Skaitant tuos trumpus, beveik kronikinius aprašymus, tenka tik stebėtis nepalaužiama lietuvio ištikimybe Dievui, savo idealams ir meile tėvyeni. Vienintelis disonansas: prie daugelio pavardžių — rusišku papročiu — prikergtas ir tėvo vardas (kodėl ne motinos?), pvz.: Andriuška Benediktas, sūnus Jono; Endziulaitis Antanas, sūnus Motiejaus; Dailidienė-Statkevičiūtė Marija, duktė Juozo ir t.t. Matyti, kad statistikai panaudoti komunistų sistemos šaltiniai, bet vis tiek kažkaip rėžia akį, ypač, kad šie žmonės buvo ir tos pačios komunistų sistemos kankiniai.

„Ateitininkai nacių kankiniai" prasideda tik 213 psl. Jų kur kas mažiau, bet jų tarpe randame dr. A. Damušį, kun. Stasį Ylą, Juozą Kojelį, prel. M. Krupavičių, kun. A. Lipniūną, A. Šapalą ir daug kitų, taip gerai mums žinomų pavardžių.

Ateitininkai komunistų ir nacių kankiniai turėtų būti kiekvieno ateitininko knygynėlyje. Čia daug medžiagos moksleivių susikaupimams, minėjimams, studentų diskusijoms ir — dažnai pasireiškiančio — sendraugių abejingumo išsklaidymui. Tai akivaizdus mūsų organizacijos dvasios galiūnų sąrašas. Pagarba redaktoriams už knygos sudarymą.

Vladas Šlaitas
RUDENIO VYNAS. Eilėraščiai Viršelis ir teksto iliustracijos Petro Aleksos. Išleido Ateities literatūros Fondas. Literatūros serija Nr. 42. Spaudė *Draugo* spaustuvė Čikagoje 1991 m. Knygos mecenatas dr. Albinas Šmulkštys.

Tai mūsų iškilaus, bet kuklaus poeto, gyvenančio Anglijoje, naujausios kūrybos derlius. Yra žinoma, kad rudenėjanti gamta prinokina saldžiausias, kvapiausias vynuoges, iš kurių išspaustas vynas yra geriausias. Taip ir šios knygos pavadinimas *Rudenio vynu* rodo poeto kūrybos derliaus svaiginantį brandumą. Knygos 55-se puslapiuose yra 44 eilėraščiai: daugiausia trumpi, šiek tiek nostalgiški ir kažkaip rudeniški. Štai pora pavyzdžių:

Ramumas

Džiaugsmas priklauso tiktai džiaugsmui. Liūdesys
priklauso tiktai liūdesiui. O man
priklauso tiktai senas miesto sodas
ir mano dingusių dienų ramumas.

Rūkas

Rūkas yra mano geriausias bičiulis.
Senatvės prieangyje
rūkas pradeda leistis ant mano akių,
ant širdies
ir ant mano prisiminimų.
Dabar viską matau pro rūką.
Rūkas, rūkas ir rūkas.
Ir tik pro rūką
pasirodo man tavo veido
prisiminimas.

Česlovas Valdemaras Obcarskas
AUDRŲ IŠRAUTI MEDŽIAI. Eilėraščiai. Viršelį piešė dail. Feliksas Ramonis. Spausdino ir išleido Šaltinis, 1988 m. 16 Hound Rd., W. Bridgford, Nottingham; NG2 6AH, Great Britain. Kaina 3 dol.

Tai nedidelio formato, patrauklios išvaizdos knygutė, 84 psl. Eilėraščių tematika įvairi (yra tik pluoštelis pabaigoje, pavadintas „Eilėraščiai apie pavasarį") — nuo tėvynės paupio žilvičių iki proginių-šventinių, autoriaus gyvenamojo krašto (Anglijos) panoramų ir asmeninių nuotaikų. 1974 m. Šaltinis išleido to paties autoriaus *Laikai neša žmones.*

Stasys Šalkauskis
RINKTINIAI RAŠTAI. II. Pedagoginės studijos. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos leidinys, Roma, 1991 m. Redagavo dr. Juozas Girnius. Spaustuvės išlaidos apmokėtos prof. dr. Kaziui Alminui ir kun. dr. Justinui Vaišvilui prisidėjus.

Tai stambus, didelio formato, beveik 900 psl., seniai lauktas veikalas, skirtas prof. Stasio Šalkauskio 50 mirties metinėms paminėti. Pirmasis St. Šalkauskio raštų tomas, *Filosofinės studijos,* išleistas 1986 metais. Ateityje numatomas išleisti ir trečiasis tomas — *Miscellanea.*

Šis veikalas apima prof. Šalkauskio pedagogiką, visuomeninį auklėjimą bei lietuvių tautos ugdymą. Kai kurios studijos yra perspaudintos iš įvairios periodikos, daugiausia iš Nepriklausomos Lietuvos laikų, o taip pat iš kitų leidinių (metrika paprastai nurodoma), tačiau yra dar visiškai nepaskelbtos medžiagos (pvz.: „Bendrosios pedagogikos paskaitos" ir „Dorinis, estetinis ir religinis auklėjimas"). Įdomu, kad ypač antroji studijų dalis — „Visuomeninis auklėjimas" ir „Lietuvių tauta ir jos ugdymas" — atrodo, parašyta specialiai mūsų dienoms ir pritaikyta mūsų dabartinei situacijai. Iš jos galime pasisemti ne tik daug išminties, bet ir praktiškų įdėjų. Knygos gale pridėta išsami asmenvardžių ir vietovardžių rodyklė.

Kun. Jonas Velutis
KRISTAUS MOKSLO ŠVIESA

Sekmadienio Evangelijų (A,B,C ciklų) trumpi aiškinimai; priedas — kelionės į Šv. Žemę ir į Meksikos Guadalupę. Paruošė ir išleido kun. Jonas Velutis 1992 m. Čikagoje. Tiražas 1200 egz., kaina 7 dol., spausdino „Draugo" spaustuvė. Rinkimas, laužymas, apdaila: Teresės Bogutienės, Kovas Publishing, Cicero, IL; lietuviškas raidynas Jono Bogutos.

Ladas Tulaba
TAI JUMS KALBĖJAU

Mintys dvasiniams pamokymams įvairiomis progomis, vol. 4; Roma, 1992 Kudirkos Fondo leidinys; spausdino „Draugo" spaustuvė, Chicago, Il. Knyga 406 psl., minkštais viršeliais, kaina 10 dol.

Autorius pratarmėje rašo, kad: „Šiame tome talpinama mintys pamokslams, kuriuos ruošiau ir sakiau įvairiomis progomis ir skirtingu laiku. Galės būti medžiaga pamokslams, bet taip pat dvasiniam pasiskaitymui ne tik kunigams, bet ir pasauliečiams".

Tačiau toje pačioje pratarmėje jis taip pat teigia: „Žinau, kad yra trūkumų kalbos ir stiliaus atžvilgiu. Neturėjau nei noro, nei galimybės pasikviesti į pagalbą kalbininkus. Be to, gyvojoje kalboje visada yra įvairumų, kuriuos reikia palaikyti, nes jie praturtina kalbą ir daro ją pažangią". Čia galima tiktai pridurti, kad klaidos niekuomet nedaro „kalbos pažangios" ir jos „nepraturtina".

Į LAISVĘ

Leidžia Lietuvių Fronto Bičiuliai tris kartus per metus; redaktorius — Juozas Baužys; redakcijos talkininkai: Česlovas Grincevičius ir dr. Kazys Ambrozaitis; administratorius : Jonas Prakapas.

Mus pasiekė š.m. pavasario numeris (nr. 113/150). Jame, kaip redaktorius užsimena: „pastebimas džiaugsmingas dėmesys Lietuvai ir kartu bauginantis nerimas. Kur eisime, kaip spręsime iškylančius klausimus? Ar prisikels tauta ir dvasiškai, kaip prisikėlė valstybinei nepriklausomybei, ar pasuks visu veidu į Vakarus? Ar suras išeivija savo naują uždavinių kryptį, ar susilauks teisingesnio traktavimo bei įvertinimo iš Lietuvos vyriausybės?"

Tai klausimai, kuriems atsakymus šiuo metu visi mėginame rasti. Žurnalo puslapiuose (jų yra 72) rašo: Julius Keleras, Feliksas Jucevičius, Jonas Pabedinskas, Vytautas Bagdanavičius, Vaidotas Daunys, Vidmantas Valiušaitis, Zenonas Prūsas, Adolfas Damušis, Vilius Bražėnas ir kiti. Poezijai atstovauja V. Daunys. Dėmesį atkreipia jaunimo mintys ir pastabos („Pasisako jaunesnioji karta", iš š.m. sausio 25-26 d. Los Angeles įvykusio 24-tojo politinių studijų savaitgalio). *Į Laisvę* žurnalas daro labai rimtą ir malonų įspūdį. Redakcijos adresas: J. Baužys, 9240 Cliffside Ln., Orland Park, IL 60462; prenumeratos kaina JAV ir Kanadoje 10 dol. metams.

ATEITIES SPINDULIAI

PAGUNDA

Pagunda yra viliojimas ką nors padaryti. Moraline prasme — tai valios skatinimas nusidėti, kyląs iš žmogaus prigimties, pažeistos gimtosios nuodėmės. Piktoji dvasia Šv. Rašte vadinama gundytoja. Visi žmonės yra gundomi. Net ir Kristus, kuris buvo Dievas ir Žmogus, buvo gundomas. Kai Kristui suėjo trisdešimt metų, Jis ruošėsi keliauti ir kitus vesti Dievo keliu. Gamtoje susikaupęs, Jis klausėsi Dievo žodžių, bet Jėzus girdėjo ne tik Tėvo balsą, bet taip pat girdėjo ir pagundos šnibždėjimą, kviečiantį į daug lengvesnį kelią. Kai Jėzus buvo pavargęs ir alkanas, pagunda Jį gundė paversti akmenis į duoną, bet Kristus žinojo, kad Jam nedera daryti stebuklus savo naudai. Pagunda nepasidavė ir ragino, kad Jėzus nušoktų nuo aukšto bokšto. Tuo būdu visi sužinotų, kad jis Dievo Sūnus, nes šokdamas nesusižeistų. Tačiau Kristus klausė tik Tėvo žodžių ir pagundai nepasidavė.

Pagunda nėra bloga. Tik kai žmogus sutinka su jos viliojimais, padaro tai, ką pagunda siūlo, tuomet yra blogai. Toks veiksmas vadinasi nuodėmė. Kai žmogus sutinka su pagunda ir elgiasi prieš Dievo valią ar įsakymus — jeigu ta nuodėmė yra mirtina — gali atsirasti pragare. Todėl reikia dažnai naudotis Susitaikymo sakramentu. Šventoji Dvasia padeda mums išvengti septynių sunkiųjų nuodėmių, kurios atitolina žmogų nuo Dievo (puikybės, godumo, palaidumo, pavydo, rūstybės, persivalgymo, tingėjimo...) Pagundos egzistuoja visą žmogaus gyvenimą, net ir mirties valandą. Todėl žmogus turi tikrai stengtis, kad tas pagundas atstumtų, joms nepasiduotų.

Geriausias būdas nepasiduoti pagundai, tai pasišalinti iš gundančios padėties — pasišalinti iš padėties, kuri veda į nuodėmę. Jeigu atsiranda grupė draugų, kurie daro blogus dalykus, nereikia prie jų prisidėti, o susirasti naują grupę, kuri gerai elgiasi.

Kitas būdas nugalėti pagundą yra malda. Dievulis yra žmogaus draugas, o malda yra geriausias sprendimas, kai pasitaiko sunkus metas. Maldoje žmogus galvoja apie Dievą, stengiasi keliauti Dievo keliu. Kai žmogus keliauja Dievo keliu, Šv. Dvasia jam tikrai padeda. Jam yra lengviau.

Pagunda gali žmogų prislėgti arba jį pakelti. Jei pasiduodame pagundai, gyvename nuodėmėje. Jei nepasiduodame — kaskart stiprėjame ir augame savo dvasia, daromės geresni.

Gytis Vygantas

PRAREGĖJIMAS

Tada, kai širdis dainuoja, iš jos sklindanti įstabi muzika liejasi ir užpildo visas kertes. Prašviesėja akys, prabunda ir įsitempia klausa išgirsti, kaip tau pritaria net vėjas už lango, besileidžiančios snaigės. Žemė prityla — klausosi.

Kiekvienąkart nauja melodija groja tavo sieloje: vis kitas stygas paliečia Viešpaties pirštai. Jis to nori — ir tu džiaugiesi. Jo melodija yra vienintelė, nepakartojama, ir tu juk tai žinai: vingiuoja upele, čiurlena lietaus lašeliukais, atsirita vilnim, palieka tavyje. Atoslūgis. Tada prabunda ir vėl iš naujo, vėl dovanoja tau stebuklą.

*

Pokalbių nuotrupos, akimirkos sustojimai prie nudžiūvusios pušies ar Nerimi plaukiančių ledo lyčių spūsties, mažyčiai susitikimai ir išsiskyrimai — mūsų gyvenimas. Kartais slegia vienatvės tyla, kitą kartą ta pati tyla pakelia, išleidžia, paskatina naujam žingsniui. Kuo gi naujas tas žingsnis? Kas tai yra?

Paskutinis saulėlydžio spindulius padovanojusi vakarėjančiai žemei, ryte saulė aplankys ją jau kitokiu apdaru. Trumpomis kojytėmis vaikštantis lietus, kitą dieną ateis dar smulkesniais žingsneliais. Debesų kontūrai danguje išsidėstys dar neregėtais ženklais, iš kurių mokysimės. Aš mokausi iš jų džiaugtis tuo, ką dabar turiu ir net ko neturiu. Bandau pajusti naujos akimirkos didybę ir joje visiškai įsigyventi, pradedant kiekvieną kartą vis iš naujo.

*

Daug laiko nutekėjo per „baltjūres", daug dienų ir naktų paliko žemę. Nemaža džiaugsmo, o kartais ir skausmo nuslinko praeitin, persmelkė mūsų gyvybės gijas. Negailestingai alino mūsų sielą bežvaigždės, bežadės, išblyškusios naktys. Buvo tamsu ir baugu, o atsiremti neturėjome į ką.

Po to, kai akys priprato prie tamsos, tamsa tarytum pavirto šviesa. Toli toli pamatei žiburėlį. Nors blyškus jis, bet taip ryškiai spindi, palyginus su tavąja tamsa, kad ryžaisi daugiau nebeklaidžioti beprasmėje juodumoje, susilieti, sudegti permatomoj šviesoj, visiškai išsivaduoti iš slogios nežinomybės ir... gimti iš naujo!

Dar viena žvaigždė sužibo juodoje kiaurymėje. Šį kartą ji yra tavo.

Vilnius, 1992.04.04

Sandra Petraškaitė

STEBUKLINGAS LAIŠKAS

— Žiūrėk, Brigita, čia M.K. Čiurlionio kapas! — sušuko Liūdas ir, tempdamas Brigitą už rankos, prėjo prie aukšto paminklo.

Abu jaunuoliai, žiūrėdami į paminklą, giliai susimąstė. Jie mėgo dažnai ateiti į Rasų kapines ir pasivaikščioti, nes troško artimiau pažinti Lietuvos praeitį. Čia tiek garsiųjų lietuvių palaidota! Šiandien net surado dr. Jono Basanavičiaus paminklą...

Dažniausiai kapinėse būdavo labai ramu ir tyku, bet šią šaltą sausio mėnesio dieną iš tolo buvo girdėti rusų tankų ūžimas. Jie riedėjo miesto gatvėmis ir baugino visus.

Stovėdami prie šalto ir didingo Čiurlionio paminklo, Brigita su Liūdu buvo susirūpinę Lietuvos ateitimi. Kad taip galėtų visi čia palaidoti didieji prabilti ir išpranašauti Tėvynės ateitį... Juk ką tik jiedu abu šiandien ateitininkų susirinkime girdėjo globėją kalbant apie atgimstančią Lietuvą, apie penkis ateitininkų principus ir — svarbiausia — apie katalikišką auklėjimą Lietuvoje.

Staiga šaltas vėjas prie Brigitos kojų atrito kažkokį voką. Liūdas jį pakėlė ir nustebo: ant voko buvo užrašyti jo ir Brigitos vardai! Jis nedrąsiai atplėšė voką ir perskaitė laiškelį:

— Lietuva bus laisva tuomet, kai gyvensime ateitininkiška dvasia. Skubėkite į Aušros Vartus pasimelsti. Malda — Lietuvos išgelbėjimas.

Liūdas ir Brigita apsidairė. Nieko aplinkui nebuvo, kas būtų galėjęs jiems tą laišką padėti. Rasų kapinėse jiedu buvo tik dviese. Staiga pūstelėjo smarkus vėjas, išplėšė popierių iš Brigitos rankos ir netrukus jis dingo aukštai tarp debesų.

— Einam į Aušros Vartus, — tarė Liūdas, vėl paimdamas Brigitos ranką. — Čia įvyko stebuklas. Einame, gal daugiau sužinosime...

Abu greitai bėgo senamiesčio link, kol pribėgo Aušros Vartus. Užlipę laiptais, prisiartino prie altoriaus ir atsikaupė prie stebuklingo Marijos paveikslo. Kai jie meldėsi, tarsi per sapną išgirdo švelnų balsą:

— Esate geri vaikai ir pamaldūs lietuviai. Jūsų maldų aš išklausysiu. Jūsų maldos padės išlaisvinti Lietuvą, nes jūs norite visa atnaujinti Kristuje. Eikite į Gedimino kalną, ten rasite trispalvę vėliavą. Iškelkite ją virš miesto. Lai būna laisva Lietuva.

Liūdas ir Brigita pasižiūrėjo vienas į kitą ir suprato, kad abu girdėjo tą patį paliepimą. Jie pakilo, išėjo iš bažnyčios ir vėl nubėgo į Gedimino kalną. Gerai pasidairę, duobėje rado didelę, sulankstytą trispalvę, kryžių ir Ateitininkų vadovą. Kalno papėdėje buvo susirinkusi didelė minia. Žmonės buvo susigrūdę katedros aikštėje, kurios pakraščiuose stovėjo rusų tankai.

Ką daryti? Ar pradės į juos šaudyti, jei iškels trispalvę? Kaip baugu... Kai jaunuolius apėmė didelė baimė, jie vėl savo širdyse išgirdo balsą:

— Jūsų gilus pasitikėjimas Dievu ir didelė meilė Lietuvai jus apsaugos nuo žalos. Nebijokite. Iškelkite vėliavą.

Staiga abu pasijuto labai drąsūs. Abu drauge iškėlė Lietuvos vėliavą, pastatė kryžių ir prie to kryžiaus padėjo Ateitininkų vadovą. Vėliava suplevėsavo vėjuje ir ją pamatė žmonių minia. Iš tolo jaunuoliai išgirdo balsus, giedančius Lietuvos himną. Kai himnas buvo pabaigtas, žmonės pradėjo giedoti „Marija, Marija".

Ir atsitiko tikras stebuklas! Lietuvos vėliava plevėsavo virš miestų, miškų, laukų. Žmonės giedojo giesmes Dievo Motinai ir jos skambėjo taip galingai, o rusų tankai pradėjo pamažu riedėti iš Vilniaus miesto. Lietuva tapo laisva!

Liūdas ir Brigita prisiminė stebuklingo laiško žodžius:

— Lietuva bus laisva, kai gyvensite ateitininkų dvasia!

Mildutė Bublytė

Regiu...

Miege mačiau laukų gerves
Šokančias pilkose miglose;
Kildamos, paliko stiklo plunksnas
Lyg dangaus žvaigždes žydrias.
Miege girdėjau debesų dainas,
Krentančias deimantines ašaras;
Byrėdamos, ištiesė spalvotas vaivorykštes
Skaidresnes už jūros bangas.
Miege jaučiau nendrės melodiją
Tyrą kaip lašas rasos;
Už vėjo simfoniją švelnesnią
Klajojančią vienišą visados.
Miege dainavau laumžirgių sapnus
Bet jau pasimetusi regiu,
Kad tamsuma mane apkloja
Ir pabudusi einu

...tolyn.

Mėta M. Landytė

Gaudeamus, nr. 4

ĮVYKIAI IR ŽMONĖS

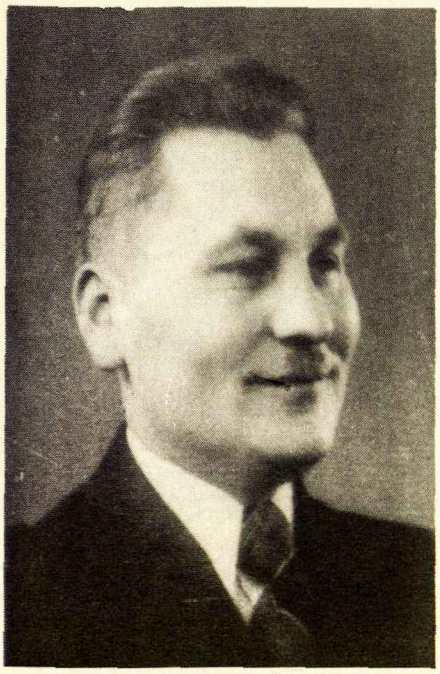

Prof. Juozas Meškauskas.

• Prof. Juozas Meškauskas ne tik išsamiai parašė apie A. Adomėno (Antano J. Van Reenan) knygą „Lithuanian Diaspora Koenigsberg to Chicago", bet taip pat nupirko 4 minėtas knygas ir padovanojo išeivijos ateitininkams sendraugiams, kad jos būtų išsiųstos veiklesniems vienetams susipažinti ir padiskutuoti knygoje minimas temas (ypač apie prof. Stasį Šalkauskį ir ateitininkų ideologiją). Nuoširdžiai dėkojame prof. Meškauskui už recenziją (ji spausdinama šiame numeryje) ir už knygas. Kviečiame visus ateitininkus recenziją perskaityti ir įsijungti į diskusijas, savo mintis šia tema siunčiant „Ateities" redakcijai, kad galėtume jomis žurnalo puslapiuose pasidalinti su didesne skaitytojų grupe. Atrodo, kad dabar yra beveik vėliausias laikas pažvelgti į save, į savo organizacijos veiklą ir likimą išeivijoje, tvirtai nusibrėžiant ateities kelius.

Minėtasis prof. J. Meškausko straipsnis ir A. Adomėno knyga padės bent susimąstyti ir pasikeisti nuomonėmis.

• IX-ji išeivijos lietuvių tautinių šokių šventė įvyksta liepos mėn. 5 d., netoli Čikagos esančiame, „Rosemont Horizon" paviljone. Šventėje dalyvauja 54 šokėjų grupės iš Lietuvos, Pietų Amerikos, Vokietijos (Vasario 16 gimnazijos), Kanados ir JAV, iš viso apie 2000 šokėjų. Programai vadovauja Antanina Zmuidzinaitė ir Edvardas Tuskenis.

Nors į šventės ruošą yra įsijungęs didžiulis būrys talkininkų, pagrindinį rengėjų komitetą sudaro: pirm. Petras Kisielius, vicepirm. Birutė Jasaitienė, sekr. Jūratė Budrienė, ižd. Kostas Dočkus, meno vadovė Dalia Dzikienė, muzikinės dalies vadovas Darius Polikaitis, šventės leidimo redaktorė Danutė Bindokienė. JAV LB krašto valdybai atstovauja Vytas Maciūnas, o Kanados — Vytautas Bireta.

Džiugu, kad išeivijos lietuvių kultūrininkų jėgoms besidalinant tarp nepriklausomos Lietuvos ir lietuviškos veiklos gyvenamuose kraštuose, dar pajėgiame suruošti tokią didingą savo kultūros manifestaciją. Tvirtai tikime, kad neliks nei vieno ateitininko, nedalyvaujančio šventės programos atlikėjų arba žiūrovų minioje.

• Kanados LB švietimo ir kultūros suvažiavimas, pavadintas „Mes ir 2001" vyko balandžio 25-26 d. Toronte. Suvažiavime skaitė paskaitas ar simpoziume dalyvavo: dr. Dalia Katiliūtė-Boydstun, ses. Ignė Marijošiūtė, Lina Mockutė, Ramunė Kubiliūtė ir kiti. Paskaitininkai, simpoziumo dalyviai ir rengėjai bendromis jėgomis stengėsi tiesti kelią ateinančiam veiklos dešimtmečiui: ieškoti naujų būdų ir priemonių lietuvybei, lietuviškai veiklai išlaikyti svetimuose kraštuose. Suvažiavimą rengė KLB švietimo ir kultūros komisija, vadovaujama Giedros Paulionienės ir Dalios Viskontienės.

Maždaug panašios mintys bus pateikiamos ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime, kuris vyks Čikagoje (arba jos priemiestyje Lemonte) birželio pabaigoje-liepos mėn. pradžioje.

• JAV sostinėje Vašingtone jau 50 metų veikia, valdžios žinioje esančio, Amerikos balso („Voice of America") radijo transliacijos. Jos pradėtos 1942 metais, netrukus po to, kai Amerika įsijungė į Antrąjį pasaulinį karą. Tuo metu „Amerikos balso" pagrindinis tikslas buvo atsverti nacių propagandą pasaulyje. „Šaltojo" karo metais didžiausias dėmesys buvo skiriamas teisingos informacijos perdavimui už geležinės uždangos.

Šiuo metu „AB" laidos transliuojamos 46 kalbomis (ir į Trečiojo pasaulio kraštus). Transliacijos per savaitę užima 1080 valandų, jas perduodant satelito pagalba per vieną kurią iš 14, užsienyje esančių, JAV stočių. „Amerikos balso" lietuvių skyriaus viršininko pareigas yra ėjęs buv. Ateitininkų federacijos vadas Juozas Laučka, dr. K. Jurgėla, rašytojas Antanas Vaičiulaitis, Alfonsas Petrutis, o nuo 1986 m. — Romas Sakadolskis. „Amerikos balso" transliacijų įtaka komunistų pavergtoms tautoms buvo milžiniška. Jų nuolat klausėsi ir Lietuvos gyventojai, patirdami ne tik apie išeivijos lietuvių veiklą, pastangas padėti kenčiančiai tėvynei, bet ir apie daugelį įvykių pačioje Lietuvoje (pvz. Romo Kalantos susideginimą), kuriuos okupantų valdžia stengėsi nuslėpti.

• Muz. Dariaus Polikaičio vadovaujamas Tautinio meno ansamblis „Dainava" š.m. kovo 8 d. suruošė koncertą, pavadintą „Neleisk man pamiršti". Įsteigtas prieš 47 metus Hanau stovykloje (Vokietijoje), „Dainavos" ansamblis šį koncertą

skyrė 1990 m. kovo 11 d. atkurtajai Lietuvos nepriklausomybei paminėti. Kartu su ansambliu pasirodė sol. Dana Stankaitytė ir Jūratė Jankauskaitė, skaičiusi mūsų iškiliųjų poetų eilėraščių posmus, kuriuos parinko ir koncertui pritaikė D. Bindokienė. Ansambliui ir solistei akompanavo M. Motekaitis.

• Adv. Daina Kojelytė Lietuvos Finansų ministerijos buvo pakviesta nuolatine konsultante apdraudų srityje. Pakvietimą ji priėmė. Neseniai sugrįžusi iš tarnybinės kelionės Lietuvoje, kovo 22 d. D. Kojelytė padarė pranešimą Ateitininkų namuose, Lemonte, pakviesta Lietuvos Fronto bičiulių.

• Akt. Audrė Budrytė atliko programą Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų rėmėjų metinėje šventėje kovo 29 d., o taip pat žurnalo „Laiškai lietuviams" vakarienėje balandžio 5 d. Abu renginiai vyko Jaunimo centre Čikagoje.

• Dail. Nijolei Vedegytei-Pabedinskienei (gyv. Cleveland, Ohio) vėl paskirta pirmoji dailės parodos premija piešimo, grafikos ir kitų darbų grupėje už pusiau abstraktinius peizažus. Ši, 15-toji rinktinė dailės darbų paroda, pavadinta „Proscenium 91" buvo surengta Klivlande.

• Janina Adickaitė, lankanti Kr. Donelaičio aukštesniąją lituanistinę mokyklą Čikagoje, išrinkta dalyvauti vaikų „Dainų dainelė" konkurse Lietuvoje gegužės mėn. pabaigoje. Konkursą rengia Lietuvos Kultūros ir švietimo ministerija, jis bus rodomas per Lietuvos televiziją gegužės 28 d. Janina yra ateitininkė, priklauso Kun. Alfonso Lipniūno moksleivių kuopai Čikagoje.

• Sveikiname muz. Darių Polikaitį ir Lidiją Stroputę, sukūrusius šeimą š.m. gegužės 2 d. Čikagoje.

• Karaliaus Mindaugo moksleivių at-kų kuopa Detroite gautąjį pelną už pardavinėtas populiarias kuponų knygutes („Entertainment 92") paskyrė Neurologinei vaikų ligoninei Vilniuje. Viename kuopos susirinkime buvo parodyta vaizdajuostė apie šios ligoninės veiklą ir paminėta, kad ligoniukams labai trūksta naujų, nesudilusių ir saugių žaislų. Už surinktus pinigus kuopa pripirko naujų žaislų ir išsiuntė į Vilnių, tuo įgyvendindama tikrai krikščioniškos meilės darbelį.

• Š.m. vasario 28 d. Paryžiuje mirė garsus prancūzų lingvistas ir lietuvių mitologijos tyrinėtojas, literatūros kritikas prof. Algirdas Julius Greimas. Jis ypač pasižymėjo semiotikos ir struktūrinės semantikos mokslų srityje. Gimęs 1917 m. Tuloje; mokęsis Marijampolėje, Grenoblio ir Sorbonos un-tuose. Išleidęs kelis mokslinius veikalus prancūzų kalba (daugiausia susijusius su semiotika). Lietuviams turbūt geriausiai žinoma prof. Greimo studija „Apie dievus ir žmones" (1979), kurioje nagrinėjamos lietuvių mitologijos problemos.

• Visi esame girdėję, o daugiausia patys patyrę, pašto susisiekimo tarp užsienio ir Lietuvos nereguliarumus. Rodos, laiškai pasiekia adresatus net tamsiausiose džiunglėse, tolimose dykumose, snieguotose Aliaskos platybėse, bet, pasiųsk tik į Lietuvą (kultūringą kraštą Europoje) ir... kažkur pakeliui nuklysta arba eina kelis mėnesius lyg vėžlio žingsniuku. Kai nebegalime bėdos suversti komunistinei sistemai, KGB trukdymams ar kokiems svetimiems kliudytojams, priežasčių dėl laiškų „klaidžiojimo" reikia ieškoti Lietuvos pašte. Sakoma, kad beieškant amerikietiškų doleriukų, vokai perplyšta, patenka į sąšlavynus, o ne ten, kur reikia... Dabar, girdėjome, kad kai kurie išeivijos „gudruoliai" pradeda antroje voko pusėje raudonu rašalu aiškiai užrašyti: „No Dollars"! „Nėra dolerių!" ir tvirtina, jog tokie vokai be jokių bėdų pasiekia adresatus.

Ne kartą pasitaikė, kad ir „Ateities" redakcijos laiškai nuklydo kažkur „pro šalį", nors juose tikrai dolerių nebuvo (paskui bendradarbiai rūgoja, kad redakcija neatsiliepia...).

Patarimas visiems, rašantiems į Lietuvą: nedėkite į vokus nieko, kas pritrauktų „ilgapirščius" pašto tarnautojus. Kai jie įsitikins, kad iš laiškų grobstymo jokio biznio nėra, pašto pristatymas Lietuvoje vyks normaliai, kaip ir kituose civilizuotuose kraštuose.

„Ateities" konkursas

Kaip ir kiekvienais metais, vėl skelbiame „Ateities" žurnalo konkursą, kuriame gali dalyvauti visi išeivijos ir Lietuvos ateitininkai iki 25 metų amžiaus. Bus premijuojami eilėraščiai, rašiniai ir nuotraukos. Temos nenustatomos.

Labai pageidaujame laisvos kūrybos: pasakų, apsakymėlių; nuotraukos gali būti meniškos arba ateitininkiškos veiklos (jos bus skirstomos į šias dvi grupes ir premijuojamos atskirai); eilėraščiai — ne trumpesni, kaip trijų posmelių. Visa siunčiama medžiaga turi būti perrašyta mašinėle arba labai aiškia rašysena su atitinkamais tarpais tarp eilučių ir žodžių.

Konkurso medžiagą siųsti „Ateities" redaktorei iki spalio 15 d. Dalyviai bus skirstomi į grupes pagal amžių. Raginame visus kuopų globėjus, stovyklų vadovus ir visus ateitininkus pasistengti, kad konkurse dalyvautų daug daug jaunimo. Premijų mecenatas — kaip ir anksčiau — yra nenuilstantis mūsų geradaris pre. Juozas Prunskis. Premijos bus įteiktos „Ateities" žurnalo vakare šį rudenį.

Ateitininkų Federacijos vadas Juozas Polikaitis.

• SVEIKINAME Ateitininkų Federacijos vadą **Juozą Polikaitį,** kuriam šiais metais paskirta iškilaus lietuvio visuomenininko premija. Ją skiria Pasaulio Lietuvių Katalikų bendrija (pirmininkas prof. Juozas Meškauskas) iš prel. Juozo Prunskio tam tikslui įsteigto fondo, globojamo minėtosios bendrijos.

• Prof. Adolfas Damušis vėl išvyko į Lietuvą dalyvauti Vytauto Didžiojo un-to 70 metų sukakties minėjime. Jis ir prof. Juozas Meškauskas (gyv. Čikagoje) yra vieninteliai likę Vytauto Didž. un-to dekanai. Kartu išvyko ir profesoriaus žmona, Jadvyga Damušienė, Čikagos sendraugių at-kų skyriaus pirmininkė.

• Toronto jaunučių/jaunių ateitininkų kuopos pavasarinis susirinkimas buvo gegužės 2 d. pas globėją Ramūnę Jonaitienę. Kuopelės nariai labai uoliai ruošiasi veiklos metų užbaigimo šventei, kuri įvyks birželio 6 d.

• **A.a. vyskupas Vincentas Brizgys** atsiskyrė su šiuo pasauliu balandžio 23 d. Čikagoje, kur gyveno nuo 1951 metų. Jo Ekscelencija gimė Lietuvoje, Marijampolės apskrityje, Liudvinavo vlsč. 1903.XI.10 d. Prieš porą metų — 1990.V.19 d. — šventė savo vyskupystės auksinį jubiliejų. Tai retas įvykis ne tik Lietuvos, bet ir viso pasaulio vyskupų gyvenime! Ta proga 1990 m. „Ateities" nr. 3 (gegužės-birželio mėn.) buvo išspausdintas platesnis straipsnis apie šio garbingo lietuvių tautos Ganytojo gyvenimą, veiklą ir ryšį su ateitininkija. Straipsnyje jis pats pasisako, kad jau Marijampolės gimnazijoje buvo at-kų moksleivių kuopos narys. Ateitininkijos veikloje reiškėsi — ir tuo didžiavosi — visą savo ilgą ir našų gyvenimą. Jis taip pat buvo nuolatinis katalikiškosios spaudos bendradarbis, kelių knygų autorius, lankė lietuviškas parapijas ne tik JAV, bet ir kituose kraštuose, teikdamas Sutvirtinimo sakramentą, sakydamas pamokslus, pravesdamas specialias pamaldas. Vysk. V. Brizgio pavardė buvo gerai žinoma ir jis pats pažįstamas beveik kiekvienam užsienio lietuviui. Jo gyva ir sėkminga veikla lietuvių sielovadoje, jo taiklūs ir drąsūs pasisakymai spaudoje buvo lyg aštrus krislas Lietuvos okupanto akyje, dėl to kiekviena proga vysk. V. Brizgys buvo aštriai puolamas tenykštėje spaudoje ir kitais būdais.

Iškilmingos a.a. vysk. V. Brizgio laidotuvės įvyko iš Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčios (Čikagos Marquette Parke) balandžio 29 d., dalyvaujant gausiai miniai vyskupų, kunigų ir tikinčiųjų — lietuvių ir nelietuvių. Amžinam poilsiui Velionis palydėtas į lietuvių Šv. Kazimiero kapines Čikagoje.

• Š.m. vasario 21 d. sukako 90 m. nuo dr. Jono Griniaus — rašytojo, mokslininko, profesoriaus, redaktoriaus — gimimo (g. 1902 m. vasario 21 d. Joniškio vlsč., Šiaulių apskrityje; mirė 1980 m. lapkričio 10 d. Miunchene, Vokietijoje).

Dr. J. Grinius yra buvęs ir „Ateities" žurnalo redaktorius 1925-1926 m. Jo pirmoji drama „Pavasariui auštant" buvo išspausdinta taip pat „Ateityje". Dr. J. Grinius nuolat bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje, ypač „Aiduose", buvo uolus visuomenės veikėjas, Vasario 16-sios gimnazijos direktorius ir mokytojas. Galbūt labiausiai žinomos jo dramos yra „Žiurkių kamera" (1954) ir „Gulbės giesmė" (1962 m.) apie Barboros Radvilaitės gyvenimo tragiką. Parašęs veikalų literatūros temomis — apie O.V. Milašių, V. Mykolaitį-Putiną, Bernardą Brazdžionį ir kitus, taip pat pasižymėjęs menotyra. Ypač svarūs šios srities veikalai yra: „Grožis ir menas", „Vilniaus meno paminklai", „Lietuvių kryžiai ir koplytėlės" ir daug kitų.

• Š.m. gavėnios metu Kanadoje lankėsi Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis. Jis aplankė beveik visas lietuvių parapijas bei misijas, vadovavo gavėnios rekolekcijoms ir apsilankė pas vietinius kanadiečius vyskupus. Atgal į Lietuvą išskrido balandžio 14 d.

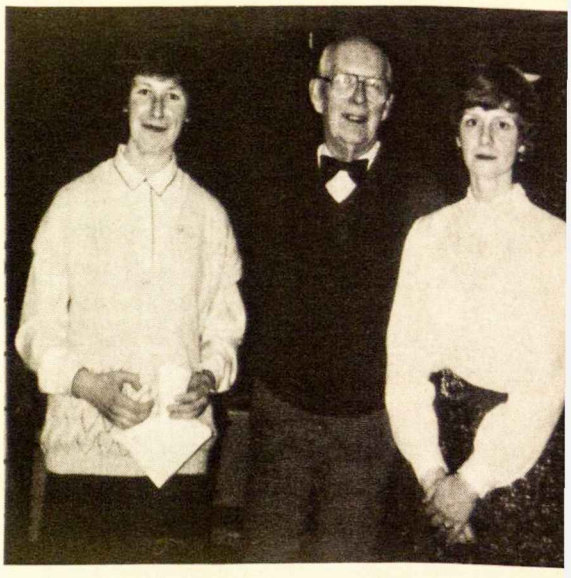

Lietuvos Ateitininkų Federacijos sekr. ses. Daiva Kuzmickaitė, prof. A. Damušis ir Vakarė Valaitienė, D. Kuzmickaitei lankantis Čikagoje.

Prez. A. Stulginskio kuopa labai veikli

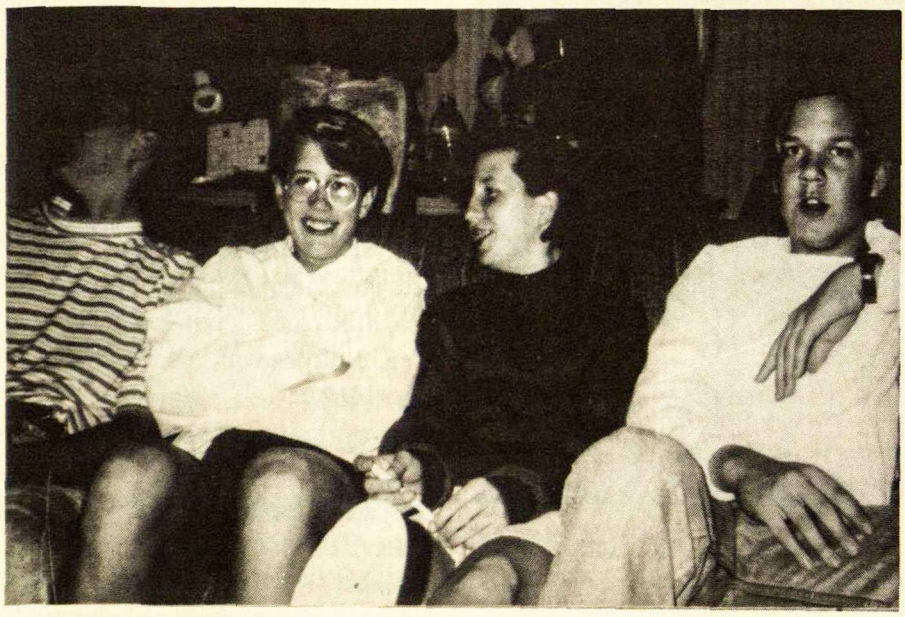

Kun. A. Lipniūno kuopos susirinkime Čikagoje, iš k.: G. Mikučiauskas, D. Čarauskaitė, R. Gierštikaitė ir R. Putrius.

Nuo praeitos korespondencijos (išspausdintos „Ateities" nr. 2, — red.) prez. Stulginskio kuopa labai daug nuveikė. Net nebespėjau viską aprašinėti!

Vasario mėn. buvome labai užimti. Vicepirm. Audra Grigaliūnaitė suorganizavo slidinėjimo iškylą į Cascade kalnus. Suvažiavo apie 40 jaunuolių paslidinėti, pasilinksminti ir smagiai paišdykauti. Kuopos valdyba ir nariai labai nuoširdžiai dėkoja Sigutei ir Bernard Mikrutams, Raimundui Lapšiui, Indrei Tijūnėlienei ir globėjai Mildai Jakštienei (kuri atvažiavo su sugipsuota koja!), prižiūrėjusiems, kad iškyloje nepasitaikytų nesklandumų. Savaitgalis praėjo smagiai.

Taip pat vasario mėn. kuopa suruošė „Širdelių šokius". Marius Tijūnėlis ir Marius Polikaitis parūpino muziką, o kuopos nariai papuošė Ateitininkų namų apatinę salę. Susirinko daug jaunimo. Kiekvienas įeinantis gavo maišelį su savo vardu. Maišelį turėjo pakabinti ant sienos. Šokių metu kiti galėjo į maišelį įmesti draugystės ar meilės laiškelį. Vakarui įsismaginus, Aidė Užgirytė ir Kastytis Šoliūnas pravedė „Meilės ryšių" žaidimą. Esame dėkingi globėjoms Mildai Jakštienei ir Ramintai Lapšienei, o taip pat kitiems tėveliams, kurie, nors viena akimi stebėdami žiemos olimpiadą televizijos ekrane, mus prižiūrėjo.

Vasario mėn. kuopai taip pat buvo atstovaujama Vasario 16-sios minėjimuose. Pagrindiniame Čikagos ir apylinkių lietuvių minėjime Maria aukštesniosios mokyklos auditorijoje vėliavą nešė Kastytis Šoliūnas.

Taip pat vasario mėn. Bernard Sahlins, Tarptautinių teatrų festivalių organizatorius, kuopą pakvietė pamatyti jo sėkmingą spektaklį „The Mystery Cycle" Čikagos un-to Rockefeller Chapel. Visiems paliko didelį įspūdį originalus pastatymas. Programos leidinyje apie Bernard Sahlins rašoma, kad jis į Čikagą buvo iškvietęs Vilniaus Jaunimo teatrą, kad bendradarbiauja su Lietuva, kur ruošiamas Tarptautinių teatrų festivalis 1993 m. gegužės mėn.

Kovo mėn. susirinkimas buvo pas Antaną Baltą. Aidė Užgirytė pakvietė Audrių Polikaitį, MAS CV pirm., kuris aiškino, dėl ko šių metų moksleivių vasaros stovykla bus vasaros gale, nors ta data nelabai patogi, nes kai kuriems jau bus prasidėję mokslo metai. Po to Aidė ir Kastytis suskirstė mus į grupeles, kurios turėjo sugalvoti mįsles ir įdomias pozas nuotraukų konkursui. Kuopas fotografas Romas Blažys visus nufotografavo, o po to sprendėme mįsles. Vėl išskirstyti į būrelius, bandėme sugalvoti komiškus vaidinimėlius. Audrius Polikaitis ir buvę kuopos nariai, dabar jau studentai, Romas Mockaitis su Vytu Pabedinsku, buvo teisėjai. Antano Balto būrelis ir Ingridos Martinkutės grupė gavo pirmąsias vietas. Buvo ir laikraštėlio konkursas. Ingrida skatino narius atsiųsti medžiagos laikraštėliui. Vėliau sustojome į ratą, sukalbėjome maldą ir sugiedojom „Kaip grįžtančius namo paukščius".

Kovo mėn. mūsų kuopa, kartu su Kun. A. Lipniūno kuopos nariais, suruošė rekolekcijas. Susirinkome rimtai praleisti vakarą ir pasimelsti.

Savo kuopos susikaupimo vakarą turėjome po poros savaičių pas Nidą ir Viliją Januškytes. Būreliuose diskutavome apie gyvenimo prasmę ir religijos rolę mūsų gyvenime. Visi gavo po knygelę ir šiek tiek laiko joje surašyti savo mintis, jausmus. Valdybos nariai suvaidino vaidinimėlį apie Dievo dosnumą. Po to Aidė vadovavo diskusijoms: kaip Dievo pavyzdys atitinka mūsų gyvenimui. Ingrida ir Audra vadovavo užsiėmimui — atpažinti žmogų pagal išvardintas ypatybes. Romas parodė skaidres iš kuopos veiklos. Susirinkimą baigėme Lauros Lapšytės su-

kalbėta malda ir bendra giesme.

Kuopa ruošiasi metinei šventei birželio pradžioje Ateitininkų namuose. Visi nariai paprašyti pasiruošti „talentų popietei".

Nida Tijūnėlytė

Ateitininkai sendraugiai Bostone

Bostono ir apylinkių ateitininkai sendraugiai susirinko į visuotinį susirinkimą kovo 14 d. Susirinkimas vyko V. Keturakienės namuose. Buvusios sendraugių valdybos pirm. A. Girnius supažindino su nauja valdyba: pirm. S. Cibienė, vicepirm. J. Rygelis, sekr. B. Paliulis, ižd. D. Keturakytė, valdybos narys A. Girnius. Po prel. V. Balčiūno sukalbėtos maldos, naujoji pirm. S. Cibienė pakvietė susirinkimui vadovauti J. Balčiūną, o sekretoriauti — O. Girniuvienę. Kalbėtojas buvo kompozitorius Jeronimas Kačinskas, š.m. vasario 17 d. Vilniuje apdovanotas Nacionaline premija. Jį susirinkusiems pristatė S. Cibienė. Prelegentas pasidalino įspūdžiais iš dviejų savo kelionių į Lietuvą. Po paskaitos dr. S. Cibas įteikė kompozitoriui knygą, o jo žmonai, E. Kačinskienei padovanota gėlių puokštė.

Po to prel. V. Balčiūnas papasakojo apie savo kelionę Lietuvon, kur dalyvavo arkiv. A. J. Bačkio iškilmingame įvesdinime Vilniaus arkivyskupu. Jis pabrėžė, kad popiežius šiuo paskyrimu parodė ypatingą palankumą Lietuvai. J. Rygelis supažindino su viešnia iš Lietuvos, Ateitininkų federacijos sekretore, ses. Daiva Kuzmickaite. Ji papasakojo apie ateities planus bei dabarties problemas religinėje ir kitose srityse. Susirinkusieji dosniai apdovanojo viešnią. Susirinkimas užbaigtas ateitininkų himnu. Pašnekesiai tebesitęsė prie vaišių stalo.

S. C.

Ateitininkai Vasario 16 gimnazijoje

Pavasaris atėjo. Gėlės žydi, paukščiai čiulba. Tuomet norisi padėt darbus, knygas į šalį ir lėkt į gamtą. Kuopos nariai sugalvojo turėt išvyką. Nutarėm. kad vyksim į Čekoslovakijos sostinę Prahą. Vietas autobuse reikėjo užsisakyti iš anksto, nes išvyką organizavo vokiečių kelionių agentūra. Kas

Daumanto-Dielininkaičio kuopos (Lemont, IL) jaunučiai su ses. Margarita meldžiasi prieš susirinkimą. Nuotr. Lino Gylio

Klivlando jaunučiai su globėjais Vida Švarciene ir Marium Laniausku.

galėjo pagalvot, kad kaip tik tą savaitgalį bus šalta ir dar tarpais snigs. Važiavome ištisą naktį. Atvykę į Prahą, turėjome devynias valandas laiko apžiūrėti miestą. Aplankėm Šv. Vito katedrą, pilį, apžiūrėjom daugybę bažnyčių ir patį senamiestį. Linksmai praleidome laiką ir grįžom namo pilni gražių įspūdžių.

Gavėnios metu gimnazijoje ruošiamos rekolekcijos. Ateitininkai padeda gimnazijos kapelionui šiom rekolekcijom pasiruošti. Šįmet rekolekcijos vyko balandžio 2-3 d. Kuopos nariai, kartu su kapelionu kun. Ričardu Repšiu, sugalvojo temą — „Mūsų kelias Kristaus akivaizdoje", ir apsvarstė rekolekcijų eigą. Į rekolekcijas pasikvietėm kun. Aleksandrą Hofmaną, kuris dirba vokiečių parapijoj netoli Miuncheno. Rekolekcijų įvadą padarė kun. Repšys. Tada kun. Hofmanas pakalbėjo, kaip mes turime leisti Kristui būti mūsų kelyje. Vakare pilies koplyčioje buvo susikaupimo valandėlė, išpažintis ir šv. Mišios. Kitą dieną matėme filmą „The Mission". Po to diskutavome, kaip šitas filmas gali būti mūsų gyvenimo kelio su Kristumi pavyzdžiu. Po Velykų atostogų rinksim medžiagos kuopos laikraštėliui ir ruošimės dalyvauti Vokietijos ateitininkų šventėje Memmingene Sekminių savaitgalį.

Liudas Landsbergis

KORP. GIEDROS PADANGĖJE

Šie veiklos metai prasidėjo t. marijonų koplyčioje 1991 m. gruodžio 8 d. Korp. Giedros dvasios vadas kun. P. Garšva, MIC aukojo šv. Mišias. Maldos vienybėje buvome drauge su visomis — mirusiomis ir čia nesančiomis gyvomis — Giedros šeimos narėmis. Visos jos (nors niekad nesutiktos) giedrinikės šiandien man yra artimos, nes ir jos gyveno ar tebegyvena tuo pačiu prasmingu šūkiu: „Į kalnus, į viršūnes!" Tas šūkis, pasiūlytas prof. Stasio Šalkauskio, ir šiandien skatina giedrininkes kilti, tobulėti.

Po Mišių prel. J. Prunskis pasidalino savo mintimis ir gyvenimo pavyzdžiais apie ištvermę, gėrio siekimą, apie tikėjimą, kaip ypatingą dovaną. Jautėmės padrąsintos eiti tiesos keliu ir dar uoliau veikti.

Prelato žodžiai: „Mūs skaičius nedidelis, bet kai ką galime padaryti", tarytum buvo įvadas į kitą mūsų susirinkimą, įvykusį balandžio 3 d. Šiame susirinkime nutarta kai ką padaryti: prisidėti prie tarptautinio teatro festivalio ruošos. Festivalis įvyks Vilniuje 1993 m. pavasarį. Svarstėme Indrės Tijūnėlienės pasiūlymą surengti jaunųjų talentų vakarą spalio mėn. ir pajamas skirti festivaliui, jį mielai sutiko remti visos susirinkusios.

Po to Rimos Balčiūnienės salione žiūrėjome video filmą iš buvusio ateitininkų kongreso Čikagoje. Buvo malonu pamatyti ir atpažinti veidus, išgirsti mintis ir rūpesčius, išsakytus prieš 20 metų, palyginti juos su šiandieniniais. Susirinkime taip pat diskutavome, kaip parinkti moterį premijai. Premija skiriama lietuvei moteriai, pasižymėjusiai krikščioniškų idealų tarnyboje. Premijos mecenatas yra prel. J. Prunskis. Ši jau bus ketvirtoji tokia premija. Nutarta kreiptis ir į visuomenę, kad pasiūlytų kandidates ir tuo prisidėtų prie šio projekto.

Korp. Giedra, pradžią gavusi Lietuvoje prieš 65 metus, atgaivinta Vokietijoje 1947 m. ir vėliau persikėlusi į Ameriką, yra gerokai praturtinusi lietuvių kultūrinį gyvenimą. Įleidusi šaknis ateitininkų dirvoje, atsiremdama į ateitininkijos šūkio — „Visa atnaujinti Kristuje" — prasmę, Giedra žada ir toliau tęsti savo veiklą ateinantį rudenį.

Raminta Marchertienė

Aušros Vartų jaunųjų ateitininkų kuopos veikla

Mūsų pirmas susirinkimas įvyko pernai rugsėjo mėnesį. Pasveikinom naujas nares — Liną Bublytę ir Laurą Sirgėdaitę. Visi uždegėm savo žvakutes ir sugiedojom ateitininkų

Detroito Aušros Vartų jaunųjų ateitininkų kuopa savo šventėje.

himną. Po to buvo vaišės ir žaidimai.

Spalio mėnesį kartu su skautais važiavome į Maybury State parką. Ten važinėjomės vežimu, pilnu šieno. Vėliau susikūrėme laužą, kepėme dešreles ir padainavome. Buvo lavai smagi išvyka.

Lapkričio gale susirinkom padaryti lietuviškus kalėdinius šiaudinukus. Šio gražaus meno mus mokė p. Jankienė, p. Urbonienė ir p. Udrys. Gražius šiaudinukus parsivežėm pasikalbinti ant savo eglutės.

Po Kalėdų atostogų, sausio mėnesio susirinkime globėjos mums papasakojo apie Kryžių kalną Lietuvoje. Rodė nuotraukas. Mes iš pagaliukų sulipdėm savo kryželius ir juos papuošėm. Visuomet atsiminsime, kad lietuviai nepasidavė: nors kryžiai buvo naikinami ant kalno, lietuviai juos vis statė ir statė.

Velykų proga marginom margučius su vašku. Namo parsinešėm visokių margučių.

Per paskutinius du susirinkimus ruošėmės šeimos šventei. Piešėme plakatus, ruošėm kostiumus ir repetavome. Šeimos šventė įvyko gegužės 17 d. Indrė Čuplinskaitė iš Toronto kalbėjo tema: „Vieni, ar visi kartu". Jaunučiai kartu su moksleiviais suvaidino „Pupos pasaką".

Smagiai praleidę šiuos metus, laukiam naujų narių ir ateinančių susirinkimų.

Nida Lapšytė

Toronto Studentų Ateitininkų Rekolekcijos

Toronto ateitininkai studentai praleido „Viktorijos" šventę irkluodami baidares ir besimelsdami su kun. A. Saulaičiu Algonquin Parke. Tai buvo gegužės 15-18 d. Rekolekcijose dalyvavo 17 asmenų ir nuostabu: šį kartą buvo daugiau vyrų negu mergaičių. Savaitgalį ruošė studentai: Onutė Žilinskaitė, Tadas Slivinskas, Dovydas Genys ir Leonas Ehlers.

Pirmą vakarą susirinkome įstaigoje, iš kurios išsinuomavome baidares, palapines ir gavome maistą savaitgaliui. Ta penktadienio vakarą miegojome įstaigos patalpose.

Šeštadienį jau aštuntą valandą buvome pasiryžę išvykti į ežerus, bet greitai pamatėme, kad su didele žmonių grupe viskas ilgiau užtrunka. Pagaliau išvykome. Irklavome apie penkias-šešias valandas, kol pasiekėme tinkamą vietą palapinėms pastatyti.

Kol pastatėme palapines, susiruošėme, pradėjome ruošti valgį. Visi buvome gerokai išalkę, nes jau buvo apie 4 val., o nuo ryto nebuvome valgę. Daugelis buvo ir saule per daug nudegę, nes visą dieną praleidome ant vandens, kepinant karštai saulei.

Tačiau gamta buvo graži, oras geras, o kun. Saulaitis aukojo šv. Mišias, tai visi turėjome progos kartu pasimelsti. Buvom laimingi, kad bent uodai nekibo. Po Mišių skaitėme Šv. Raštą ir užpildėme paruoštus lapelius. Buvome gerokai išvargę, ir skubėjom eiti miegoti.

Kitą rytą — sekmadienį, atsikėlę pamatėme, kad nedaug saulės matysime. Visą dieną truputį lynojo ir buvo gana vėsu, ypač, kai sušlapome. Buvome sumanę sekmadienį toliau keliauti, bet nusprendėme ir kitą naktį praleisti toje pačioje vietoje. Apie vienuoliktą ryto dalyvavome šv. Mišiose. Kun. Saulaičiui sakant pamokslą, pradėjo čiulbėti kažkoks paukštis. Per to paukščio giesmę ir per pasakišką gamtos grožį jautėmės apsupti Dievo meile.

Po pietų turėjome laisvo laiko. Kai kas miegojo, kiti ėjo pasivaikščioti, irklavo į kitą ežerą, žuvavo. Kai vėliau jau visi buvo grįžę į stovyklavietę (tik ne 4 žvejai), pradėjo smarkiai lyti. Pagaliau grįžo ir žvejai. Tą vakarą skaniai suvalgėme jų sugautas žuvis, o prie laužo ilgai diskutavome apie savęs įvertinimą.

Pirmadienio ryte pavalgėme ir susipakavome. Nors be maisto mūsų krepšiai turėjo būti lengvesni, bet šlapi drabužiai daug svėrė. Buvo graži, nors šaltoka, diena. Padovanojome kun. Saulaičiui skrybėlę ir pradėjome irkluoti atgal. Netoli kelio galo sustojome pavalgyti ir padėkoti Dievui už smagų, prasmingą savaitgalį.

Asta Tijūnėlytė

SAS baidarių rekolekcijų dalyviai. Nuotr. Lino Daukšos

KREIVOS ŠYPSENOS

PUPŲ PASAKA

Penktadienio popietę Pranas Petraitis panoro paupiu pasivaikščioti. Pavaikštinėjęs pusvalandį, Pranas pamatė Petronėlę Pipiraitę paupiu pareinant, pilną priejuostę pupų parsinešant.

Petronėlė padoriai Praną pasveikino. Pranas, pastojęs Petronėlei praėjimą, pasakė: „Palūkėk, Petronėle, pasišnekėsime. Puikias pupas priejuostėje parsineši!"

Petronėlė, pasitaisiusi plaukus, pasiūlė porą pupų ponui Pranui. Pranas patenkinas paėmė pupas, pasidžiaugė, pagyrė, paskui padėkodamas Petronėlę pakšt, pakšt pabučiavo. Petronėlė padoriai paraudo...

Pirmadienį Pranas Petraitis pasėjo Petronėlės Pipiraitės pupas palangėje, pasimatymo paupyje prisiminimui.

AR ŽINAI?

Viename Maine valstijos miestelyje įstatymai draudžia viešai nusišnypšti nosį. Turbūt dėlto, kad žmogus nosį šnypščia bent 256 kartus per metus (žinoma, kai neturi slogos).

Floridoje (Daytona Beach) įstatymas draudžia miegoti tarp 11 v. nakties ir 6 v. ryto, kai kas nors mato.

Viename Oklahomos miestelyje draudžiama ištraukti savo dantistui dantį, o kitame — negalima skalbti savo apatinių baltinių paukščių gėrykloje.

Senas Minesotos įstatymas draudžia džiauti vyriškus ir moteriškus apatinius baltinius ant tos pačios virvės.

Seattle mieste negalima nešiotis paslėpto ginklo, jei jis yra daugiau kaip šešių pėdų ilgio.

Connecticut valstijoje bebrai turi teisę statyti užtvankas — toks yra ten įstatymas; tuo tarpu Louisianoje įstatymai leidžia žmogui augti į aukštį tiek, kiek tik jis gali.

Kalifornijoje negalima padėti pelėms spąstelių, jei neturi medžiojimo leidimo.

Mineapolyje (Minesota) yra prieš įstatymus važinėti raudonu automobiliu.

Senais laikais rumunas turėdavo gauti iš valdžios leidimą, jei norėjo užsiauginti barzdą.

Vienoje Texas valstijos vietovėje vyrams draudžiama švilpti, kai pamato gražią merginą.

* * *

Užaugęs žmogus turi 32 dantis, o šuo — 42. Gal dėl to šuo stengiasi juos dažnai naudoti ir kam nors krimstelėti. Tačiau Egipto provincijose laiškanešiai skundžiasi, kad jiems dažniau įkanda kupranugariai, negu šunes.

Bethovenas buvo žemo ūgio vyras, vos 5 pėdų dviejų colių, bet Kristupas Kolumbas buvo nedaug aukštesnis — 5 pėdų 6 colių aukščio.

Kai šikšnosparniai vakare išskrenda iš savo urvo, visuomet pirmiausia pasisuka skristi į kairę pusę.

Ar norite pradėti riaušes? Pagal Amerikos įstatymą, reikia bent 3 žmonių, kad tai galėtumėte padaryti.

Kiek yra keli? Naujajame Testamente šv. Petras sako, kad keli yra aštuoni.

Ar norite pirkti gorilą? Užaugęs gorilos patinas kainuoja apie 85 tūkstančius dolerių.

Hebrajų kalboje (kaip ir lietuvių) nėra bjaurių keiksmažodžių. Kai nori riebiau nusikeikti, hebrajiškai kalbantieji griebiasi arabiškų žodžių.

Šveicarijoje yra paprotys pasodinti obelaitę, kai šeimoje gimsta berniukas, o kriaušaitę — gimus mergaitei.

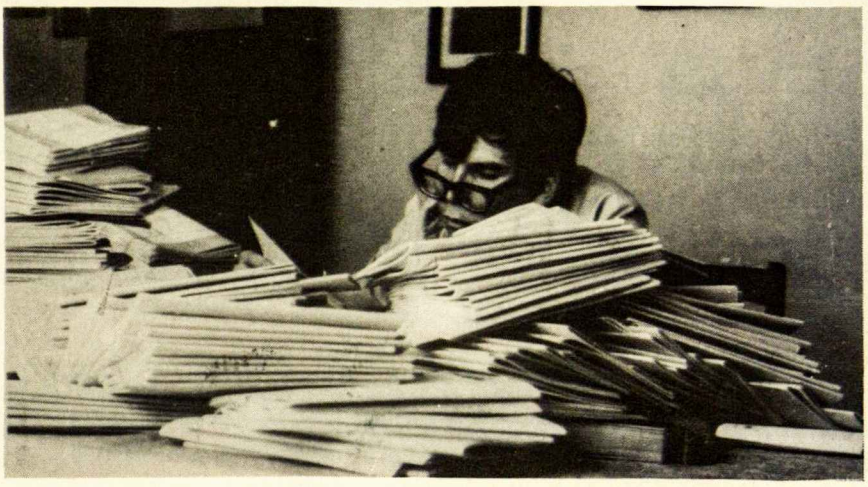

Vargai mokslo metams besibaigiant...

AR NORITE LAIMĖTI 50 DOL.?

Norėčiau paskelbti ir raginti visus studentus bei moskleivius ateitininkus nuo šešiolikos metų (ypač Lietuvoje gyvenančius) dalyvauti šiame konkurse. Premija yra 50 dol., kurią paskirsiu už geriausią rašinį. Konkurso sąlygos tokios:

Šv. Alberto Didžiojo premija

Pritaikydami šv. Alberto Didžiojo, jo mokinio šv. Tomo Akviniečio ir kitų Bažnyčios bei ateitininkų sąjūdžio išminčių ir vadų raštus, mąstyseną, pasirinkite vieną arba keletą svarbiausių (jūsų manymu) šių laikų moralinių klausimų ir aprašykite, kaip ateitininkai į tai atsiliepia.

Rašiniai turi būti rašyti mašinėle, eilutes skiriant dvigubu tarpu, bent trijų puslapių ilgio. Rašinius siųskite slapyvardžiu, o savo tikrąją pavardę ir vardą užrašykite atskirai ir tą popierių užklijuokite atskirame vokelyje, ant kurio užrašykite savo slapyvardį. Visą medžiagą siųskite iki rugsėjo 30 d. šiuo adresu: Darius Udrys, 1718 Maunta Lane, Jackson, MI 49201, USA.

O KAIP SU „ATEITIM"?

Baigiasi ateitininkiškos veiklos metai, prasidės vasaros malonumai, o kaip bus su ateitininkų žurnalu „Ateitim"? Ar jau susimokėjote prenumeratą? O gal pridėjote vieną kitą doleriuką, kad ir Lietuvos ateitininkams būtų siuntinėjamas mūsų žurnalas? „Ateitis" labai labai prašo neužmiršti jos tingių vasaros dienų eigoje, skaityti, parašyti, planuoti ateinančiam konkursui rašinius, kurti eilėraščius, pašvysčioti savo foto aparatu, kad nuotraukomis galėtume papuošti savo žurnalo puslapius. „Ateitis" — nors jau 80 metų sulaukusi — gyva, kaip gyva ir ateitininkų organizacija. Tačiau „Ateitis" negali egzistuoti viena: jai reikia skaitytojų reakcijos, laiškų, bendradarbiavimo, paramos. Svarbiausia — reikia, kad kiekvienas ateitininkas ją skaitytų: ir jaunučiai, ir moksleiviai, ir studentai, ir sendraugiai. Juk „Ateitis" yra jūsų visų!

ALp(LKA)1786
1992, Nr.3